

WIADOMOŚCI HANDLU ZAGRANICZNEGO

*handel zagraniczny
krajów
kapitalistycznych
w 1951 r.*

numer specjalny

1952

P · I · H · Z

TYLKO DO UŻYTKU SŁUŻBOWEGO

HANDEL ZAGRANICZNY KRAJÓW KAPITALISTYCZNYCH W 1951 R.

Militaryzacja głównych krajów kapitalistycznych spowodowała dalsze spotęgowanie się chaosu w handlu zagranicznym w

1951 r. i wywołała obostrzenie walki o rynki, przede wszystkim pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a Wielką Brytanią. W kwietniu 1951 r. na konferencji w Torquai, która - jak wiadomo - zakończyła się fiaskiem, Wielka Brytania odrzuciła żądanie Stanów Zjednoczonych o sprawie ~~starek~~ preferencyjnych, stosowanych w obrocie Wielkiej Brytanii z innymi krajami Commonwealth'u. Przy pomocy tych imperialnych preferencji angielskie monopole mają nadzieję zahamować ekspansję Stanów Zjednoczonych i innych konkurentów na rynki strefy szterlingowej. Stanom Zjednoczonym nie udało się również osiągnąć od innych krajów niższych opłat celnych na amerykańskie towary.

Próby Stanów Zjednoczonych, zmierzające do odwołania lub znacznego ograniczenia restrykcji importu towarów amerykańskich obowiązujących w wielu krajach z powodów dewizowych, również nie udały się. Na sesji Międzynarodowego Funduszu Monetarnego we wrześniu 1951 r. i na posiedzeniu G.A.T.T. w Genewie we wrześniu i październiku 1951 r. Stany Zjednoczone były zmuszone uznać bezsporny fakt gwałtownego pogorszenia się sytuacji dewizowej wielu krajów kapitalistycznych i odstąpić przynajmniej na pewien czas od swych żądań zmniejszenia ograniczeń walutowych.

W 1951 r. wiele państw wprowadziło bardzo istotne ograniczenia handlu zagranicznego. Jeszcze na początku ubiegłego roku ekonomiści burżuazyjni tych krajów głosili konieczność pełnej "liberalizacji" handlu, możliwość zniesienia ograniczeń dewizowych w najbliższej przyszłości, itp. a w końcu 1951 r. łamy prasy burżuazyjnej pełne są wiadomości o ograniczeniach importu, wzmocnieniu kontroli dewizowej, podniesieniu opłat celnych itd. W listopadzie 1951 r. i w marcu 1952 r. rząd Wielkiej Brytanii postanawia zmniejszyć import na rok 1952 o 600 milionów funtów /tj. zmniejszyć volumen importu o 10% w stosunku do roku 1951/. Rząd Francji w końcu 1951 r. postanawia zmniejszyć wóz ze strefy dolarowej w 1952 r. o 500 milionów dolarów, co stanowi 10% ogólnego importu Francji w 1951 r. Rząd Szwecji ma zamiar zmniejszyć import o 100 milionów dolarów /6% importu 1951 r./.

W początkach lutego 1952 r. rząd Indonezji zapowiedział znaczne ograniczenie importu z krajów strefy dolarowej szeregu towarów jak samochodów, kosmetyków, spirytualii i innych. W marcu 1952 r. Australia postanowiła zmniejszyć swój import o 50% w stosunku do 1951 r. Również znaczne ograniczenia wprowadziły: Nowa Zelandia, Unia Południowo-Afrykańska i inne kraje strefy szterlingowej.

Równolegle z tym, kraje zachodnie wprowadzają cały szereg obostrzeń importu, podnoszą stawki celne itd. Wyższe stawki celne, wprowadzone w 1951 r. w Niemczech zachodnich, Japonii, we Włoszech. W listopadzie 1951 r. rząd angielski wprowadził

- 2 -

kontyngentowanie importu szeregu towarów. Rząd francuski wstrzymał liberalizację importu z krajów marshallowskich i powrócił do kontyngentowania wwozu.

Belgia w listopadzie 1951 r. wprowadziła cła eksportowe w wysokości 1% - 3% ceny sprzedaży eksporterów. Indonezja wprowadziła dodatkowe cło eksportowe na kauczuk i koprę w wysokości 25% ceny fob, oraz 15% ceny fob na olej, ropę naftową, pieprz, olej palmowy i kawę. Stany Zjednoczone, które domagają się obniżenia ceł i zniesienia ograniczeń od innych krajów, same zastrzyły w 1951 r. ograniczenia importu produktów mleczarskich i szeregu innych towarów konsumpcyjnych. W warunkach potęgujących się trudności zbytu monopole amerykańskie starają się odgrodzić swój rynek wewnętrzny od zagranicznej konkurencji przy pomocy wysokich stawek celnych i innych zabiegów protekcyjnych.

Wszystkie te zarządzenia wywołały ostre tarcia w obozie imperialistycznym. Na wrześniowej sesji G.A.T.T. okazało się koniecznym utworzenie specjalnego komitetu dla regulowania sporów, związanych z wprowadzeniem w życie postanowień GATT.

Wzrost tendencji nacjonalistycznych w handlu krajów kapitalistycznych świadczy o zaostreniu się walki o rynki zbytu w obozie imperialistycznym.

Ważną przyczyną tego zaostrenia się przeciwieństw światła kapitalistycznego w 1951 r. jest wzrost ekspansji zachodnio-niemieckich i japońskich monopolii na rynkach zagranicznych. Amerykańscy imperialiści, zamieniając zachodnie Niemcy i Japonię na swe bazy wojenne, jednocześnie odbudowują i wzmacniają kapitał monopolistyczny tych krajów, podporządkowując go jednak swej kontroli.

W 1951 r. eksport zachodnich Niemiec i Japonii silnie wzrósł. Podczas gdy eksport Anglii wzrósł wartościowo w 1951 r. w porównaniu z rokiem 1950 o 19%, to eksport Japonii wzrósł o 65%, a zachodnich Niemiec o 75%. "Niemcy zachodnie i Japonia" - pisze "United States News and World Report," - "odcięte w związku z zimną wojną od swych naturalnych rynków zbytu w Europie Wschodniej i Chinach, zalewają towarami te rynki, na których dotychczas Anglia panowała niepodzielnie".

Już w 1951 r. Japonia prześcignęła Anglię w wywozie tkanin bawełnianych, japońska porcelana wypiera angielską z Australii, japońskie maszyny do szycia są tańsze od angielskich i opanowują rynek Brazylii. Japońskie towary nie tylko wypierają angielskie z rynków Azji ale w znacznym stopniu wtargnęły już do strefy szterlingowej - tradycyjnych rynków Wielkiej Brytanii.

Jeszcze większe niebezpieczeństwo dla handlu zagranicznego Anglii i Francji stanowią Niemcy zachodnie. W pierwszej połowie 1951 r. eksport zachodnio-niemiecki do Argentyny wzrósł w porównaniu z drugą połową 1950 r. pięciokrotnie, do Meksyku - czterokrotnie, do Brazylii - 3,5 raza. Anglia i Francja nie wytrzymują zachodnio-niemieckiej konkurencji również na wielu rynkach zachodnio-europejskich. Szwajcaria np. zmniejsza zakupy drogich samochodów angielskich, zwiększa wóz z Niemiec zachodnich. Szwecja woli zachodnio-niemieckie odkurzacze niż angielskie, itd. Towary zachodnio-niemieckie

konkurują z angielskimi nawet na rynek brytyjskiego imperium. Eksport Niemiec zachodnich do Malajów wzrósł z 2,7 milionów dolarów w drugiej połowie 1950 r. na 12 milionów dolarów w pierwszej połowie 1951 r., do Unii Południowo-Afrykańskiej z 5 milionów dolarów do 19 milionów dolarów, do Indii z 2,7 milionów dolarów do 24 milionów dolarów. A jak wiadomo, za zachodnio-niemieckimi i japońskimi firmami stoi w wielu wypadkach kapitał amerykański.

Walka czołowych krajów imperialistycznych o rynki zbytu wiąże się z walką o surowce, która w roku 1951 przyjęła szczególnie ostre formy.

Stany Zjednoczone przygotowując wojnę agresywną wykorzystują różne międzynarodowe organizacje, a w pierwszej linii t.j. International Material Conference w celach ustalenia dla siebie korzystnych cen, opanowania źródeł surowcowych w angielskich i francuskich koloniach oraz w celach przerwania lub ograniczenia dostaw surowców do krajów obozu demokratycznego.

International Material Conference składa się z organu centralnego i siedmiu specjalnych, towarowych komisji /miedzi, ołowiu i cynku, wolframu i molibdenu, manganu, niklu i kobaltu, siarki, bawełny i lintersu, wełny, papieru i celulozy/. We wszystkich tych komisjach decydujący głos mają Stany Zjednoczone. W skład członków tych komisji nie są włączeni wszyscy główni producenci i konsumenci danego surowca. Np. w komisji dla spraw bawełny nie uczestniczy Egipt.

Stworzenie instytucji kontroli surowców nie tylko, że nie doprowadziło do osłabienia imperialistycznej walki o źródła surowców lecz przeciwnie, spotęgowało jeszcze przeciwieństwa interesów poszczególnych grup monopolistycznego kapitału. Te przeciwieństwa były tak silne, że zadecydowały o załamaniu się planów Stanów Zjednoczonych dotyczących komitetów dla dwóch najważniejszych surowców; kauczuku i cyny oraz zahamowały działalność szeregu innych komitetów I.M.C. A więc w październiku 1951 r. ogłoszono, że komitet dla spraw wełny, obradujący w ciągu pięciu miesięcy, nie może powziąć żadnych uzgodnionych postanowień. W styczniu 1952 r. podano do wiadomości, że komitet do spraw papieru nie jest w stanie ustalić kontyngentu papieru gazetowego. W styczniu 1952 r. również fiasko poniosły próby rozdziału wolframu na dłuższy okres czasu.

Gwałtowne zaostrenie się przeciwieństw pomiędzy głównymi imperialistycznymi mocarstwami stwierdza nawet tak reakcyjne czasopismo jak "Economist" w wydaniu z dnia 7 listopada 1951 r. "Economist" pisał: "Polityka amerykańska stała się bardziej agresywna, bardziej nieprzyjazna w stosunku do życiowo ważnych zagadnień Brytyjskiego Imperium". W ciągu okresu czasu powyżej roku I.M.C. była w stanie opracować jedynie krótkoterminowe, po większej części kwartalne schematy rozdziału takich surowców jak miedź, siarka, cynk, nikiel, kobalt, wolfram, molibden. Schematy te uwzględniają w pierwszej linii zaopatrzenie Stanów Zjednoczonych w podstawowe surowce, i to po cenach dla Stanów Zjednoczonych korzystnych i dlatego też wprowadzenie ich w zys

- 4 -

cie napotyka na silny opór krajów - dostawców. Brazylia np. odmówiła dostaw wolframowej rudy po ustalonej cenie sześćdziesiąt pięć dolarów za tonę.

W chwili obecnej Stany Zjednoczone wykorzystują posiadane zapasy strategiczne jako oręż nacisku na dostawców dla zmuszenia ich do sprzedaży po dogodnych dla monopolu amerykańskich cenach. Czyni się to w ten sposób, że Stany Zjednoczone wstrzymują na pewien czas zakupy ważnych strategicznych surowców, a swe potrzeby doraźne zaspakajają przy pomocy dostaw na rynek wewnętrzny z posiadanych zapasów. W 1951 r. z tych zapasów zużyto 49,5 tysięcy ton miedzi, 27 tysięcy ton ołowiu i 9 tysięcy ton aluminium.

Po nagromadzeniu znacznych zapasów surowców Stany Zjednoczone od kwietnia 1951 r. silnie ograniczyły swe zakupy w koloniach i krajach zależnych od imperium brytyjskiego żądając niższych cen. Jednocześnie jednak Stany Zjednoczone utrzymują wysoki poziom cen tych towarów i surowców, nad którymi zachowuje kontrolę kapitał amerykański. Tego rodzaju "manewry" są jedną z przyczyn topnienia rezerw dolarowych Wielkiej Brytanii. Ta walka o rynki surowcowe tym bardziej zaostrza się gwałtownie, gdyż jak wiadomo, pod naciskiem Stanów Zjednoczonych kraje Europy Zachodniej stosują dyskryminację w handlu z krajami obozu demokratycznego i skutkiem tego mają ograniczone możliwości wykorzystania ogromnych rynków zbytu i zakupu, jakimi są: Związek Radziecki, Chińska Republika Ludowa i inne kraje obozu demokratycznego.

W ciągu 1951 r. Stany Zjednoczone zerwały traktaty i umowy z ZSRR, Polską, Węgrami, Rumunią i Bułgarią, uzyskały od uczestników genewskiej sesji G.A.T.T. zgodę na zwolnienie od obowiązków w stosunku do Czechosłowacji i podniosły stawki celne na towary, wwożone z krajów demokratycznych.

W październiku 1951 r. przyjęty został t.zw. Battle-Bill, grożący przerwaniem "pomocy" militarnej i gospodarczej tym zmarshallizowanym krajom, które dostarczać będą krajom obozu demokratycznego towarów t.zw. strategicznych, to znaczy takich, których eksport Stany Zjednoczone uważają za niepożądany do tych krajów. W grudniu 1951 r. Harriman oświadczył, że zostały ułożone trzy listy takich towarów, obejmujące 313 pozycji.

W maju 1951 r. Ogólne Zgromadzenie ONZ pod naciskiem Stanów Zjednoczonych podjęło bezprawną rezolucję, nakładającą embargo na wóz towarów do Chin Ludowych i Koreańskiej Republiki Ludowej.

Coraz bardziej pogarszające się położenie gospodarcze krajów kapitalistycznych i wzrost przeciwieństw w obozie imperialistycznym powoduje coraz szersze koła przemysłowe, handlowe i rządzące poszczególnych państw kapitalistycznych do występowania z protestami przeciwko żądaniom Stanów Zjednoczonych dalszego ograniczania handlu z krajami obozu demokratycznego.

Obrót towarowy krajów kapitalistycznych wzrósł wartościowo w 1951 r. o 37%. Ten wzrost jednak nie odzwierciedla wzrostu tonażowego tego obrotu, gdyż ceny w handlu międzynarodowym silnie wzrosły, szczególnie w pierwszej połowie

1951 r. Np. indeks cen importowych towarów wwożonych do Stanów Zjednoczonych w 1951 r. w porównaniu do 1950 r. wzrósł o 25%, do Anglii - o 34%, do Niemiec zachodnich - o 26%, do Włoch - o 30%, itd. Bardziej dokładne pojęcie o zmianach w handlu zagranicznym krajów kapitalistycznych daje poniższa tablica.

Handel zagraniczny krajów kapitalistycznych

	Import /cif w mlrd. \$/	Eksport /fob w mlrd. \$/	Indeks zmian ilościowych eksportu /1937 = 100/
1950 rok	57,9	55,4	121
I kwartał	13,0	12,1	113
II "	13,5	12,5	114
III "	14,4	13,8	120
IV "	16,6	16,9	136
1951 rok	79,6	75,2	134
I kwartał	18,3	17,9	133
II "	20,6	19,6	139
III "	20,3	18,1	129
IV "	20,3	19,6	135

Dane powyższe wskazują na to, że w ciągu 1951 r. handel zagraniczny nie rozwijał się równomiernie. Zarysowująca się wyraźnie tendencja застоju jest wynikiem militaryzacji gospodarki krajów kapitalistycznych. Mobilizacja coraz większej ilości surowców i zdolności produkcyjnych /głównie fabryk budowy maszyn/ dla wykonywania programów zbrojeniowych nieuchronnie prowadzi do kurczenia się możliwości eksportowych krajów kapitalistycznych. Na ten spadek eksportu wpływa również spadek siły kupczej ludności, wywołany wzrostem ciężarów podatkowych i cen detalicznych. Zgubne skutki militaryzacji stają się jeszcze bardziej oczywiste, jeśli wziąć pod uwagę nierównomierność rozwoju obrotów handlowych poszczególnych krajów kapitalistycznych, szczególnie silnie występującą w 1951 r. Podczas gdy eksport Stanów Zjednoczonych w 1951 r. ilościowo wzrósł 2,5 raza w porównaniu z 1936-1938 r., to eksport krajów Europy Zachodniej w 1951 r. wzrósł o 69% w stosunku do 1937 r., a eksport pozostałych krajów ilościowo był do III-go kwartału 1950 r. niższy niż w 1937 r. i dopiero w 1951 r. przewyższył poziom przedwojenny o 8%.

Przy ogólnym застоju w handlu krajów kapitalistycznych w 1951 r. - eksport Stanów Zjednoczonych wzrósł ilościowo o 18%, głównie jednak z powodu zwiększonego wywozu broni i urządzeń dla zakładów przemysłu zbrojeniowego. Udział Stanów Zjednoczonych w eksporcie globalnym krajów kapitalistycznych wzrósł z 17,2% w IV-tym kwartale 1950 r. do 19,7% w 1951 r. Ten wzrost udziału Stanów Zjednoczonych nastąpił kosztem spadku udziału Anglii /z 10,2 do 9,9%/, Francji /z 6% do 5,5%/, Argentyny i szeregu innych.

Tym sposobem Stany Zjednoczone nie tylko dążą do prze-
rzućcia ciężarów zbrojeniowych na swoich zachodnio-europejskich partnerów dla również wykorzystują militaryzację dla penetracji na rynki Europy Zachodniej i jej kolonii.

Zmiany w strukturze handlu zagranicznego krajów kapitalistycznych w 1951 r. szczególnie jaskrawo uwidaczniają pod-

porządkowanie tego handlu zadaniom przygotowań wojennych. Rośnie znaczenie surowców strategicznych, dostaw broni i urządzeń zbrojeniowych. Np. eksport towarów, bezpośrednio związanych ze zbrojeniami a Stanów Zjednoczonych wzrósł w 1951 r. w porównaniu z 1950 r. 2,5 raza, a w porównaniu z 1947 r. prawie 12 razy i osiągnął sumę powyżej 1,5 miliarda dolarów. Zwiększył się również eksport towarów zbrojeniowych z Anglii i z Francji.

Szybko rośnie w eksporcie głównych krajów kapitalistycznych udział towarów gotowych właśnie z powodu wzrostu eksportu uzbrojenia i środków transportowych dla celów wojskowych.

W związku z nagromadzeniem znacznych zapasów surowców strategicznych i wzrostem produkcji zbrojeniowej wzrósł udział surowców strategicznych w handlu zagranicznym tych krajów. W imporcie Stanów Zjednoczonych udział surowców wzrósł z 28% w 1950 r. do 31% w 1951 r., w Anglii z 38% do 44%, we Francji z 55% do 65%, w Niemczech zachodnich z 30% do 35%.

Jednocześnie ze wzrostem udziału surowców strategicznych i materiału zbrojeniowego w handlu zagranicznym krajów kapitalistycznych spada udział żywności i artykułów cywilnej konsumpcji. W imporcie Stanów Zjednoczonych udział żywności spadł z 30% w 1950 r. do 28% w 1951 r., w imporcie Anglii z 39% do 33%, Francji z 29% do 22%, Niemiec Zachodnich z 44% do 40% itd. Znacznie zmniejszył się handel towarami przemysłowymi szerokiej konsumpcji. Np. eksport tkanin bawełnianych Anglii do krajów kapitalistycznych spadł w II-gim półroczu 1951 r. w porównaniu z I-szym półroczem o 11%, a tkanin wełnianych o 27%.

W ten sposób zmiany w strukturze wymiany międzynarodowej krajów kapitalistycznych w 1951 r. wskazują na to, że przeprowadzana w tych krajach militaryzacja gospodarki spada ciężkim brzemieniem na barki mas pracujących.

Analiza geograficznej struktury handlu zagranicznego krajów kapitalistycznych wykazuje coraz bardziej zwiększający się brak równowagi między eksportem i importem poszczególnych krajów. Eksport krajów gospodarczo zacofanych znacznie przewyższa ich import, co wskazuje na nasilenie grabieży tych krajów, dokonywanej przez kapitał odczoziemski po przez wzrost wyciągania z nich surowców i żywności. Z drugiej strony w całym szeregu krajów, w szczególności zachodnio-europejskich, zastój czy też słaby wzrost eksportu szedł w parze z jednoczesnym silnym wzrostem importu, co było spowodowane rozszerzeniem produkcji zbrojeniowej i tworzeniem rezerw strategicznych. W wyniku tego saldo ujemne bilansu handlowego Europy Zachodniej wzrosło z 4,3 miliardów dolarów w 1950 r. do 6,1 miliardów dolarów w 1951 r., tj. o przeszło 40%. W tym samym czasie saldo dodatnie bilansu handlowego Stanów Zjednoczonych zwiększyło się z 0,5 miliarda dolarów do 3,2 miliardów dolarów, tj. sześć razy. Ten wzrost deficytu bilansów handlowych Europy Zachodniej i aktywnego salda bilansu handlowego Stanów Zjednoczonych silnie zaostrzył położenie dewizowe szeregu krajów kapitalistycznych i pogłębił trudności ich handlu zagranicznego.

Poniżej podajemy krótką charakterystykę handlu zagranicznego poszczególnych krajów kapitalistycznych.

STANY ZJEDNOCZONE AMERYKI POŁNOOCNEJ

Cechą charakterystyczną polityki handlu zagranicznego Stanów Zjednoczonych w 1951 r. było wzmożenie walki o rynki, źródła surowców i tereny ekspansji kapitału, w celu umożliwienia powiększenia swego eksportu. Stany Zjednoczone dążyły do osłabienia ograniczeń importowych krajów zachodnio-europejskich. Próby te jednak nie udały się. Kraje Europy Zachodniej nie tylko że nie ograniczyły stosowanych przez nie restrykcji importowych, ale na odwrót - w obliczu pogłębiającego się kryzysu dewizowego zaostrzyły je, szczególnie w stosunku do towarów amerykańskich. Stany Zjednoczone zmuszone były uznać, że t.zw. polityka liberalizacyjna, przeprowadzana przez kraje zachodnio-europejskie, nie dała rezultatów. Z początkiem 1952 r. takie kraje jak: Australia, Nowa Zelandia, Unia Południowo-Afrykańska - również prowadziły ograniczenia w stosunku do importu towarów amerykańskich. Jest rzeczą charakterystyczną, że Stany Zjednoczone, które domagały się od krajów zachodnio-europejskich zniesienia ograniczeń importowych i obniżenia stawek celnych, same wprowadziły u siebie szereg zarządzeń protekcyjnistycznych. W 1951 r. wprowadziły one kontrolę wwozu szeregu artykułów konsumpcyjnych /np. przetworów mlecznych/ oraz podwyższyły stawki celne na pewne towary. To wywołało protesty ze strony szeregu państw, m.in. Belgii, Anglii i Włoch. W tym stanie rzeczy nawet w Stanach Zjednoczonych odezwały się głosy, wyrażające obawę, że ten protekcyjnizm nie tylko utrudni handel z Europą Zachodnią, ale przyczynić się może do rozszerzenia się stosunków handlowych krajów zachodnio-europejskich z obozem demokratycznym, co Stany Zjednoczone szczególnie ostro zwalczają.

Stany Zjednoczone zerwały umowy handlowe z krajami obozu demokratycznego, ograniczyły swe stosunki handlowe do minimum z tymi krajami i nieustannie wywierają nacisk na zachodnio-europejskie i inne kraje kapitalistyczne w kierunku zmuszenia ich do wprowadzenia ograniczeń w handlu z obozem pokoju.

Stany Zjednoczone hamują handel zagraniczny krajów kapitalistycznych, a jednocześnie forsują swój eksport, wykorzystując trudności swych partnerów, jak Anglia i Francja. W 1951 r. udział eksportu Stanów Zjednoczonych w ogólnym eksporcie krajów kapitalistycznych wzrósł do 19,1% wobec 17,7% w 1950 r. Eksport Stanów Zjednoczonych w 1951 r. wzrósł w stosunku do ich eksportu w 1950 r. o 46,2%, a import - o 23,8%. Saldo dodatnie bilansu handlowego w 1951 r. wzrosło w porównaniu z saldem 1950 r. o 2,8 razy.

Handel zagraniczny Stanów Zjednoczonych

/wartości w milionach dolarów - wskaźnik ilościowy 1936 -
- 1938 = 100/:

	1950 r.	1951 r.
Eksport łącznie z reeksportem	10,275	15,021
Wskaźnik objętości eksportu	193	247

	<u>1950 r.</u>	<u>1951 r.</u>
Import	8,853	10,961
Wskaźnik objętości importu	146	144
S a l d o	1,422	4,060

/źródło: Survey of Current Bussiness/.

Jedną z przyczyn zwiększenia się eksportu Stanów Zjednoczonych w 1951 r. był wzrost wywozu broni i urządzeń dla przemysłu zbrojeniowego oraz takich towarów jak: węgiel, samochody i innych. Na zwiększenie wartości importu wywarł wpływ również wzrost cen. Objętościowo eksport Stanów Zjednoczonych w 1951 r. wzrósł w porównaniu z 1950 r. o 27,9%. Jeśli chodzi o import Stanów Zjednoczonych w 1951 r., to wzrost spowodowany był jedynie wyższą cen. Tonażowo import ten zmniejszył się - w II połowie 1951 r. był on mniejszy o 13,9% w porównaniu z I-ą połową 1951 r., a w I-ym półroczu 1951 r. był mniejszy o 14% w porównaniu z II-ą połową 1950 r.

Ruch cen eksportowych i importowych /1936 - 1938 r. = 100/

	<u>1950 r.</u>				
	<u>I.</u>	<u>II.</u>	<u>III.</u>	<u>IV.</u>	<u>Cały rok</u>
Ceny eksportu	177	175	180	191	180
Ceny importu	223	229	248	270	243

	<u>1951 r.</u>				
Ceny eksportu	202	210	206	204	205
Ceny importu	295	313	312	299	305

Ceny towarów eksportowanych, które wzrastały od początku amerykańskiej agresji na Koreę, załamały się w II połowie 1951 r. Indeks tych cen w IV kwartale 1951 r. w porównaniu z II kwartałem 1951 r. spadł o 3%. Ceny towarów importowanych, które silnie wzrosły w I-iej połowie 1951 r., zaczęły spadać w II-iej połowie 1951 r. Szczególnie dotyczyło to surowców: kauczuku i cyny. Np. cena cyny w grudniu 1951 roku spadła w porównaniu z ceną lutego tegoż roku o 43%, kauczuku - o 30%.

W strukturze towarowej eksportu Stanów Zjednoczonych w dalszym ciągu wzrastał udział towarów gotowych - podniósł się on z 56,9% w 1950 r. do 57,1% w 1951 r. Wpłynął na to wzrost dostaw wojenno-strategicznych dla państw północno-atlantyckiego bloku oraz dostaw broni z programu t.zw. pomocy wojskowej.

Od początku amerykańskiej agresji na Koreę do końca 1951 r. Stany Zjednoczone dostarczyły obcym państwom broni i urządzeń zbrojeniowych na sumę 1,8 miliarda dolarów. Ogólna waga dostarczonego sprzętu wojennego sięga 2 milionów ton. Stany Zjednoczone dostarczyły państw kapitalistycznym 7.310 czołgów i innych maszyn wojennych, 28.930 samochodów transportowych, 653.000 karabinów maszynowych, 10.882 dział

ła, 256 okrętów i 1.273 samoloty.

Udział towarów konsumpcyjnych w eksporcie Stanów Zjednoczonych w 1951 r. wzrósł do 15,1% wobec 13,4% w roku 1950. Wzrost ten spowodowany był głównie zwiększonym wywozem pszenicy, której eksport wzrósł w 1951 r. dwukrotnie. Wykorzystując nieurodzaj w Australii i Argentynie, Stany Zjednoczone wywiozły w roku 1951 48% swoich zbiorów, podczas gdy w roku 1950 wywiozły tylko 26%.

Z surowców szczególnie wzrósł eksport węgla - dwukrotnie, podczas gdy eksport ropy naftowej spadł o 18%. W związku ze spadkiem popytu wewnątrz kraju, Stany Zjednoczone silnie zwiększyły swój eksport samochodów, tekstylii i innych konsumpcyjnych towarów. Eksport samochodów osobowych w 1951 roku wzrósł w porównaniu z 1950 rokiem dwukrotnie, eksport tekstyliów - o 37%.

Struktura towarowa eksportu Stanów Zjednoczonych

	<u>I l o ś ć</u>		<u>W a r t o ś ć</u>	
	<u>/w tys. ton/</u>		<u>/w mil. dolarów/</u>	
	<u>1950 r.</u>	<u>1951 r.</u>	<u>1950 r.</u>	<u>1951 r.</u>
Ogólny eksport /bez reeksportu/			10.142	14.868
S u r o w c e			1.886	2.471
w tym:				
bawełna	1.241	984	1.024	1.146
węgiel	26.600	56.855	269	586
tytoń	216	236	251	326
ropa naftowa	4.844	3.950	103	82
Ż y w n o ś ć			1.362	2.242
w tym:				
zboża			834	1.483
z czego:				
pszenica	6.859	12.956	489	997
kukurydza	2.438	2.540	152	190
owoce i jarzyny			171	201
w tym:				
owoce			111	117
mięso i tłuszcze	275	393	107	195
produkty mleczne				
i jaja			103	153
P ó ł f a b r y k a t y				
w tym:				
czarne metale	2.984	3.396	472	612
chemikalia			708	997
W y r o b y				
g o t o w e			5 773	8 492
w tym:				
urządzenia			1.985	2.522
a w tym:				
aparaty i urządzenia				
elektryczne			396	522

	<u>I l o ś ć</u>		<u>W a r t o ś ć</u>	
	<u>1950 r.</u>	<u>1951 r.</u>	<u>1950 r.</u>	<u>1951 r.</u>
wyposażenia przemysłowe			1.106	1.363
a w tym:				
dla budownictwa			187	259
motory, turbiny i ich części			156	197
dla górnictwa			143	196
obrobiarki			70	73
inne urządzenia dla przemysłu metalowego			133	119
maszyny rolnicze			109	141
traktory i części				
sztuk	90.018	101.913	245	310
samochody i części			703	1.157
w tym:				
ciężarówek i autobusów /w tys.szt./	131	217	217	387
osobowe /w tys.szt./	121	217	180	340
tekstylia			546	815
produkty naftowe			397	701
w tym:				
benzyna	1.961	3.493	90	168
oleje	1.815	2.211	174	265
wyroby ze stali			150	196
papier			90	179
wyroby z kauczuku			81	129
statki handlowe - szt.	300	243	118	30

/źródło: Survey of Current Business, luty, marzec 1951 i 1952 r., Foreign Commerce Weekly z 10.III. i 28.IV.1952 r. /

W strukturze importu Stanów Zjednoczonych w 1951 r. zaobserwować można wzrost udziału surowców i spadek udziału żywności i wyrobów przemysłowych cywilnej konsumpcji. Udział surowców w imporcie wzrósł w 1951 r. do 31,1% w porównaniu z 28,2% w roku 1950. Głównie wpłynął na ten wzrost wzrost strategicznych surowców dla bieżącej produkcji i tworzenia zapasów. Według danych Komitetu dla Spraw Zbrojeniowych Stanów Zjednoczonych, ogólna wartość nagromadzonych zapasów wojenno-strategicznych w końcu 1951 r. wzrosła do 3,4 miliard.dol., podczas gdy w 1950 r. wynosiła ona 2,5 mld.dol. W 1951 r. wzrósł import bauksytu, rudy miedzianej i manganowej, koncentratów ołowiu, niklu i ropy naftowej. Natomiast import żywności i towarów cywilnej konsumpcji nie tylko że nie wzrósł, ale w wielu pozycjach spadł, jak np.: cukru, kakao, herbaty, futer i innych. Udział żywności w ogólnym imporcie Stanów Zjednoczonych spadł do 28,5% wobec 30,3% w roku 1950.

Struktura towarowa importu Stanów Zjednoczonych

	<u>I l o ś ć</u>		<u>W a r t o ś ć</u>	
	<u>/ w tys. ton /</u>		<u>/w milion. dol./</u>	
	<u>1950 r.</u>	<u>1951 r.</u>	<u>1950 r.</u>	<u>1951 r.</u>
<u>Ogólny import</u>			8.743	10.812
<u>Surowce</u>			2.463	3.364
w tym:				
kaczuk naturalny	816	744	458	818
wełna	216	167	428	714
ropa naftowa	24.186	24.603	369	375
rudu i koncent.				
metali kolorowych			243	300
w tym:				
rudu miedzi	86	89	36	48
konc. ołowiu	26	30	47	82
rudu manganu	842	843	42	47
skóry	142	118	119	133
futry surowe			101	107
nasiona oleiste	585	504	106	104
w tym:				
kopra	426	408	83	83
tytoń	41	47	76	85
<u>Ż y w n o ś ć</u>			2 648	3 084
w tym:				
kawa	1.106	1.221	1.092	1.361
cukier trzcinowy	3.337	3.298	381	387
kakao	304	278	167	197
produkty mięsne	135	185	113	187
<u>P o l i b r y k a t y</u>			2 126	2 455
w tym:				
metale kolorowe			721	656
a w tym:				
miedź	437	345	185	194
cyna	87	29	155	75
nikiel	64	70	59	82
ołów	415	169	108	66
celuloza	2.164	2.144	240	352
tarcica /w tys. szt./	1.728	1.318	285	229
chemikalia przemysł.			48	113
metale czarne	2.280	2.513	93	217
<u>Wyroby gotowe</u>			1 504	1 909
w tym:				
papier			473	544
a w tym:				
papier gazetowy	4.413	4.500	453	513
urządzenia przemysł.			124	186
maszyny rolnicze				
i traktory			77	97
wyroby stalowe			37	125
wełniane			76	93
bawełniane			65	69

	<u>I l o ś ć</u>		<u>W a r t o ś ć</u>	
	<u>1950 r.</u>	<u>1951 r.</u>	<u>1950 r.</u>	<u>1951 r.</u>
samochody i części			34	57
w tym:				
osobowe /w tys.szt./	21	24	21	26

/Zródła: patrz zestawienie eksportu/

Struktura geograficzna handlu zagranicznego Stanów Zjednoczonych przedstawia się następująco:

Struktura geograficzna eksportu i importu
Stanów Zjednoczonych

	<u>E k s p o r t</u>			<u>I m p o r t</u>		
	<u>Srednio</u>	<u>Srednio</u>	<u>Srednio</u>	<u>Srednio</u>	<u>Srednio</u>	<u>Srednio</u>
	<u>1936-1938 r.</u>	<u>1950</u>	<u>1951</u>	<u>1936-1938</u>	<u>1950</u>	<u>1951 r.</u>
	<u>/ w m i l i o n. d o l a r. /</u>					
Ogólny	2,968	10.275	15.020	2,488	8.852	10.962
w tym:						
Kanada	460	2.016	2.693	352	1.960	2.275
Ameryka Łac.	544	2.860	3.744	572	3.018	3.481
Zmarshallizowane kraje Europy Zachodn.	1.128	3.168	4.822	608	1.260	1.910
w tym:						
Anglia	499	520	898	173	335	466
ZSRR i europ. kraje dem.lud.	98	26	3	82	80	64
inne kraje Europy	28	104	273	34	188	137
Azja	490	1.593	2.659	732	1.636	2.057
Australia						
z wyspami	92	144	245	40	208	450
Afryka	128	364	581	68	502	588
kraje strefy szterlingow. /bez Anglii/	296	760	1.143	373	1.208	1.810
	<u>/ w p r o c e n t a c h /</u>					
Ogólny	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:						
Kanada	15,5	19,6	17,9	14,1	22,1	20,7
Ameryka Łac.	18,3	27,8	25,0	23,0	35,1	31,6
zmarshalliz. kraje Europy Z.	38,3	30,7	32,1	24,4	14,2	17,4
w tym:						
Anglia	16,8	5,2	5,9	7,0	3,8	4,5
ZSRR i europ. kraje dem.lud.	3,3	0,3	0,02	3,3	0,9	0,6
Azja	16,8	15,6	17,8	29,4	18,5	18,8

	Srednio	Eksport		Srednio	Import	
	1936-1938	1950	1951	1936-1938.	1950	1951
	/ w procentach /					
Australia						
z wyspami	3,1	1,4	1,6	1,6	2,3	4,2
Afryka	4,3	3,5	3,8	2,7	5,6	5,5
kraje strefy szterlingowej						
/oprócz Anglii/10,0		7,6	7,6	15,8	18,3	16,5

/Zródła: Survey of Current Bussiness - luty,
marzec 1951 i 1952,
Foreign Commerce Weekly z dn.28.IV.1952/

Dane o geograficznych kierunkach handlu zagranicznego Stanów Zjednoczonych w 1951 r. wykazują wzrost udziału zmarszalizowanych krajów Europy Zachodniej w imporcie i eksporcie Stanów Zjednoczonych. Udział tych krajów w eksporcie Stanów Zjednoczonych wzrósł z 30,7% w 1950 r. do 32,1% w 1951 r. Wzrost ten nastąpił na skutek zwiększenia eksportu sprzętu wojennego. Również wzrósł wywóz Stanów Zjednoczonych do krajów Europy Zachodniej węgla, produktów naftowych, chemikalii i zbóż, spadł natomiast eksport dóbr inwestycyjnych. Szczególnie wzrósł eksport Stanów Zjednoczonych do Anglii, Włoch i Szwajcarii.

Eksport sprzętu zbrojeniowego do krajów Europy Zachodniej wzrósł w 1951 r. w porównaniu z 1950 r. o 188%, a w porównaniu z 1949 rokiem - o 423%. Eksport węgla i koksu Stanów Zjednoczonych do tych krajów wyniósł w 1951 r. 27,3 mln. ton wobec 730 tys. ton w 1950 r. / do Francji eksport węgla w 1951 r. = 5 mln. ton/.

Znacznie wzrósł wywóz ze Stanów Zjednoczonych pszenicy, tłuszczu, wyrobów mleczarskich i innych artykułów rolniczych. Na przykład eksport pszenicy do Anglii wzrósł w 1951 r. o 2,5 raza w porównaniu z 1950 r., tłuszczów jadalnych - 12 razy, produktów mleczarskich - 5,4 raza. Eksport pszenicy do wszystkich krajów zachodnio-europejskich podniósł się o 67%. Natomiast wywóz dóbr inwestycyjnych spadł o 6,8%, w tym do Belgii - o 28%.

Udział krajów Zachodniej Europy w imporcie Stanów Zjednoczonych wyniósł 17,4% w 1951 r. wobec 14,2% w roku 1950. Zwiększenie importu tego spowodowane było głównie przez wyciąganie z tych krajów surowców jak: węgiel czarny, metale, benzyny, diamentów przemysłowych - z Anglii; stali, spirytusu etylowego - z Francji; stali, siarczku amoniu - z Belgii; stali, sztucznego włókna, chemikalii przemysłowych i nawozów - z Niemiec zachodnich; stali, aluminium - z Włoch. Na przykład import żelaza i wyrobów żelaznych z Niemiec zach. wyniósł w 1951 r. 812.000 ton wobec 529.000 ton w roku 1950, z Francji - 695.000 ton wobec 304.000 ton w 1950 r., z Belgii - 607.000 ton wobec 419.000 ton w roku poprzednim itd.

Natomiast import towarów konsumpcyjnych z tych krajów silnie skurczył się. Np. wóz do Stanów Zjednoczonych tkanin bawełnianych z Francji zmniejszył się o 23%, ze Szwajcarii - o 12%. Zmniejszył się również import tkanin lnianych z Anglii i innych krajów.

Udział krajów zachodniej półkuli, Kanady i Ameryki Łac. w handlu zagranicznym Stanów Zjednoczonych nieco spadł, chociaż i w roku 1951 zajmowały one nadal pierwsze miejsce w obrotach handlu zagranicznego Stanów Zjednoczonych. Udział krajów zachodniej półkuli w eksporcie Stanów Zjednoczonych w 1951 r. wynosił 42,9% a w imporcie - 52,3%. Eksport Stanów Zjednoczonych do tych krajów zwiększył się głównie przez wzrost dostaw maszyn i innych dóbr inwestycyjnych, chemikaliów i tekstylii. Import zaś z tych krajów wzrósł przez zwiększenie przywozu aluminium /Kanada/, ropy naftowej /Wenezuela/, wełny /Urugwaj/, miedzi /Chile/.

W związku ze wzrostem amerykańskich bezpośrednich inwestycji w Kanadzie i krajach Ameryki Łacińskiej i przejściem wielu przedsiębiorstw na produkcję sprzętu wojennego i surowców, Stany Zjednoczone zwiększyły wywóz do tych krajów sprzętu i urządzeń. Np. eksport do Kanady tych urządzeń wyniósł w 1951 r. 633 mln. dolarów wobec 436 mln. dolarów w roku 1950, w tym urządzeń przemysłowych za 319 mln. dolarów wobec 204 mln. dolarów w roku 1950. Eksport sprzętu i urządzeń przemysłowych do krajów Ameryki Łacińskiej wyniósł w 1951 r. 910 mln. dolarów wobec 643 mln. dolarów w roku poprzednim.

Wywóz samochodów osobowych do Kanady wzrósł w 1951 r. do 13,6 tys. sztuk, podczas gdy w 1950 r. wynosił tylko 3,7 tysięcy sztuk, do krajów zaś Ameryki Łacińskiej wywóz ten wynosił 115 tys. sztuk wobec 61 tys. sztuk poprzednio.

Kanada zwiększyła w 1951 r. swój wywóz niklu do Stanów Zjednoczonych, Kuba - rudy manganowej, Meksyk - miedzi. Natomiast import wełny, ze względu na spadek popytu, znacznie zmniejszył się. Wwóz wełny z Argentyny spadł do 22,6 tys. ton wobec 62,2 tys. ton w 1950 r., z Urugwaju - do 26,4 tys. ton wobec 33,6 tys. ton w 1950 r.

Udział krajów Azji i Afryki w eksporcie Stanów Zjednoczonych nie zmienił się w 1951 r. w porównaniu z 1950 rokiem. Udział krajów Azji w eksporcie Stanów Zjednoczonych wyniósł w 1951 r. 17,8% wobec 15,6% w 1950 r.; Afryki - 3,8% wobec 3,5%. Wzrost eksportu do tych krajów wywołany był zwiększeniem dostaw towarów konsumpcyjnych takich, jak pszenica, tekstylia, tytoń, bawełna, samochody oraz dostaw sprzętu zbrojeniowego. Wywóz bawełny do krajów Dalekiego Wschodu w 1951 r. był 2,5 raza większy, niż w 1949 r.; wywóz tekstylii wzrósł o 24%, eksport zaś dóbr inwestycyjnych i środków transportowych spadł do 352 mln. dolarów wobec 378 mln. dolarów w 1950 r.

Eksport maszyn i urządzeń przemysłowych do Afryki wyniósł w 1950 r. 136 mln. dolarów wobec 187,7 mln. dolarów w 1950 r.

Udział krajów Azji w imporcie Stanów Zjednoczonych w 1950 r. wynosił 18,8% /w 1950 - 18,3%/, udział Australii -

4,2% /w 1950 r. - 2,3%/ . Kraje te eksportowały do Stanów Zjednoczonych: kauczuk, wełnę, cynę, rudę manganową, jutę, mikię, granit itp.

Import Stanów Zjednoczonych w 1950 r. szczególnie wzrósł z Indii, Indonezji, Malajów, Filipin, Tajlandu i Japonii. Np. import z Japonii wzrósł w 1951 r. w porównaniu z 1950 r. o 14%, z krajów strefy szterlingowej - o 50%.

A N G L I A

Polityka handlowa rządu angielskiego w 1951 roku zmierzała w kierunku zabezpieczenia monopolem możliwości osiągnięcia maksymalnych zysków w warunkach coraz ostrzejszej walki o rynki zbytu i źródła surowców. Równolegle z tym handlowo-polityczne zarządzenia coraz wydatniej świadczą o narastaniu trudności gospodarczych Anglii, pogarszaniu się jej pozycji w międzynarodowym handlu na skutek wyścigu zbrojeń i dyskryminacji stosowanych w handlu z ZSRR i innymi krajami obozu demokratycznego.

W celu zahamowania ekspansji Stanów Zjednoczonych na trydycyjnych rynkach angielskich - rząd Wielkiej Brytanii odrzucił żądania wysunięte przez Stany Zjednoczone na konferencji G.A.T.T. w Tarquai w kwietniu 1951 roku, a zmierzające do znacznej niżki imperialistycznych taryf preferencyjnych.

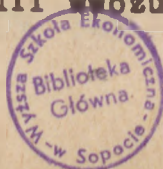
Również na tej konferencji Anglia odrzuciła żądania Stanów Zjednoczonych złagodzenia dewizowych ograniczeń, stosowanych w krajach strefy szterlingowej, żądań, których uwzględnienie spowodowałoby przekształcenie tej strefy - w strefę wpływu dolara.

Na sesji Międzynarodowego Funduszu Monetarnego we wrześniu 1951 roku przedstawiciel Anglii oświadczył, że Anglia nie widzi możliwości osłabienia restrykcji dewizowych w krajach strefy szterlingowej w ciągu najbliższych dwóch do trzech lat, i że niektóre z tych krajów w obliczu trudności, w jakich się znajdują, będą musiały nawet zaotrzyć przepisy dewizowe.

Wprowadzone w grudniu 1951 roku nowe przepisy kupna i sprzedaży walut według kursów londyńskiej walutowej giełdy dotyczą tylko techniki dewizowej kontroli i, jak to stwierdził "Financial Times" w niczym nie zmieniają istniejących ograniczeń dewizowych.

Równie zaciętą na przestrzeni całego roku była walka Anglii, w pierwszej linii ze Stanami Zjednoczonymi o zachowanie kontroli nad źródłami surowców. Anglia jako uczestnik International Material Conference, organizacji stworzonej przez monopole amerykańskie, przeszkodziła Stanom Zjednoczonym w stworzeniu w ramach tej organizacji specjalnych komitetów dla kauczuku i cyny, mając nadzieję w ten sposób zachować swe wpływy na rynkach tych surowców. Również w tym celu rząd angielski zwołał we wrześniu 1951 roku w Londynie imperialną konferencję dla spraw surowców strategicznych.

Nieprodukcyjne zużywanie surowców dla celów zbrojeniowych i tworzenie rezerw strategicznych wywołały wzrost cen i wzrost wartości brytyjskiego importu, ostre zwiększenie ujemnego salda bilansu handlowego, szybkie topnienie rezerw dewizowych i niebywały kryzys bilansu płatniczego Anglii. W tych warunkach rząd angielski w listopadzie 1951 roku postanowił ograniczyć import 1952 roku o 600 mln funtów szterlingów w stosunku do uprzednio opracowanego programu /t.j. o 300 mln funtów szterlingów mniej niż wynosił import 1950 roku/. Ograniczenia dotyczące w pierwszej linii wwozu żywności, gotowych

artykułów konsumcyjnych i surowców dla ich produkcji.

Jednocześnie rząd angielski zażądał od sfer przemysłowych i handlowych zmniejszenia dostaw na rynek wewnętrzny takich towarów jak motocykle, rowery, samochody, łodówki, pralki i inne, a to w celu umożliwienia ich eksportu. Podaż na rynek wewnętrzny tych towarów ma być zmniejszona o 150 - 200 mln funtów szterlingów.

Zagadnienie zwiększenia eksportu kosztem zmniejszenia konsumpcji krajowej zajmuje czołowe miejsce w brytyjskiej polityce handlowej. Forsowanie eksportu i ograniczenie importu z krajów nie wchodzących do strefy szterlingowej było wysuwane przez przedstawiciela Anglii na imperialnej konferencji ministrów finansowych w Londynie w styczniu 1952 roku.

W celu wzmocnienia akcji podwyższenia eksportu rząd angielski w styczniu 1952 roku wydał ustawę o zwiększeniu funduszu Export Guarantee Department i stworzył specjalną radę dla popierania eksportu do strefy dolarowej. Rada ta korzysta z pełnego poparcia rządu i w skład jej wchodzi przedstawiciele przemysłowych, handlowych i finansowych kół Anglii.

Jednakże wszystkie te zarządzenia, zmierzające do ograniczenia importu i forsowania eksportu nie mogły rozwiązać podstawowych problemów, przed którymi stała Anglia, a to dlatego, że każde z tych zarządzeń wywołuje odwetową reakcję jej partnerów w przygotowywaniu agresji. Jednocześnie spótegowanie dyskryminacyjnej polityki w stosunku do ZSRR i innych krajów obozu demokratycznego stwarza sytuację, w której rozwiązanie tych problemów jest niemożliwe. W 1951 roku angielskie ministerstwo handlu trzykrotnie rozszerzało listy tych towarów, których wywóz do krajów demokratycznych jest zakazany bez specjalnych licencji. Obowiązkowi uzyskania licencji podlegają: obrabiarki na metale, prasy, łożyska kulowe i cały szereg urządzeń i towarów. W maju 1951 roku rząd angielski nałożył embargo na wywóz do Chin na prawie wszystkie towary będące przedmiotem handlu międzynarodowego. Te zarządzenia dyskryminacyjne hamują handel zagraniczny Anglii i osłabiają jej pozycję w tym handlu.

Udział Anglii
w handlu zagranicznym krajów kapitalistycznych

	1937	1950	1951
Udział Anglii w imporcie	17	12	13
Udział Anglii w eksporcie	10	11	9

Udział Anglii w handlu zagranicznym krajów kapitalistycznych jest obecnie znacznie mniejszy niż w roku 1937. Wymiana towarowa Anglii z krajami obozu demokratycznego jeszcze bardziej skurczyła się i główną tego przyczyną jest system dyskryminacji, stosowany przez Anglię w handlu z tymi krajami.

Wskaźnik handlu zagranicznego

	1951	1952
Import /w mln funtów szterlingów/	2.608	3.914
Wskaźnik ilościowy importu /1937 = 100/	78	91
Eksport - łącznie z reeksporem /w mln funtów szterl./	2.256	2.707
Wskaźnik ilościowy eksportu /1937 = 100/	141	146
Deficyt bilansu handlowego /w mln funtów szterl./	352	1.207

/Zródło: Statystyka celna Anglii grudzień 1951 rok/

Pomimo ilościowego wzrostu importu w 1951 roku, wywołanego głównie zwiększeniem wwozu surowców strategicznych o 17% w porównaniu z importem 1950 roku, import ten był jednak o 9% niższy niż w 1937 roku. W końcu 1951 roku import znów zaczął spadać, a realizacja rządowych zarządzeń, dotyczących importu prowadzi do jego dalszego kurczenia się i do dalszego pogorszenia zaopatrzenia ludności.

Dane szczegółowe dotyczące eksportu wskazują na to, że pomimo wzrostu w 1951 roku w porównaniu z 1950 rokiem w skali rocznej to jednak w żadnym z kwartałów 1951 roku nie został osiągnięty poziom IV kwartału 1950 roku /wskaźnik IV kwartału 1950 roku równa się 153/.

Deficyt bilansu handlowego roku 1951 był 3,5 razy większy od deficytu 1950 roku i osiągnął katastrofalne granice. Wszystko to świadczy o głęboko sięgającym chaosie w handlu zagranicznym Anglii.

Ruch cen w imporcie i eksporcie

/ 1938 = 100 /

<u>Indeks cen importowych</u>	przeciętne średnie ceny kwartalne 1950 r.	I.	II.	1951 III.	IV.	cały rok	roczny % wzrostu
Ogólny indeks	349	433	489	486	468	469	34
Żywność, napoje, tytoń	318	330	358	365	371	373	17
Surowce	438	650	764	725	650	697	59
Gotowe wyroby	352	402	448	479	500	457	30
<u>Indeks cen eks- portowych</u>							
Ogólny indeks	268	292	316	332	338	320	19
Półfabrykaty i gotowe wyroby	260	284	305	323	333	311	20

Wyroby metalowe							
i maszyny	233	254	257	268	280	265	14
Tekstylia	383	452	509	551	543	514	34
Inne towary	241	260	284	306	318	292	21

/Zródło: Statystyka celna Anglii grudzień 1951 rok /

W drugiej połowie 1951 roku zarysowała się tendencja zniżkowa ogólnego indeksu, a to ze względu na spadek cen surowców. Natomiast indeks cen importowych żywności i wyrobów gotowych w dalszym ciągu wzrastał. Ogólny indeks cen eksportowych wzrastał na przestrzeni całego roku 1951. Terms of Trade kształtowały się dla Anglii niepomyślnie, gdyż jak widać z tablicy, ceny importowe wzrosły o 34%, podczas gdy ceny eksportowe tylko - o 19%.

Struktura importu i eksportu

	1937		1950		1951	
	Mln.£	%	Mln.£	%	Mln.£	%
<u>Import</u>	1.028	100	2.608	100	3.914	100
w tym:						
żywność, tytoń, napoje	431	42	1.030	39	1.299	33
Surowce	315	31	997	38	1.715	44
Gotowe wyroby	275	27	564	22	885	23
<u>Eksport łącznie</u>						
<u>z reeksportem</u>	597	100	2.256	100	2.707	100
w tym:						
żywność, napoje, tytoń	42	7	150	7	178	7
Surowce	101	17	161	7	185	7
Wyroby gotowe	429	72	1.897	84	2.293	85
a w tym:						
wyroby metalowe i						
maszyny	189	32	1.078	48	1.204	44
tekstylia	138	23	418	19	540	20

/Zródło: Statystyka celna Anglii grudzień 1951 rok/

Analiza struktury towarowej importu wykazuje ciągle zmniejszanie się udziału wwozu żywności i wzrost udziału surowców głównie strategicznych. Skład pozycji "towary gotowe" zawiera coraz bardziej wzrastające ilości urządzeń dla przemysłu zbrojeniowego, a coraz mniejszy udział artykułów cywilnej konsumpcji.

W strukturze eksportu zarysował się dalszy wzrost udziału wyrobów gotowych - broni i urządzeń dla przemysłu zbrojeniowego. Np. według danych oficjalnych, bez wątpienia zanizonych, wywóz samolotów z Anglii wzrósł w 1951 roku w porównaniu z 1950 rokiem z 34 mln funtów szterlingów do 42 mln funtów szterlingów, t.j. o 24%, a w porównaniu z 1938 rokiem - 12 razy. Eksport innego sprzętu wojennego, nawet biorąc pod uwagę,

że jest on tylko częściowo ujęty w celnej statystyce, wzrósł z 19 mln funtów szterlingów w 1949 roku do 28 mln funtów szterlingów w 1951 roku, t.j. o 47%, a w porównaniu z 1938 rokiem - o 335%. Znacznie też wzrósł eksport statków z Anglii, mianowicie z 42 mln funtów szterlingów w 1950 roku do 53 mln funtów szterlingów w 1951 roku, t.j. o 24%. Część tych statków jest bezwzględnie przeznaczona na potrzeby wojenne państw agresywnego, anglo-amerykańskiego bloku.

Równolegle do tego w miarę wzrostu zużycia surowców i wykorzystania sił roboczych na wykonanie zamówień wojskowych następowało zmniejszenie udziału maszyn i wyrobów metalowych w eksporcie Anglii.

Import ważniejszych towarów

	1950 / tys. ton /	1951 / w % - 1937r. /
Pszenica	3.318	84
jęczmień	776	133
owies	91	175
kukurydza	992	29
inne pasze	764	61
mięso i produkty mięsne	1.284	66
masło	340	65
cukier nierafin.	2.125	102
tarcica drzew igl.	749	76
bawełna	459	64
wełna	319	65
miedź ^{x/}	322	118
ołów ^{x/}	175	52
cynk ^{x/}	144	68
aluminium ^{x/}	143	384
kauczuk	225	307
ropa naftowa i pro- dukty naftowe	19.228	238
w tym:		
ropa naftowa	9.430	824
benzyna	4.041	77

^{x/} dla potrzeb krajowych

/Zródło: Statystyka celna Anglii, grudzień 1951/

Przytoczone powyżej dane wskazują na spadek w porównaniu z 1937 rokiem importu głównych środków żywnościowych oraz takich surowców jak bawełna i wełna, przy jednoczesnym szybkim wzroście wwozu surowców i towarów mających znaczenie wojenne.

Skutkiem zmniejszenia importu żywności był dalszy spadek konsumpcji głównych artykułów, niezbędnych dla odżywiania się. Np. według danych oficjalnych w 1951 roku w porównaniu z 1934 - 1938 r. przeciętne zużycie mięsa na głowę ludności w Anglii zmniejszyło się o 40%, bekonu i szynki - o 29%,

masła - o 16%, suszonych owoców - o 28%, herbaty - o 23%,
cukru - o 16%, ryżu - 38%, itd.

Eksport ważniejszych towarów

	1950		1951	
	ilość w tys.ton	wartość w mln.£	ilość w tys.ton	wartość w mln.£
węgiel	13.767	50	7.932	29
wyroby ze szkła, ceramika, mater. szlifierskie itd		54		67
żelazo, stal i wy- roby z nich	3.137	156	2.644	160
wyroby nożownicze i instrumenty		51		63
elektrotechniczne aparaty i materiały		84		97
maszyny i sprzęt przemysłowy	869	319	902	365
w tym:				
obrabiarki do metali	42	17	41	18
elektrotechn.sprzęt	102	46	99	48
energetyczny sprzęt	161	44	160	52
dźwigi i urządzenia dźwigowe	47	12	49	12
urządzenia dla przemysłu tekstylnego	95	40	95	44
maszyny rolnicze	46	10	55	14
środki transportowe		405		480
w tym:				
kolejowy sprzęt	247	32	194	30
samochody i chassis /w tys. sztuk /	629	208	622	232
statki /w tys.BRT/	451	40	633	51
chemikalia, farby i barwniki		107		143
przędza bawełniana	32	26	30	32
tkaniny bawełniane /w mln.kwadr.metr./	687	100	723	132
przędza wełniana	14	17	10	21
tkaniny wełniane /mln.kw.metr./	106	68	99	86

/Zródło: Statystyka celna Anglii, grudzień 1951 r./

W 1951 roku zarysował się spadek wywozu wielu towarów, chociaż ogólny eksport 1951 roku przewyższył eksport 1950 roku. Zmniejszył się nie tylko eksport węgla, żelaza, metali kolorowych i wyrobów z nich ale również i wyrobów gotowych. Np. eksport kabli telefonicznych i telegraficznych spadł w 1951 roku w porównaniu z 1950 rokiem towarowo o 40%, kotłów - o 13%, generatorów - o 20%, urządzeń dla przemysłu spożywczego - o 11%, samochodów osobowych /ilościowo/ - o 8%. Niezależnie od zmniejszenia się wpływów dewizowych i związanego z tym pogorszenia się i tak już bardzo trudnego położenia dewizowego Anglii, ten upadek eksportu węgla i innych towarów podrywa pozycję Anglii na najważniejszych dla niej rynkach. Nadzieje skompensowania spadku eksportu wyrobów metalowych i maszyn zwiększeniem eksportu tekstylii zawiodły.

Eksport tkanin bawełnianych, a w szczególności wełnianych, znacznie spadł w drugiej połowie 1951 roku.

Struktura geograficzna handlu zagranicznego Anglii

/licznik - mln. £; mianownik - udział w %/

	I m p o r t			Eksport /łącznie z reeksporter /			Saldo bilansu handlowego		
	1938	1950	1951	1938	1950	1951	1938	1950	1951
Kraje zamorskie	221	657	1.010	163	590	672	-	58	- 338
bez strefy szterl.	24,0	25,1	25,8	30,6	26,2	24,8	-	67	- 338
Strefa szterlingowa	237	990	1.400	223	1.046	1.326	-	56	- 74
	31,2	37,9	35,8	41,9	46,4	49,0	-	56	- 74
Strefa dolarowa	215	480	776	61	299	345	-	181	- 431
	23,3	18,4	19,8	11,5	13,3	12,8	-	181	- 431
w tym:									
Stany Zjednoczone	118	212	380	29	127	153	-	89	- 227
	12,8	8,1	9,7	5,5	5,6	5,7	-	89	- 227
ZSRR i europ.kraje demokr. ludowej	53	63	95	33	31	40	-	32	- 55
	5,1	2,4	2,4	6,0	1,4	1,5	-	32	- 55
Inne kraje	144	418	633	52	290	324	-	128	- 309
	16,4	16,2	16,2	10,0	12,7	11,9	-	128	- 309
R a z e m	920	2.608	3.914	532	2.256	2.707	-	352	- 1.207
	100	100	100	100	100	100	-	352	- 1.207
a w tym kraje imperium brytyjskiego	337	1.114	1.705	246	1.063	1.365	-	54	- 340
	41,4	42,7	43,6	46,2	47,1	50,4	-	54	- 340

/Zródło: Report on Overseas Trade", luty 1952 r./

W 1951 roku znacznie wzrósł eksport Anglii do krajów imperium brytyjskiego; import tych krajów też wzrósł ale w znacznie mniejszym stopniu. Udział krajów imperium brytyjskiego w eksporcie Anglii przekroczył 50%, a w imporcie doszedł do 44%.

Wymiana handlowa Anglii z krajami zmarshallizowanymi ogólnie też wzrosła w 1951 roku w imporcie - o 55%. a w eksporcie - o 16%. Skutkiem tego pasywa Anglii w obrocie z tymi krajami wzrosły pięciokrotnie w porównaniu z 1950 rokiem. W tym samym kierunku rozwijał się handel Anglii ze strefą dolarową. Udział ZSRR i europejskich krajów obozu demokratycznego w imporcie Anglii zmniejszył się 2,1 razy w 1951 roku w porównaniu z 1937 rokiem, a w eksporcie udział ten zmniejszył się czterokrotnie. Spadek tych obrotów Anglii z krajami demokratycznymi jest skutkiem polityki dyskryminacji angielskiego rządu wobec tych krajów. Polityka ta pogłębia rozprężenie handlu zagranicznego Anglii.

Wzrost cen importowanych surowców i drożyzna frachtów, które nastąpiły pod wpływem wyścigu zbrojeń, dalej napływ towarów z krajów Europy Zachodniej /Anglii, Belgii, Włoch, Niemiec zachodnich/ ułatwiony wprowadzeniem "liberalizacji" - wszystko to doprowadziło do nadmiernego wzrostu importu Francji. W warunkach zaostrzenia się konkurencji na zagranicznych rynkach eksport francuski coraz bardziej pozostawał w tyle za importem i ten stan rzeczy pogłębił się ze względu na ciągły wzrost francuskich cen. Saldo ujemne francuskiego bilansu handlowego nieprzerwanie wzrastało. Wszystko to ostro pogorszyło położenie dewizowe Francji, zagroziło położeniu franka i wywołało protesty szerokich kół burżuazji, przemysłowców, kupców, członków parlamentu itp.

Rząd wkroczył na drogę wprowadzania w życie szeregu zarządzeń zmierzających do ograniczenia importu z jednej strony i do forsowania eksportu - z drugiej.

Na podstawie kompromisów uzgodnionych w Torquai Francja podwyższyła stawki celne na obrabiarki, urządzenia dźwiękowe, lekkie traktory, kompresory i maszyny. Później podniesiono stawki celne na nasiona oleiste, tłuszcze, superfosfaty, mleko skondensowane i wznowiono pobieranie opłat celnych, poprzednio zawieszonych, od szeregu towarów.

Na jesieni 1951 roku Komisja Zgromadzenia Narodowego jednogłośnie przyjęła uchwałę przywracającą parlamentowi jego prerogatywy w sprawach celnych, to znaczy, że w przyszłości tylko parlament może zmieniać stawki taryfy celnej. Zaostrzono kontrolę dewizową i zabroniono importerom płacić za towar przed jego przybyciem do kraju. Postanowienie rządu zmniejszenia importu ze strefy dolarowej o 500 mln. dolarów doprowadziło do znacznego spadku wwozu towarów w końcu 1951 roku.

W roku 1952 postanowiono zawiesić t.zw. "liberalizację" wwozu z zachodnio-europejskich krajów i od lutego 1952 wprowadzone jego kontyngentowanie.

Równolegle do tego rząd francuski dla zmniejszenia ujemnego salda handlowego ustalił szereg ulg dla eksporterów. Np. w marcu 1951 roku wprowadzono ulgi podatkowe dla eksporterów do Stanów Zjednoczonych i Kanady, ulgi podatkowe i premie dla stoczni okrętowych pracujących na eksport. Dalej rząd na jesieni 1951 roku zaproponował przemysłowi samochodowemu utworzenie wspólnej kasy dla subsydiowania cen eksportowych z sum procentowo odciąganych z utargów wewnątrzno-krajowych.

W początku 1952 roku rząd postanowił powiększyć ulgi podatkowe przyznane eksporterom i w tym celu podwyższył odnośne kredyty, przewidziane na ten cel w budżecie z 2,8 mld. franków do 10 miliardów. System ograniczeń importowych wykorzystuje się przy handlowych negocjacjach międzypaństwowych w ten sposób, że przy uzyskaniu pewnych dla siebie ułatwień przyznaje się odnośnemu państwu dodatkowe kontyngenty importowe.

W 1951 roku Francja zawarła około 40 umów handlowych i porozumień, łącznie z układami podpisanymi w ramach konferencji w Torquai. Negocjacje przebiegały z dużymi trudnościami związanymi z brakiem ze strony Francji, związanej wys-

cigiem zbrojeń, takiej masy towarowej, o którą zabiegali jej kontrahenci. Dotyczyło to w szczególności węgla, stali, żelaza, żelaznego, a także pszenicy, urodzaj której był w roku 1951 niższy od urodzaju roku 1950.

Znaczny wartościowy wzrost obrotów towarowych w 1951 roku przewidywały umowy z Niemcami zachodnimi, Włochami, Hiszpanią, Szwecją i niektórymi innymi krajami kapitalistycznymi.

W stosunku do krajów obozu demokratycznego stosowana była w dalszym ciągu polityka dyskryminacji. Pod naciskiem rządu Stanów Zjednoczonych została rozszerzona o 300 pozycji lista towarów, wywóz których jest zabroniony do krajów Europy Wschodniej. W wykonaniu nielegalnych uchwał ONZ rząd francuski zabronił eksportu do Chin Ludowych i Północnej Korei obrabiarek, urządzeń elektrycznych, urządzeń dla przemysłu chemicznego, chemikaliów, produktów naftowych i innych towarów. Jednakże stałe pogarszanie się sytuacji dewizowej, brak szeregu surowców, trudności zbytu wyrobów gotowych, zmusiły rząd francuski do pewnej rewizji swego stanowiska w stosunku do handlu z krajami demokratycznymi. W ciągu 1951 roku zawarto nowe umowy handlowe z ZSRR, Węgrami, Polską, Czechosłowacją.

Handel zagraniczny Francji i jego udział w handlu krajów kapitalistycznych w 1951 roku ilustrują poniższe dane /w mldr. franków/:

Lata	Import	Udział w importie kraj. kap. [%]	Eksport	Udział w ekspor- cie kraj. kap. /w %/	Saldo bilansu handlowego
1937	42,4	6,1	23,9	3,7	- 18,5
1950	1,073	5,3	1,078	5,5	+ 5
1951	1,607	8,0	1,479	5,6	- 128

Import Francji w 1951 roku wzrósł wartościowo w porównaniu z rokiem 1950 - o 50%, głównie wskutek wzrostu cen, a częściowo wskutek wzrostu ilościowego importu takich towarów jak: węgiel, ropa naftowa i innych surowców strategicznych.

Wartość eksportu Francji w roku 1951 wzrosła w porównaniu z rokiem 1950 - o 38%, głównie na skutek znacznego ilościowego wzrostu tanich surowców i niewielkiego wzrostu drogich gotowych wyrobów. W wyniku tego saldo ujemne bilansu handlowego wyniosło 128 mldr. franków. Ponieważ zaś Francja ma dodatnie saldo ze swymi koloniami, to saldo ujemne z właściwą zagranicą było jeszcze wyższe - i wynosiło 339 mldr. franków, ze strefą szterlingową i dolarową - 366 miliardów franków. To doprowadziło do szybkiego wyczerpania się rezerw dewizowych, wywołało program ograniczeń importu i zmusiło rząd Francji do zwrócenia się do Stanów Zjednoczonych w końcu 1951 roku z prośbą o udzielenie specjalnej "pomocy". Za cenę przyjęcia na siebie nowych zobowiązań Francja uzyskała obietnicę "otrzymania takiej pomocy" w wysokości 600 milionów dolarów, z czego 170 milionów dolarów na opłatę importu.

Udział Francji w handlu zagranicznym krajów kapitalistycznych wzrósł w 1951 roku. Wzrost ten wywołały był zwiększonymi obrotami surowców strategicznych, urządzeń i sprzętu

zbrojeniowego. Zwiększenie się udziału Francji nastąpiło na rachunek zmniejszenia udziału większości małych krajów.

Ilościowo handel zagraniczny Francji też wzrósł w roku 1951 ale w znacznie mniejszym stopniu od wartościowego.

Indeks ilościowy
handlu zagranicznego Francji /1938=100/

	<u>1950</u>				<u>1951</u>			
	<u>K w a r t a ł y</u>				<u>K w a r t a ł y</u>			
	<u>I</u>	<u>II</u>	<u>III</u>	<u>IV</u>	<u>I</u>	<u>II</u>	<u>III</u>	<u>IV</u>
Import	114	107	89	110	113	126	118	134
Eksport	150	160	158	225	215	212	188	203

Ogólnie ilościowe import w 1951 roku wzrósł w porównaniu z 1950 rokiem o 16%, a eksport - o 19%. Jednakże na przestrzeni całego roku import stale wzrastał, podczas gdy wzrost eksportu wykazywał zahamowania.

Na ilościowy wzrost importu wpłynął również ruch cen, szczególnie surowców; po silnej zwwyżce w końcu 1950 roku w pierwszej połowie 1951 roku ceny te zaczęły spadać. Przeciwnie ceny francuskich wyrobów przemysłowych stale wzrastały.

Struktura towarowa handlu zagranicznego Francji w przekroju trzech podstawowych grup towarów przedstawia się następująco /w %/:

	<u>1937</u>		<u>1950</u>		<u>1951</u>	
	Import	Eksport	Import	Eksport	Import	Eksport
żywność ...	25,3	14,1	29,2	14,9	22,8	12,5
surowce i półfabrykaty	59,4	35,2	55,4	44,4	64,4	47,7
wyroby gotowe	15,3	50,7	15,4	40,7	12,8	39,8

/Źródła: "Statistique mensuelle du commerce extérieur de la France", grudzień 1938
"Biuletin mensuel de Statistique", marzec 1952/

Charakterystyczną cechą importu Francji w roku 1951 jest wzrost udziału surowców, co spowodowane było nie tylko wzrostem cen, ale również wzrostem ilościowym takich towarów jak węgiel, ropa naftowa, piryty, fosfaty, ruda manganowa, kauczuk, drzewo, metale kolorowe itd.

Wzrost udziału surowców i półfabrykatów w eksporcie był wywołany znacznym wywozem w związku ze zbrojeniami - rudy żelaznej, produktów naftowych, stali, walcowanych wyrobów, cementu, drzewa i innych. Handel zagraniczny Francji niektórymi podstawowymi towarami przedstawiał się następująco /w tys. ton/:

	<u>I m p o r t</u>			<u>E k s p o r t</u>		
	<u>1938</u>	<u>1950</u>	<u>1951</u>	<u>1938</u>	<u>1950</u>	<u>1951</u>
pszenica i mąka w przeliczeniu na ziarno	526	222	280	481	890	828
kukurydza	708	744	570	-	-	-

mięso	20,8	5,6	41	0,5	21,7	11,9
owoce świeże						
i suszone ..	579	782	914	198	131	109
konserwy mięs-						
ne	-	-	-	2,1	27,2	37,3
cukier bura-						
ozany i trzeci-						
nowy	317	333	203	193	250	363
wina /w tys.						
gal./	16.352	12.028	10.094	1.032	982	1.354
fosfaty nat.	833	1.192	1.328	-	-	-
cement	-	-	-	407	844	996
ruda żelazna	-	-	-	15.513	7.547	9.837
" mangan.	321	341	432	-	-	-
węgiel, antra-						
cyt, koks ...	22.098	10.529	14.111	1.167	3.301	6.277
ropa naftowa	6.978	14.133	18.064	-	-	-
benzyna /w						
tys.gal./ ..	7.400	731	2.253	1.451	8.454	9.940
fosforowe						
nawozy	-	-	-	281	486	418
potasowe na-						
wozy	-	-	-	739	1.043	865
kaučzuk	68,1	114	147	-	-	-
drzewo /okra-						
glaki/	543	532	645	664	467	606
tarcica	257	172	179	256	935	968
bawełna /bez						
intersu/ ...	277	280	246	-	-	-
tkaniny baweł-						
niane	0,6	23,3	16,1	44,6	56,0	58,7
tkaniny weł-						
niane	0,7	0,8	1,4	3,3	9,9	8,0
tkaniny ze						
sztucznego						
jedwabiu ...	0,2	0,1	0,3	5,1	8,9	10,8
walcowane						
produkty ...	22	75	47	863	2.444	2.848
dźwigi i urzą-						
dzenia tran-						
sportowe ...	3,8	10,7	9,4	4,0	12,7	18,6
obrabiarki,						
prasy itp. .	10,8	18,2	30,0	11,1	16,2	22,6
elektrogene-						
ratory, tran-						
sformatory,						
motory	2,3	8,9	11,9	3,7	12,1	18,3
samochody						
/w tys.sztuk/	2,3	5,6	13,2	11,9	117,3	126
statki mor-						
skie /w BRT/	27,4	114,2	140,5	16,5	73,1	90,03

Powyższe dane świadczą o pogorszeniu się sytuacji żywnościowej Francji; równolegle za wzrostem importu zmniejszał się eksport pszenicy i maki, owoców i jarzyn. Wzrost eksportu konserw mięsnych związany był z wypełnianiem dostaw dla armii

cudzoziemskich. W 1951 roku kureżył się handel towarami konsumpcji pokojowej, zmniejszył się więc import cukru, bawełny, win, tkanin bawełnianych i spadł eksport nawozów, tkanin wełnianych. Odwrotnie natomiast wzrosły obroty towarami o znaczeniu strategicznym, a więc zwiększył się import kauczuku, węgla, ropy naftowej, produktów naftowych, eksport rudy żelaznej i manganowej, cementu, benzyny, stalowych wyrobów walcowanych, obrabiarek itp.

Charakterystyczną cechą francuskich obrotów towarowych z zagranicą w roku 1951 był spadek udziału jej kolonii w tych obrotach. Przyczyna tego leży w tym, że import wzrósł na skutek zwiększenia wwozu surowców i innych towarów o znaczeniu strategicznym, rezerwy których we francuskich koloniach nie są wielkie. Na odwrót silnie wzrósł udział w imporcie tych krajów, które towary takie dostarczają a więc Szwecji, Kanady, Brazylii, Arabii, Iraku, Unii Południowo-Afrykańskiej i innych.

W eksporcie Francji wzrósł udział krajów - nabywców surowców i półfabrykatów strategicznych, w szczególności udział Stanów Zjednoczonych.

Struktura geograficzna
 handlu zagranicznego Francji /w mld. franków franc./

	I m p o r t		E k s p o r t	
	1950	1951	1950	1951
Ogółem	1 073	1 607	1 078	1 479
w tym:				
Stany Zjednoczone	132,1	181,9	43,6	87,3
Kanada	7,9	17,9	4,7	7,7
Anglia	39,8	57,1	98,7	133,7
Niemcy zachodnie .	70,1	99,3	84,2	69,7
Belgia-Luksemburg	49,1	75,1	68,8	85,2
Włochy	37,4	47,7	23,0	35,2
Szwecja	17,3	36,1	24,7	29,9
Holandia	24,0	34,5	37,5	39,1
Argentyna	31,0	33,5	33,1	35,9
Szwajcaria	28,8	32,0	54,4	92,6
Brazylia	18,6	31,1	17,2	31,0
Kolonia franc. ...	280,2	334,8	386,9	545,5

/Zródło: "Manuel Statistique du Commerce exterieur de la France", grudzień 1951 r./

W związku ze zmianami geograficznymi kierunków handlu zagranicznego Francji nastąpiły przesunięcia i w stosunku do stref walutowych, - co uwidacznia poniższa tablica:

	I m p o r t				E k s p o r t			
	1950		1951		1950		1951	
	Suma	%	Suma	%	Suma	%	Suma	%
Strefa franków francuskich	280,2	21,1	334,8	20,8	386,9	36,1	545,5	86,9
strefa szterlingowa	246,9	23,0	448,5	27,9	141,0	13,2	208,8	14,6

w tym:

Amelia	39,8	3,7	57,1	3,5	98,7	9,2	133,7	9,0
Strefa dolar.	165,0	15,4	241,7	15,1	60,9	5,7	116,4	7,8

w tym:

Stany Zjedn.	132,1	15,4	181,9	11,3	43,6	4,0	87,3	6,0
ZSRR i europ.								
kraje demokr.								
ludowej	11,5	1,1	17,1	1,1	12,2	1,1	13,4	0,9
Inne kraje ..	369,1	34,4	565,1	35,1	476,8	43,9	594,8	40,3

w tym:

kraje zner-								
szallizowane	261,4	24,4	392,7	24,4	352,5	32,9	419,2	28,3
Razem:	1 072,7	100	1 607,2	100	1 077,8	100	1 478,9	100

/Zródło: "Statistique mensuelle du commerce extérieur de la France", grudzień 1951 r./

N I E M C Y Z A C H O D N I E

Zwiększenie zakupów surowców strategicznych, forsowanie eksportu głównie dla potrzeb zbrojeniowych państw bloku północno-atlantyckiego, dalej ogólny wzrost cen - wszystko to wpłynęło na znaczne zwiększenie się obrotów handlu zagranicznego Niemiec zachodnich w roku 1951.

Tempo wzrostu obrotów tego handlu było znacznie wyższe w Niemczech zachodnich niż w innych krajach kapitalistycznych i kraj ten zajął piąte miejsce pod względem wartości swych obrotów międzynarodowych w świecie kapitalistycznym.

Konkurencja Niemiec zachodnich na rynkach światowych stała się jednym z zasadniczych czynników kształtowania się koniunktury na tych rynkach.

Wskaźniki handlu zagranicznego Niemiec zachodnich

/Suma - w mln. marek zachodn., wskaźnik ilościowy -1936=100/

	<u>1 9 5 0</u>		<u>1 9 5 1</u>
	Suma	Wskaźnik	Suma
Import	11.374	138	14.725
Eksport	8.362	95	14.579
S a l d o	3.012		- 146

Eksport Niemiec zachodnich wartościowo wzrósł w roku 1951 w porównaniu z rokiem 1950 - o 74%. Wzrost eksportu związany był w pierwszym rzędzie ze wzrostem masy towarowej, a w mniejszym stopniu ze zwiększeniem się cen. Eksportowana w roku 1951 masa towarowa wzrosła w porównaniu z 1950 rokiem o 48%, a ceny tylko o 17%.

Wskaźnik cen importowych i eksportowych

/1936 = 100/

	<u>1950</u>	<u>1951</u>
Ceny importu	315	397
Ceny eksportu	261	305

/Zródło: Aussenhandel der Bundesrepublik Deutschland, grudzień 1951 r./

Import Niemiec zachodnich w roku 1951 wzrósł wartościowo o 29%. Wzrost ten wywołany był głównie wyższą cen towarów importowanych. Indeks tych cen wzrósł o 26%, podczas gdy indeks ilościowy wzrósł tylko o 2%.

Szereg czynników, poza wzmożonym popytem na towary, związane ze zbrojeniem, spowodowało znaczny wzrost zachodnio-niemieckiego eksportu. W lutym 1951 roku Niemcy zachodnie w związku ze swym zadłużeniem w stosunku do Europejskiej Unii Płatniczej zawiesiły "liberalizację" importu, ale zachowały prawo "zliberalizowanego eksportu" do innych krajów Europejskiej Unii Płatniczej. Dalej dla wzmożenia swego eksportu rząd w Bonn zastosował szereg środków, jak: priorytety w zaopatrzeniu surowcowym dla przemysłów dokonywujących zamówienia eksportowe, ulgi

podatkowe dla eksporterów i inne.

Czynnikiem o doniosłym znaczeniu dla rozwoju ekspansji eksportowej Niemiec zachodnich na rynki kapitalistyczne stał się wywóz kapitałów, dokonywany za zgodą władz okupacyjnych od roku 1951.

Tempo wzrostu eksportu uległo osłabieniu w drugiej połowie 1951 r.; świadczą o tym poniższe dane, ilustrujące wzrost wartościowy eksportu w poszczególnych kwartałach roku 1951, w % w porównaniu z odpowiednimi kwartałami roku 1950.

K w a r t a ł y			
I	II	III	IV
98	98	86	39

Pomimo tego, że eksport wzrósł w znacznie większym stopniu od importu, saldo bilansu handlowego kształtowało się w dalszym ciągu ujemnie, chociaż deficyt był mniejszy niż w roku 1950.

W strukturze towarowej handlu zagranicznego Niemiec zachodnich zaszły istotne zmiany, jak widać z poniższych danych /wartość w mln. marek zach., udział - w %/:

	1936		1950		1951	
	Wartość	Udział	Wartość	Udział	Wartość	Udział
<u>Import</u>	2 510	100	11 374	100	14 725	100
żywność	862	34	5 013	44	5 876	40
Surowce	998	40	3 368	30	5 249	35
Półfabrykaty	437	17	1 564	14	2 012	14
Gotowe wyroby	214	9	1 429	12	1 588	11
<u>Eksport</u>	2 998	100	8 362	100	14 579	100
żywność	58	2	196	2	491	3
Surowce	318	11	1 168	14	1 318	9
Półfabrykaty	296	10	1 576	19	2 110	15
Gotowe wyroby	2 326	77	5 422	66	10 660	73

/Zródła: "Aussenhandel der Bundesrepublik Deutschland",
1950 - 1951,
"Wirtschaft und Statistik" Nr 6, 1951 r./

Nastąpiło zmniejszenie udziału żywności i gotowych wyrobów w imporcie, przy jednoczesnym zwiększeniu udziału surowców.

Przy ogólnym wzroście importu o 29%, wartość wwiezionych surowców wzrosła o 56%.

Import podstawowych surowców w 1951 roku

/w tys. ton/

	<u>1950</u>	<u>1951</u>
Bauksyty	214	620
Węgiel	4 067	9 651
Drzewo	332	627
Ruda manganowa	150	265
Ropa naftowa	1 950	3 218
Ruda chromowa	74	107
Ruda żelaza	4 850	7 321
Żużle z zawartością żelaza i manganu	390	1 258

Dane powyższe świadczą o tym, że znaczny wzrost wwozu surowców spowodowany był przede wszystkim przez zwiększenie zakupów surowców o znaczeniu strategicznym; import zaś surowców dla celów produkcji cywilnej, naodwrot, zmniejszył się. Np. w roku 1951 wwieziono bawełny o 8% mniej, a wełny - o 39% mniej niż w roku 1950.

W grupie "wyroby gotowe" także nastąpił spadek importu towarów konsumcyjnych. Np. import tkanin z jedwabiu naturalnego i sztucznego spadł o 50%, skór - o 29%, maszyn dla przemysłu spożywczego - o 39%.

Jedną z przyczyn spadku importu towarów konsumcyjnych było zawieszenie "liberalizacji" importu z krajów Europejskiej Unii Płatniczej, wprowadzone w lutym 1951 roku i dotyczące właśnie tej grupy towarów.

Po stronie eksportu nastąpiło znaczne zwiększenie udziału wyrobów gotowych, a spadek udziału surowców i półfabrykatów. Przy ogólnym wzroście wartości eksportu o 74%, eksport wyrobów gotowych wzrósł o 96%. Pomimo jednak tego udział towarów gotowych w eksporcie nie osiągnął poziomu przedwojennego. Zmiany jakie zaszły w eksporcie niektórych towarów wykazuje poniższa tablica /w tys. ton/:

	<u>1950</u>	<u>1951</u>	<u>Zmiany w % w 1951 r. w porównaniu z 1950 r.</u>
Sole potasowe	349	337	- 4
Węgiel kamienny ..	15 988	13 665	- 16
Koks	8 147	9 891	+ 21
Chlorek potasu ...	430	633	+ 47
Nawozy azotowe ...	528	708	+ 34
Rury stalowe	202	248	+ 23
Stal gatunkowa ...	571	687	+ 20
Blachy	438	571	+ 30
Różne metalowe wyroby	422	593	+ 41
Obrabiarki i maszyny do walcowania ...	50	87	+ 74
Maszyny obuwnicze	21	42	+100
Maszyny rolnicze .	71	102	+ 44
Pompy	10	20	+100
Wyroby elektrotech- niczne i elektro- maszyny	58	91	+ 57
Wyroby precyzyjne i optyczne	50	87	+ 74

W 1951 roku w grupie "wyrobów gotowych" największą rolę grały wyroby przemysłu maszynowego, elektrotechniki, czarnej metalurgii, chemii. W tych branżach konkurencja zachodnio-niemiecka wystąpiła szczególnie ostro na rynkach kapitalistycznych.

Również i cały szereg przemysłów produkujących towary konsumpcyjne zwiększył swój eksport. Np. eksport wyrobów tekstylnych w ciągu pierwszych 9-ciu miesięcy 1951 roku wzrósł ze 185 milionów marek w analogicznym okresie 1950 roku - do 520 milionów marek zachodnich. Do wzrostu tego przyczyniły się trudności zbytu tych towarów na rynku wewnętrznym wobec gwałtownego spadku siły kupeckiej ludności.

Kierunki geograficzne handlu zagranicznego Niemiec zachodnich kształtowały się w 1951 roku następująco /w % całości/:

	I m p o r t		E k s p o r t	
	1950	1951	1950	1951
<u>Ogółem</u>	100	100	100	100
w tym:				
Kraje EPU	69	60	75	73
a w tym:				
Kraje strefy szter. 16		17	10	15
Stany Zjednoczone 19		22	5	7
ZSRR, kraje demokr. ludow., Chiny Ludowe 3		1	4	2
Inne kraje	9	17	16	18

/Zródło: "Monatsberichte der Bank Deutscher Länder", 1950 i 1951/

Z wyżej podanych liczb wynika, że głównymi rynkami zbytu dla Niemiec zachodnich w 1951 roku były w dalszym ciągu kraje Europejskiej Unii Płatniczej. Nie mniej jednak udział tych krajów zmniejszył się, a wzrósł udział "innych krajów", do których tu zalicza się: kraje Ameryki Łacińskiej.

Eksport Niemiec zachodnich do Ameryki Łacińskiej przekroczył w 1951 roku sumę 370 milionów dolarów wobec 32 milionów dolarów w 1949 roku. Dzięki znacznemu wzrostowi swego eksportu Niemcy zachodnie wysunęły się na trzecie miejsce pośród dostawców tych krajów wyprzedzając Francję i zbliżając się do wyników Anglii.

Zwiększenie udziału krajów strefy szterlingowej e eksporcie Niemiec zachodnich jest odbiciem ekspansji na rynku brytyjskiego imperium. W roku 1951 wartość zachodnio-niemieckiego eksportu wzrosła w porównaniu z rokiem 1950 o 143%.

Po stronie importu Niemiec zachodnich w 1951 roku zaobserwować można spadek udziału krajów Europejskiej Unii Płatniczej. Spadek ten był większy niż po stronie eksportu do tych krajów i również miał miejsce kosztem zwiększenia importu z grupy "innych krajów".

Jest to dowodem tego, że Niemcy zachodnie, w imporcie których surowce i żywność mają dominujące znaczenie, włączyły

się do imperialistycznej walki o źródła surowcowe.

Podobnie jak w 1950 roku i w roku 1951 Niemcy zachodnie były poważnym rynkiem zbytu towarów amerykańskich, podczas gdy zachodnio-niemiecki eksport do Stanów Zjednoczonych ograniczał się do towarów o strategicznym znaczeniu jak: wyroby walcowane, niektóre rodzaje maszyn itp. Deficyt Niemiec zachodnich w handlu ze Stanami Zjednoczonymi osiągnął w 1951 roku sumę 553 miliony dolarów i był główną przyczyną ostrego głodu dolarowego, jaki wystąpił w pierwszym kwartale 1951 roku.

Pomimo tego, że do wojny Niemcy zachodnie prowadziły ożywiony handel z Europą Wschodnią i Chinami, to w okresie powojennym obroty z tymi krajami spadły znacznie poniżej poziomu przedwojennego. W 1951 roku udział krajów obozu demokratycznego i w imporcie i w eksporcie Niemiec zachodnich w dalszym ciągu zmniejszał się. Ten stan rzeczy wywołany był polityką dyskryminacyjną, stosowaną przez amerykański "rząd" na rozkaz amerykańskich okupantów w stosunku do państw demokratycznych.

"Rząd" amerykański hamował również wszelkimi środkami handel wewnętrzny niemiecki, w wyniku czego w końcu 1951 roku handel Niemiec zachodnich z Niemiecką Republiką Demokratyczną prawie całkowicie zamarł.

W Ł O C H Y

Polityka handlu zagranicznego włoskiego rządu w 1951 roku podporządkowana była zadaniom programu zbrojeniowego. W celu stworzenia rezerw strategicznych i zapewnienia dostaw surowców dla przemysłu stworzony był Międzyministerialny Komitet dla zakupów surowców i żywności i zostały wydzielone specjalne kredyty dla finansowania tych zakupów. Kredyty te, które w roku 1951 wynosiły 100 miliardów lirów, podniesione zostały z początkiem 1952 roku do 150 miliardów lirów.

Wobec tego, że z krajami Europejskiej Unii Płatniczej Włochy miały na ogół saldo dodatnie, rząd włoski w celach możliwego rozszerzenia importu z tych krajów, obniżył stawki celne o 10% na szereg towarów stamtąd wwożonych. Jednocześnie zostały zniesione prawie wszystkie ilościowe ograniczenia wwozu z krajów Europejskiej Unii Płatniczej.

Do lutego 1951 roku 75% importu z tych krajów były wolne od wszelkich ograniczeń, w październiku 1951 roku - już 98%.

Dalej rząd włoski dążąc do zwiększenia zamówień z zagranicy znacznie obniżył wwozowe stawki celne na szereg surowców i półfabrykatów potrzebnych do wykonania tych zamówień. Jednocześnie z tym zorganizowano pomoc kredytową dla prywatnych importerów.

W tym samym czasie rząd włoski wprowadził ilościowe ograniczenia eksportu surowców i innych deficytowych towarów. Wyjątek był zrobiony tylko dla wywozu do krajów strefy dolarowej, do których eksport, z niewielkimi ograniczeniami w niektórych wypadkach, nie podlegał żadnym restrykcjom.

Rząd znacznie rozszerzył listę towarów, na wywóz których wymagane są licencje. Na listę tę wciągnięto wszystkie najważniejsze surowce i żywnościowe towary oraz znaczną część wyrobów przemysłowych. Zostało wprowadzone kontyngentowanie eksportu niektórych towarów, jak: przędza bawełniana i tkaniny, ryż, piryty, azbest, karbid, gliceryna. Jednakże pomimo wprowadzenia tych ograniczeń wywozowych rząd zamierza dla towarów, w których eksporcie koła handlowe są zainteresowane, wprowadzić ulgi podatkowe, premie eksportowe i kredytowe gwarancję.

Równolegle do wszystkich tych posunięć usilnie stosowana była polityka dyskryminacyjna w stosunku do krajów obozu demokratycznego. Znalazło to swój wyraz w wprowadzeniu embargo na wywóz t.zw. strategicznych towarów do Chin Ludowych i w naruszeniu klauzuli największego uprzywilejowania w handlu z ZSRR i krajami demokracji ludowej /nie rozciąganie stosowanych ulg na kraje obozu demokratycznego, np. obniżen tariff celnych itd/.

Popieranie importu i ograniczenie eksportu odbiło się na handlu zagranicznym Włoch. Według danych statystyki celnej import i eksport kształtował się następująco:

	1950		1951		Udział w handlu zagr. kraj. kapit. /w %/		
	mlrd. lirów	mln. dol.	mlrd. lirów	mln. dol.	1937	1950	1951
Import	900	1.446	1.324	2.118	2,7	2,4	2,5
Eksport	747	1.199	1.018	1.629	2,3	2,2	2,2
Saldo	153	247	306	489	-	-	-

Jak z powyższego wynika import Włoch w 1951 roku zwiększył się wartościowo o 47,1% w porównaniu z 1950 rokiem, podczas gdy eksport wzrósł tylko o 36,2%. W wyniku silnej nadwyżki importu nad eksportem, głównie w obrotach ze strefą dolarową, saldo ujemne bilansu handlowego było dwukrotnie większe niż w 1950 roku i wynosiło 306 miliardów lirów. W przeliczeniu na dolary saldo to wynosiło 489 mln dolarów, z czego 330 mln dolarów przypada na obroty ze Stanami Zjednoczonymi.

Zwiększenie wartości obrotów handlu zagranicznego wywołane było głównie wzrostem cen. Według danych oficjalnych wzrost wskaźników cen importowych i eksportowych przedstawiał się następująco: /1938 = 100/

<u>Ceny importowe</u>	1950	1951	wzrost w %
Wskaźnik ogólny	6.270	8.754	36,5
artykuły rolnicze	8.783	11.409	29,9
minerały, w tym opał	5.912	7.718	30,5
gotowe wyroby	5.361	7.229	34,8
<u>Ceny eksportowe</u>			
Wskaźnik ogólny	6.648	8.071	21,4
artykuły rolnicze	5.133	5.899	14,9
mineralne surowce	7.898	11.442	44,8
gotowe wyroby	7.206	8.846	22,7

/Zródło: "Statistica del commercio con l'estero " Nr.10 z roku 1951 /

Silniejszy wzrost cen importowych w porównaniu ze wzrostem cen eksportowych wynika ze struktury włoskiego handlu zagranicznego. Włochy są całkowicie zależne od rynków zagranicznych, wwożą bowiem życiowo niezbędne surowce /rudę, metal, węgiel, ropę naftową/ oraz żywność /pszenicę, tłuszcze/, na które ceny silnie wzrosły na międzynarodowych rynkach.

Wywożą natomiast głównie płody rolnicze drugorzędного znaczenia /cytrusy i inne owoce, jarzyny, wina/ oraz towary przemysłowe /tkaniny, środki transportowe, maszyny i sprzęt przemysłowy/, których eksport zwalczyć musi potęgująca się konkurencję Niemiec zachodnich i Japonii.

Jednakowoż wzrost obrotów z zagranicą Włoch wywołany był nie tylko zwyżką cen ale również ilościowym powiększeniem masy towarowej, co uwidacznia poniższa tablica /1938 = 100/

	I m p o r t		E k s p o r t	
	1950	1951	1950	1951
I kwartał	153	145	128	100
II "	172	147	125	110
III "	163	139	123	120
IV "	150	138	135	136
R o c z n i e	158	145	127	124

W ten sposób ilościowo import 1951 roku był o 8,9%, a eksport o 24% większy niż w 1950 roku.

Wzrastające potrzeby surowcowe i tworzenie rezerw strategicznych w związku z militaryzacją gospodarki wywołały głębokie zmiany w strukturze towarowej włoskiego importu i eksportu, a mianowicie: /w % - całości/

	1950	1951
<u>Import</u>		
żywność	21,1	20,4
surowce	44,7	48,8
półfabrykaty	16,1	15,7
gotowe wyroby	18,1	15,1
<u>Eksport</u>		
żywność	25,7	19,9
surowce	5,8	5,7
półfabrykaty	19,4	52,5

Udział surowców i półfabrykatów w ogólnym imporcie Włoch wzrasta z 60,8% w 1950 roku do 64,5% w 1951 roku, podczas gdy udział żywności spadł z 21,1% do 20,4%, a gotowych wyrobów z 18,1% do 15,1%.

Według danych statystyki celnej import ważniejszych towarów w 1951 roku w tysiącach ton przedstawia się następująco:

	1938	1950	1951
pszenica	291	1.043	1.532
mleko świeże	151	-	11
obuwie /w tys.par/	164	50	72
celuloza wiskoz.	145	56	75
bawełna i odpadki	168	215	195
wełna	38	71	58
skóry surowe	24	37	37
kauczuk	29	42	60
drzewo	579	919	858
węgiel kamienny	11.922	8.402	10.754
ropa naftowa i mazut	2.437	5.408	7.578
fosfaty	846	881	1.122
złom żelaza	621	507	686
miedź	81	67	69
maszyny i narzędzia	52	70	83
statki handlowe /w BRT/	138	264	236

Wzrost importu towarów strategicznych szedł w parze ze zmniejszeniem importu surowców i urządzeń dla pokojowej gospodarki, jak również wielu towarów konsumcyjnych. Np. import kauczuku wzrósł w 1951 roku w porównaniu z rokiem 1950 i rokiem 1938 - o 43%, ropy naftowej i mazutu - o 38,3% w porównaniu z 1950 rokiem, a trzykrotnie w porównaniu z 1938 rokiem. Żelaznego odpowiednio o 35,3%, i 10,5%, urządzeń - o 18,4% i 60,0%. W tym samym czasie wwoz celulozy wiskozowej był o 48%, obuwia - o 56%, mleka - o 93%, mebli - o 20% niższy od wwozu tych towarów w roku 1938.

W strukturze towarowej włoskiego eksportu również zaszły duże zmiany. Udział żywności spadł z 25,7% w 1950 roku do 19,9% w 1951 roku; udział surowców i półfabrykatów wzrósł z 25,2% do 27,6%, a wyrobów gotowych z 49,1% do 52,5%.

Spadek udziału żywności w eksporcie Włoch wywołany był z jednej strony wprowadzeniem ilościowych ograniczeń importu tych towarów w szeregu krajów północno-atlantyckiego bloku /Niemcy zachodnie, Anglia, Francja/, a z drugiej strony ograniczeniami eksportu takich towarów jak ryż, oliwa i in. w samych Włoszech.

"Liberalizacja" importu realizowana przez kraje zmarszallizowane oraz wykonywanie zamówień zbrojeniowych wywołały wzrost udziału gotowych wyrobów i półfabrykatów w eksporcie Włoch.

Eksport ważniejszych towarów w tys. ton

	1938	1950	1951
Ryż	160	224	224
oliwa	29	15	7
sery	25	19	5
cytrusy	356	368	342
owoce suszone	89	85	59
wina i wermut /w tys. l.	1.573	930	834
gal./			
konopie	43	35	44
siarka	231	240	108
rtęć	1,8	2,8	0,95
marmur	168	150	185
sztuczny jedwab i odpadki	39	42	47
przędza bawełniana	19	28	34
tkaniny bawełn. i wyroby	47	44	49
" wełniane "	14	14	18
" ze sztucz. jedw.			
i wyroby	19	21	23
maszyny i narzędzia	25	67	96
obrabiarki	1,1	9,4	11,7
statki handl./w tys. BRT/	42	49	28
mazut	57	302	378
benzyna	64	266	438
gazolina	-	173	376

Jak wykazują powyższe dane w 1951 roku skurczył się wywóz tradycyjnych towarów eksportowych Włoch: jarzyn, owoców, win, serów, oliwy, statków handlowych, siarki i rtęci. Jednocześnie wzrósł eksport maszyn i sprzętu przemysłowego, motocykli, rowerów, aluminium, olei samochodowych i mazutu.

Struktura geograficzna handlu zagranicznego Włoch

/ w % do całości/

	I m p o r t			E k s p o r t		
	1938	1950	1951	1938	1950	1951
<u>Ogółem</u>	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<u>w tym:</u>						
<u>kraje zmarshallizowane</u>	48,1	34,4	30,9	40,4	51,5	51,2
<u>a w tym:</u>						
Anglia	6,5	5,6	3,7	5,6	11,5	13,5
Belgia-Luksemburg	1,5	3,5	2,5	1,3	2,7	2,4
Niemcy zachodnie	26,8	8,3	7,7	19,1	9,8	7,8
Francja	2,3	4,6	4,4	3,1	8,7	9,1
Szwajcaria	3,3	3,7	3,1	4,7	6,4	5,7
Szwecja	1,9	1,5	2,3	1,3	2,5	2,7
Turcja	1,7	0,8	0,7	0,9	1,5	2,1
<u>Kraje strefy szterlingowej</u>						
<u>/bez Anglii/</u>	10,3	11,7	12,8	14,2	13,2	20,8
<u>a w tym:</u>						
Australia	1,9	4,7	5,8	0,7	2,5	3,4
Indie	2,3	1,0	1,1	1,5	1,8	2,1
Pakistan		1,1	1,9		1,8	1,8
Malaje	1,9	1,7	3,3	0,2	1,3	1,1
Unia Połdn.Afryk.	0,9	1,2	1,9	0,9	2,0	2,3
<u>Kraje strefy dolar.</u>	17,7	34,8	32,6	11,9	18,1	16,2
<u>a w tym:</u>						
Stany Zjednoczone	11,9	23,4	20,9	7,4	6,4	6,9
Kanada	0,4	0,5	2,3	0,4	0,5	0,5
Brazylia	1,2	2,0	1,4	0,9	1,3	2,5
<u>ZSRR i kraje demokr.</u>						
<u>ludowej</u>	10,7	4,1	3,7	6,8	5,2	4,0
<u>Inne kraje</u>	13,2	15,0	20,0	26,7	12,0	7,8
<u>a w tym:</u>						
Argentyna	2,4	5,4	4,7	3,9	5,4	2,5
Egipt	1,5	2,3	2,4	2,6	3,4	2,5

/Zródło: "Statistica del commercio con l'estero"
Nr. 12 rok 1951/

Jak wynika z powyższego głównym partnerem Włoch pozostają w dalszym ciągu Stany Zjednoczone i kraje zmarshallizowane, których udział w całym imporcie Włoch wynosi 52%, a w eksporcie - 58%. Jednak podczas gdy we włoskim imporcie udział samych Stanów Zjednoczonych wynosi powyżej 20%, a krajów zmarshallizowanych około 31%, to we włoskim eksporcie udział Stanów Zjednoczonych wynosi tylko 6,9%, a krajów zmarshallizowanych powyżej 51%. W wyniku tego saldo ujemne handlu ze

Stanami Zjednoczonymi w 1951 roku osiągnęło sumę 330 mln dolarów wobec 260 mln dolarów w 1950 roku. To saldo ujemne ze Stanami Zjednoczonymi stanowi 68% deficytu handlowego Włoch.

Nieznacznemu zmniejszeniu się udziału krajów zmarshallizowanych w ogólnym imporcie Włoch towarzyszył wzrost udziału krajów kolonialnych i zależnych od Anglii i Francji jak również krajów zachodniej półkuli, bogatych w surowce. W handlu z większością tych państw Włochy miały ujemne saldo bilansu.

"Liberalizacja" handlu spowodowała wzrost włoskiego eksportu do krajów zmarshallizowanych. W handlu z tymi krajami Włochy mają znacznie dodatnie saldo bilansu. Na 31.XII 1951 roku aktywne saldo Włoch w Europejskiej Unii Płatniczej wynosiło 238 mln dolarów. Jeżeli do tej sumy dodać zablokowane należności w funtach szterlingach /44 mln £/ i dodatnie salda na rachunkach clearingowych z niektórymi państwami, nie uczestniczącymi w Europejskiej Unii Płatniczej, to ogólna suma kredytów udzielonych przez Włochy zagranicy osiągnie około 440 milionów dolarów.

Wzrost zadłużenia w stosunku do Stanów Zjednoczonych oraz wzrost dodatnich sald Włoch w handlu z krajami zmarshallizowanymi źródło dalszych obustrzeń się przeciwieństw pomiędzy Włochami a tymi krajami i dalszej dezorganizacji gospodarki Włoch.

B E L G I A

Głównymi celami handlowo-politycznych zarządzeń Belgii w 1951 roku były: popieranie importu surowców i półfabrykatów, niezbędnych do wykonania zamówień zbrojeniowych, uregulowanie rozrachunków z Europejską Unią Płatniczą, ograniczenie importu ze strefy dolarowej i forsowanie tam eksportu.

Licząc na otrzymanie dostatecznych przydziałów surowców, Belgia przystąpiła w 1951 roku do International Material Conference, organizacji stworzonej przez amerykańskie monopole dla przydziału surowców. W rzeczywistości okazało się, że z bogactw surowcowych Konga Belgijskiego i samej Belgii korzystają głównie Stany Zjednoczone i Anglia, a Belgia otrzymuje przydziały tylko na tyle, ile wymagają zamówienia ulokowane w Belgii, a związane z wyścigiem zbrojeń.

W wyniku znacznych zakupów belgijskich surowców, półfabrykatów, urządzeń i sprzętu przemysłowego, broni i innych towarów dokonywanych przez kraje zachodnio-europejskie, eksport Belgii do tych krajów silnie wzrósł, a zadłużenie ich w stosunku do Belgii przekroczyło wszelkie przewidywane przez Europejską Unię Płatniczą limity.

Równolegle do tego miał miejsce napływ angielskich i francuskich kapitałów do Belgii, związany z obawą dewaluacji funta szterlinga i franka francuskiego. To zmusiło Belgijski Bank Narodowy do przerwania zakupów funtów szterlingów i franków francuskich, do wprowadzenia ostrego licencjonowania eksportu do krajów Europejskiej Unii Płatniczej, do blokowania 5% utargu belgijskich eksporterów, pochodzącego ze sprzedaży do krajów Europejskiej Unii Płatniczej i do wprowadzenia w końcu listopada 1951 roku eksportowego podatku w wysokości 1% - 3% utargu.

Z drugiej strony wprowadzono szereg ulg dla importu towarów z krajów Europejskiej Unii Płatniczej. Jednakże te zarządzenia nie przyniosły pożądanых rezultatów. Przemysłowcy i eksporterzy belgijscy, zainteresowani w wykorzystaniu swych urządzeń i w zachowaniu swych pozycji na rynkach Europy Zachodniej w dalszym ciągu dostarczali towary na te rynki.

Natomiast bilans handlowy Belgii z krajami strefy dolarowej ciągle pogarszał się i saldo ujemne wzrastało. Z tego powodu został w lipcu 1951 roku wprowadzony zakaz płacenia belgijskimi frankami za towary belgijskie eksportowane do Stanów Zjednoczonych, a we wrześniu ograniczone zostało wydawanie licencji na import amerykańskich towarów oraz został wprowadzony obowiązek deklarowania posiadanych zapasów diamentów i rejestrowania wszelkich transakcji nimi dokonywanych. To zarządzenie zostało wprowadzone celem uniemożliwienia nielegalnego eksportu diamentów do Stanów Zjednoczonych. Z drugiej strony rząd belgijski starał się skierować eksport belgijskich towarów do Stanów Zjednoczonych drogą ograniczania go do krajów Europy Zachodniej i drogą stosowania różnych ulg przy eksporcie do strefy dolarowej. Obroty handlu zagranicznego Belgijsko-Luksemburskiego Związku i jego udział w handlu świata kapitalistycznego w 1951 roku odzwierciedlają poniższe dane /w milionach franków belgijskich/.

Lata	Import	Udział w handlu zagr.krajów kapit. /w %/	Eksport	Udział w handlu zagr.krajów kapit. w %	Saldo bilansu handlowego
1937	27.893	3,5	25.516	3,4	- 2.377
1950	97.503	3,5	82.571	3,1	- 14.932
1951	126.492	3,2	131.719	3,5	- 5.227

Wartość importu 1951 roku zwiększyła się w porównaniu z 1950 rokiem o 29%, a eksportu - o 59%, wskutek czego udział Belgii-Luksemburga w światowym eksporcie nieco się podniósł. Saldo bilansu handlowego, zazwyczaj ujemne, stało się dodatnim, co miało miejsce tylko w latach 1939-1940 i 1943-1944, t.j. w latach wojny i okupacji.

Tak znaczny wzrost wartościowy handlu zagranicznego Belgii-Luksemburga spowodowany był przede wszystkim wzrostem cen, szczególnie na belgijskie eksportowe towary, na co wskazuje poniższa tablica wskaźników cen w Belgii /1948 = 100/

<u>Ceny</u>	1950	1951	1951	1951	1951	1951
			I kwart.	II kwart.	III kwart.	IV kwart.
Import	99	120	117	122	121	120
Eksport	80	118	111	118	124	126

Powyższe dane wskazują, że wskaźnik cen eksportowych w 1951 roku wzrósł w porównaniu z 1950 rokiem o 31%. Ceny importowe średnio za rok wzrosły w mniejszym stopniu i w drugim półroczu rozpoczął się ich spadek.

Wskaźnik ilościowy handlu zagranicznego Belgii-Luksemburga w 1951 roku podniósł się w znaczniejszym stopniu niż wartość obrotów /1948 = 100/

	1950	1951	1951	1951	1951	1951
			I	II	III	IV
Import	112	113	123	111	98	119
Eksport	123	139	141	145	133	138

Pomimo ilościowego wzrostu importu - o 10%, a eksportu - o 13% - handel zagraniczny Belgii w 1951 roku bardzo nieznacznie przewyższył ilościowo poziom przedwojenny.

Struktura towarowa handlu zagranicznego Belgii-Luksemburga w 1951 roku w porównaniu z 1950 rokiem zmieniła się: w imporcie zwiększył się udział surowców i półfabrykatów, a zmniejszył się udział żywności i gotowych wyrobów; w eksporcie wzrósł udział gotowych wyrobów kosztem zmniejszenia się udziału surowców, co wykazują poniższe dane /w %/.

	1937		1950		1951	
	Import	eksport	import	eksport	import	eksport
żywe zwierzęta	19,8	5,6	20,5	5,8	18,3	5,8
i żywność						
surowce i półfabry-						
katy	57,5	45,0	46,2	34,5	50,1	30,2
gotowe wyroby	22,7	49,4	33,3	59,7	31,6	64,0

Udział żywności w imporcie zmniejszył się na skutek spadku importu zbóż, masła, kartofli, kawy, świeżych owoców i niektórych innych towarów. Udział surowców i półfabrykatów wzrósł na skutek ilościowego zwiększenia wwozu i surowców strategicznych jak również na skutek wyższości cen na te surowce. Udział towarów gotowych spadł nieco w wyniku ograniczeń wwozu towarów cywilnej konsumpcji.

W eksporcie na odwrót, udział surowców i półfabrykatów zmniejszył się na skutek zmniejszenia wywozu metali kolorowych, węgla, wełny i innych. Jednocześnie w eksporcie w dalszym ciągu wzrastał udział gotowych wyrobów na skutek znacznego zwiększenia eksportu maszyn i sprzętu przemysłowego, środków transportowych /zamówienia wojenne/, tkanin - częściowo dla armii cudzoziemskich i niektórych innych wyrobów.

Import i eksport ważniejszych towarów

Belgii-Luksemburga

/ w tys. ton /

	I m p o r t			E k s p o r t		
	1937	1950	1951	1937	1950	1951
pszenica	1.220	637	259	147	8	12
żyto	48	101	43	3	3	12
jęczmień	463	373	313	32	17	34
kukurydza	914	381	355	20	7	13
masło	2,3	21	20	20	-	-
kartofle	90	124	108	86	117	79
jarzyny świeże	58	54	54	53	34	41
owoce	176	197	245	11	48	46
kawa	51	60	55	2	6	6
cukier	133	66	100	33	186	163
kauczuk	22	18	25	6	5	6
drzewo	1.524	1.058	1.039	142	171	318
ruda żelaza	12.410	8.620	11.219	2.283	104	212
" cynku	619	404	453	70	36	46
" manganowa	340	45	114	3	0,7	7
miedź	238	174	168	116	12,7	109
stal, żelazo la-						
ne, walcowane wy-						
roby	464	679	633	4.346	3.633	5.199
ołów	30	37	30	69	46	50
cynk	28	3	7	153	121	100
produkty naftowe	1.179	2.448	3.608	479	466	819
węgiel	9.934	3.593	5.960	6.364	3.151	2.531
wełna	135	123	70	71	38	29
bawełna	135	115	104	38	1	2
len i konopie	197	136	159	36	70	72

chemikalia	216	203	255	579	442	482
przędza	11	17	15	51	51	67
tkaniny	3	7,5	9,0	61	75	84
elektrosprzęt	9	18	19	25	26	36
obrabiarki	2,6	6,2	6,5	4,9	9,4	15,3
wagony kolejowe	1,7	4,7	4,1	49	22	35
parowozy	0,4	0,5	1,1	2,2	1,9	3,4
statki	21	35	73	15	35	69

Tablica powyższa wykazuje, o ile pogorszyło się, z pewnymi wyjątkami, zaopatrzenie Belgii w artykuły żywnościowe i pasze, szczególnie w porównaniu z okresem przedwojennym. Wwóz podstawowych niezbędnych dla produkcji pokojowej towarów /drzewa, wełny, bawełny/ również znacznie się zmniejszył. Natomiast silnie wzrósł w porównaniu z 1950 rokiem import surowców strategicznych jak kauczuk, ruda żelazna i manganowa, produkty naftowe, węgiel i inne.

W porównaniu z 1937 rokiem import niektórych surowców o znaczeniu strategicznym zmniejszył się, np. rudy żelaza, rudy manganu, miedzi. Było to wynikiem szeregów okoliczności, a mianowicie: belgijskie hutnictwo przeszło na zużywanie wysokowartościowej rudy szwedzkiej zamiast rudy francuskiej, jak również wobec popytu na stal martenowską w związku z zamówieniami zbrojeniowymi, przeszło na większe użycie złomu żelaznego. To spowodowało ilościowe zmniejszenie importu rudy żelaznej, pomimo zwiększonej produkcji stali i żelaza.

Również w porównaniu z okresem przedwojennym spadł import rudy manganowej. To było wynikiem sprowadzenia rudy żelaznej ze Szwecji, zawierającej mangan, zwiększenia zużycia złomu żelaznego, zakupu wysokiej jakości rudy manganowej zamiast niskoprocentowej, wwozu gotowego ferromanganu.

Zmniejszył się również wwóz miedzi, szczególnie czarnej. Przed wojną miedź tę sprowadzano do Belgii dla rafinowania i reeksportu. Obecnie miedź rafinuje się na miejscu pierwszego wytopu, w szczególności w Kongo Belgijskim i stamtąd wprost wysyła się do krajów - konsumentów.

W wyrobach gotowych wzrósł import chemikaliów w związku z potrzebami zbrojeniowymi.

Znacznie wzrósł eksport czarnych metali /w porównaniu z 1950 rokiem - o 43%/ w związku z dostawami do krajów agresywnego północno-atlantyckiego bloku. Wzrost udziału gotowych towarów w eksporcie spowodowany był zwiększonym wywozem elektro-sprzętu, obrabiarek, urządzeń energetycznych, wagonów, samochodów i statków.

Struktura geograficzna handlu zagranicznego
Belgii - Luksemburga

	I m p o r t		E k s p o r t		S a l d o	
	/średnio miesięcznie w mln fr.belg./					
	1950	1951	1950	1951	1950	1951
Kraje zmarshal- lizowane	4.866	6.295	4.736	7.765	= 130	+ 1.470
w tym:						
Anglia	864	892	476	1.087	= 288	+ 195
Stany Zjedn. i Kanada	1.520	1.973	670	1.026	= 850	= 947
w tym:						
Stany Zjedn.	1.274	1.661	536	876	= 738	= 785
Kolonie belg.	612	844	260	459	= 352	= 385
inne kraje	1.127	1.382	1.215	1.786	+ 88	+ 404
w tym:						
kraje obozu demokrat.	172	243	267	275	+ 95	+ 32
R a z e m	8.125	10.494	6.881	11.036	-1.244	+ 542

Główna zmiana w strukturze geograficznej handlu zagranicznego Belgii w roku 1951 polega na znacznym wzroście udziału zmarshallizowanych krajów, uczestników Europejskiej Unii Płatniczej w imporcie, a jeszcze więcej - w eksporcie. Wartość belgijskiego importu z tych krajów wzrosła w 1951 roku o 29%, a eksportu - o 64%, przy czym eksport do Anglii wzrósł w dwójnasób. Podczas gdy w roku 1950 Belgia miała z tymi krajami ujemne saldo bilansu handlowego, to w roku 1951 saldo to stało się silnie dodatnim.

Przyczyną tego był ^{wzmocniony} import przez te kraje z Belgii, import finansowany kredytami Europejskiej Unii Płatniczej - stali, żelaza, chemikalii, sprzętu przemysłowego i innych towarów, niezbędnych do wykonania programów zbrojeniowych.

Import Belgii z krajów strefy dolarowej, głównie z powodu wyższości cen, wzrósł znacznie niż eksport do tej strefy, w wyniku czego ujemne saldo Belgii w stosunku do krajów strefy dolarowej jeszcze bardziej wzrosło.

Import Belgii z krajów obozu demokratycznego nieco wzrósł, podczas gdy eksport do tych krajów pozostał bez zmiany. Udział krajów obozu demokratycznego w handlu zagranicznym Belgii-Luksemburga mało się zmienił. Wynosił on w imporcie Belgii w 1951 roku 2,3%, wobec 2,1% w 1950 roku, a w eksporcie 2,5% wobec 4% w 1950 roku.

S Z W A J C A R I A

Dążeniem polityki gospodarczej Szwajcarii w 1951 r. było, podobnie jak i w latach poprzednich, zwiększenie eksportu swych towarów.

Jednak, sądząc według zawartych w 1951 r. nowych porozumień handlowych, nie udało się Szwajcarii pod tym względem osiągnąć poważniejszych wyników.

Nowe umowy i protokoły, dotyczące obrotów handlowych, zostały zawarte z Polską, Węgrami, Rumunią, Norwegią, Szwecją, Holandią, Danią, Francją, Niemcami zachodnimi, Finlandią, Irlandią, Egiptem i Indonezją. We wszystkich tych porozumieniach, w stosunku do większości szwajcarskich towarów eksportowych, ustalone były sztywne kontyngenty.

Bez żadnych zmian były sprolongowane umowy handlowe z Grecją, Indiami, Wenezuelą i Turcją. Ogólnie w 1951 r. Szwajcaria zawarła nowe i odnowiła dawne umowy z 17 krajami, w tej liczbie ze swymi głównymi kontrahentami: Niemcami zachodnimi, Francją i Holandią.

W związku z szybkim wzrostem salda kredytowego Szwajcarii w Europejskiej Unii Płatniczej, które w grudniu 1951 roku osiągnęło sumę 621 milionów franków szwajcarskich, tj. 56,8% przewidzianej kwoty - rząd szwajcarski zaczął wprowadzać ograniczenia eksportu do szeregu krajów - uczestników Europejskiej Unii Płatniczej, szczególnie do strefy szterlingowej i Francji.

Obroty handlu zagranicznego Szwajcarii w 1951 r. w porównaniu z rokiem 1950 przedstawiały się następująco:

	1950r. mln. frank.	1951r. mln. franków	1951 % 1950r.	Udział w handlu za- gran.państw kapital. w procentach:		
	szwajc. szwajc.			1937	1950	1951 r.
Import	4.536	5.916	130,4	1,5	1,8	1,7
Eksport	3.911	4.691	120,0	1,2	1,6	1,4
S a l d o	- 625	-1.225	196,0	-	-	-

/Zródło: Biuletyn miesięczny Banku Narodowego
Szwajcarii nr 2 z roku 1952/

Wzrost obrotów był spowodowany wzrostem cen importowych i eksportowych - jak widać z poniższego zestawienia /1938 = 100/:

	1950 r.	1951 r.	1951 r.			
Ceny importowe			I	II	III	IV
Wskaźnik ogólny	204	246	232	250	254	250
żywność	255	290	274	296	296	292
surowce	195	262	241	270	274	264
gotowe wyroby	177	204	198	202	209	210

	1950 r.	1951 r.	1951 r.			
			I	II	III	IV
<u>Ceny eksportowe</u>						
wskaźnik ogólny	236	259	247	254	264	268
gotowe wyroby	245	265	251	259	270	279

Wskaźnik cen importowych zwiększył się w 1951 r. w porównaniu z 1950 r. o 20,6%, podczas gdy wskaźnik cen eksportowych wzrósł tylko o 9,7%. Jednak należy zwrócić uwagę na to, że wskaźnik cen importowych wzrastał do III kwartału, po czym zaczął spadać, podczas gdy wskaźnik cen eksportowych w ciągu całego roku miał stałą tendencję zwyżkową.

Należy podkreślić, że ceny importowe surowców wzrosły w ciągu roku o 34,4%, żywności - o 13,8%, wyrobów gotowych - o 15,3%, natomiast ceny eksportowe na gotowe wyroby wzrosły tylko o 8,2%.

Wzrost obrotów szwajcarskiego handlu zagranicznego w 1951 r. wywołany był nie tylko wzrostem cen, ale również ilościowym powiększeniem masy towarowej w imporcie i w eksporcie /1938 = 100/.

	1950 r.	1951 r.	1951 r.			
			I	II	III	IV
<u>Import</u>						
Ogólny wskaźnik	147	174	186	185	156	170
Żywność	136	125	151	120	90	137
Surowce	135	163	166	170	156	159
Gotowe wyroby	168	223	232	248	207	206
<u>Eksport</u>						
Ogólny wskaźnik	142	171	157	174	169	183
Gotowe wyroby	148	180	166	186	178	192

W ten sposób import Szwajcarii w 1951 r. zwiększył się w porównaniu z r.1950 - o 20,5%, w tym import surowców - o 20,8%, import gotowych wyrobów - o 32,8%, podczas gdy import żywności zmniejszył się o 8,2%.

Zmiany w strukturze towarowej zarówno importu jak i eksportu przedstawia poniższa tablica /w %% całości/:

	1938 r.	1950 r.	1951 r.
<u>Import</u>			
Żywność	27,7	30,3	22,9
Surowce	35,5	35,4	39,4
Gotowe wyroby	36,8	34,3	37,7
<u>Eksport</u>			
Żywność	6,0	3,7	4,0
Surowce	6,5	4,1	4,2
Gotowe wyroby	87,5	92,2	91,8

Z powyższego wynika, że w 1951 r. w ogólnym imporcie Szwajcarii zwiększył się udział surowców i wyrobów gotowych, a spadł udział żywności. Szczególnie wzrósł udział metali,

twardego i płynnego opału. Militaryzacja gospodarki i związany z tym upadek siły nabywczej ludności doprowadziły do znacznego zmniejszenia importu żywności i surowców dla przemysłów produkujących towary konsumcyjne. Spadek ten szczególnie zaznaczył się w II półroczu 1951 r. Np. import pszenicy zmniejszył się w II półroczu 1951 r. w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego - o 34,2%, kawy - o 59,5%, cukru - o 78,5%, bawełny - o 35,5%, wełny - o 62,7%.

**Import ważniejszych towarów do Szwajcarii
w latach 1950 i 1951**

	1 9 5 0 r.		1 9 5 1 r.	
	tys. ton	mln. Fr. szwajc.	tys. ton	mln. Fr. szwajc.
Owoce i jarzyny	285,9	186,2	339,3	218,1
Pszenica	358,1	134,8	369,0	157,1
Zboża pastewne	387,5	119,2	241,2	128,3
Kawa	25,3	115,1	19,8	98,7
Cukier	243,3	151,4	123,4	92,1
Nasiona oleiste	115,2	99,0	88,4	90,2
Kakao /ziarno/	8,1	21,5	2,2	81,4
Bydło rzeźne				
/w tys. szt./	37,8	37,4	35,4	32,8
Tłuszcze jadalne	25,0	46,0	12,3	29,2
Mięso	5,1	15,2	5,5	16,9
Masło	9,4	46,7	3,1	15,2
Bawełna	41,6	171,9	31,3	175,0
Wełna prana				
i czesanka	14,6	152,0	10,2	169,8
Drewno	216,2	41,0	268,7	63,7
Skóry surowe	5,8	19,6	7,7	31,8
Celuloza wiskoz.	18,4	11,4	21,7	29,4
Węgiel kamienny	2,674,6	187,8	3,377,3	308,2
Ropa naftowa	595,1	86,5	621,2	101,4
Blacha żelazna	132,3	81,5	234,2	187,3
Miedź, ołów, cynk	47,8	72,0	57,3	170,9
Armatury	177,4	67,7	293,4	159,9
Rury żelazne	40,6	28,8	50,5	48,2
Stal i żelazo	87,3	19,6	92,8	31,8
Sprzęt przemysł.	40,5	201,9	61,2	298,5
Samochody /w tys. sztuk/	31,8	169,0	34,5	203,7

/Źródło: Miesięczny Biuletyn Narodowego Banku
Szwajcarskiego nr 2 z 1952 r./

Struktura towarowa eksportu Szwajcarii
w 1951 r. /wartość w mln. Fr. szwajc. -
średni mies. wskaźnik 1938 = 100/

	Wartość		Wskaźnik	
	1950 r.	1951 r.	1950 r.	1951 r.
Ser	83,4	99,7	69	91
Czekolada	9,3	17,7	271	487

	Wartość		Wskaźnik	
	1950 r.	1951 r.	1950 r.	1951 r.
Mleko skondensow.	3,0	3,6	33	40
Bydło zarodowe	5,7	7,6	67	112
Zegarki	730,2	1010,6	139	193
Urządzenia przem. i maszyny	863,0	962,7	152	176
Farmaceutyki	221,7	287,5	243	362
Instrumenty i aparaty	257,9	305,5	254	300
Łożyska	11,3	14,8	202	280
Farby /anilinowe i indygo/	221,8	276,4	153	174
Przędza bawełn.	45,2	62,4	89	80
Tkaniny bawełniane	127,0	138,2	96	83
" jedwabne	79,2	106,0	176	219
Wstążki jedwabne	9,1	11,9	92	109
Koronki	66,4	95,2	79	99
Wyroby trykotarskie	28,6	35,5	225	234
Odzież gotowa	25,3	39,1	151	200
Obuwie	23,5	29,0	60	70
Perfumaria	28,7	43,9	132	183
Chemikalia przemysł.	84,7	136,7	317	407
Papier i karton	7,0	13,9	322	641
Kamienie do zegar- ków i kamienie dro- gocenne	26,6	44,4	80	150
Wyroby tytoniowe	48,8	47,9	639	644

Struktura geograficzna importu Szwajcarii +/
w latach 1950 i 1951

	Mln. franków szwaic.			W % ogóln. importu		
	1950 r.	1951 r.	1951 w %% 1950.	1938r.	1950r.	1951r.
St. Zjedn.	626	943	150,6	7,8	14,0	16,0
Niemcy z.	497	914	183,9	23,2 ^{++/}	11,0	15,5
Belgia-Luks.	234	427	182,5	4,3	5,0	7,2
Włochy	323	397	122,4	7,3	7,0	6,7
Anglia	370	394		5,9	8,2	6,7
Holandia	159	203	127,7	3,5	3,5	3,4
Szwecja	68	126	210,0	1,2	1,5	2,1
Kanada	134	153	114,2	1,5	3,0	2,6
Brazylia	79	86	108,9	0,7	1,7	1,5
Argentyna	125	79	63,2	3,6	2,8	1,3
Indie	20	32	160,0	1,4	0,4	0,5

/Zródło: Miesięczny Biuletyn Narodowego Banku
Szwajcarii nr 2 z 1952 r./

+/- tylko główni dostawcy uwzględnieni
++/- całe Niemcy

Głównymi kontrahentami Szwajcarii w 1951 r. jak i w roku poprzednim były Niemcy zachodnie, Stany Zjednoczone, Francja, Belgia-Luksemburg, Włochy, Anglia i Holandia. Ich udział w imporcie szwajcarskim wynosił 66% w 1951 r., 60,0% w roku 1950.

Struktura geograficzna /tylko główni odbiorcy/
eksportu Szwajcarii w latach 1950 i 1951

	<u>Mln franków szwajc.</u>			<u>W %% ogóln. importu</u>		
	1950	1951	1951 w %% 1950	1938	1950	1951
Stany Zjednocz.	515	597	115,9	6,9	13,2	12,7
Niemcy zach.	362	422	116,6	15,7	9,3	9,0
Francja	358	392	109,5	9,2	9,2	8,4
Włochy	515	344	66,8	6,9	13,2	7,3
Belgia	281	275	97,9	3,2	7,2	5,9
Anglia	136	224	164,8	11,2	3,5	4,8
Holandia	115	186	161,8	4,7	2,9	4,0
Szwecja	69	156	226,1	3,1	1,8	3,3
Indie	66	92	139,4	1,8	1,7	2,0
Brazylia	135	204	151,1	1,3	3,4	4,3
Argentyna	69	104	150,8	2,7	1,7	2,2
Kanada	68	75	100,3	1,1	1,7	1,6

Również więc i w eksporcie Szwajcarii głównymi kontrahentami było siedem pierwszych krajów. Jednakże eksport do tych krajów wzrósł w 1951 r. tylko o 6,9% w porównaniu z rokiem 1950. a ich udział w ogólnym eksporcie Szwajcarii spadł z 58 5% w 1950 r. do 52,1% w 1951 roku.

W wyniku polityki dyskryminacyjnej, stosowanej przez rząd Szwajcarii w stosunku do krajów obozu demokratycznego, udział tych krajów, zarówno w imporcie jak i eksporcie zmniejszył się, co stwierdzają dane szwajcarskiej statystyki celnej /w %% całości/.

	<u>I m p o r t</u>		<u>E k s p o r t</u>	
	1938	1951	1938	1951
Związek Radziecki	2,1	0,4	1,8	0,5
Bułgaria	0,3	0,1	0,3	0,1
Węgry	1,6	0,5	1,2	0,9
Chiny Ludowe	0,5	0,9	2,1	2,4
Polska	1,6	0,6	1,7	0,9
Rumunia	1,5	-	1,1	0,6
Czechosłowacja	3,6	1,3	3,3	2,1

S Z W E C J A

30 marca 1951 roku Szwecja rozszerzyła t.zw. "wolne listy" towarów importowanych z krajów zmarshallizowanych do wysokości 75% ich importu w roku 1948. W te "wolne listy" włączone zostały: koks, cynk, bawełna, skóry, surowce, chemikalia, niektóre rodzaje maszyn i sprzętu, narzędzia, słoć, sardynki, owoce suszone i inne towary.

W wyniku tego 98% surowców, 62,9% gotowych wyrobów i 61,2% artykułów rolniczych wwożonych z krajów zmarshallizowanych nie podlegają żadnej kontroli importowej. Jednakże w celu chociaż częściowego zmniejszenia dopływu towarów zagranicznych do kraju została znów wprowadzona kontrola importu niektórych towarów, poprzednio zliberalizowanych, jak tekstylii i konfekcji, bananów, konserw owocowych, jarzyn, migdałów i orzechów.

Od początku IV-go kwartału 1950 roku rząd szwedzki zaostrza kontrolę eksportu, szczególnie do krajów obozu demokratycznego. Do list eksportu kontrolowanego kilkakrotnie włączano nowe towary, jak wyroby z kauczuku, żelazo lane, ferrostopy, stal nierdzewną, rury, półfabrykaty metali i elektromateriały. 16 czerwca 1951 roku w spisy te wprowadzono również: stal instrumentalną i walcowaną na gorąco, drut stalowy, bednarke stalową, żelazo fasonowe, chemiczne związki siarki, przędzę wełnianą i ze sztucznego oraz naturalnego jedwabiu.

Obroty handlu zagranicznego Szwecji wartościowo wzrosły w 1951 roku w porównaniu z rokiem 1950 o 55%, w tym import o 50%, a eksport o 60%.

Handel zagraniczny Szwecji

/w mln.koron szw./

	<u>1950</u>	<u>1951</u>
Import	6 100	9 190
Eksport	5 710	9 170
S a l d o	- 390	- 20

Wartościowy wzrost obrotów w znacznym stopniu spowodowany był wyższą ceną importowych, a w szczególności eksportowych. W okresie od grudnia 1950 roku do grudnia 1951 roku wskaźnik cen importowych wzrósł średnio o 13%, a eksportowych - o 44%. W porównaniu z 1937 rokiem ceny na towary importowane przez Szwecję średnio wzrosły 3,5 razy, a na eksportowane przez nią - 4 razy. Jednakże od połowy 1951 roku wyższa cen importowych uległa zahamowaniu, a ceny na szwedzkie towary eksportowe nawet nieco spadły w końcu 1951 roku.

W strukturze towarowej importu Szwecji roku 1951 widoczną jest tendencja charakterystyczna dla wielu państw kapitalistycznych tworzenia zapasów materiałów strategicznych i opału.

Udział tej grupy towarów zwiększył się w 1951 roku do 40,5% ogólnego importu. Jednocześnie udział artykułów żywnościowych spadł z 19,1% w 1950 roku do 16,4% w 1951 roku.

Struktura towarowa handlu zagranicznego Szwecji

/w %/

	<u>I m p o r t</u>			<u>E k s p o r t</u>		
	1937	1950	1951	1937	1950	1951
Żywność	18,7	19,1	16,4	6,9	8,4	6,0
Przemysłowe towary konsum- cyjne	20,0	21,1	21,4	-	-	-
Surowce przemys- łowe /opał, rudy, metale, chemikalia/	42,7	38,0	40,05	31,8	23,3	19,5
Drzewo, celuloza, papier	-	-	-	42,5	42,3	54,8
Maszyny i sprzęt	14,8	18,9	18,0	15,0	22,6	17,1

/Zródło: "Monadstatistik över handel", styczeń 1952 r./

Pomimo znacznego wzrostu zarówno ilościowego jak i war-
tościowego eksportu rudy, maszyn i sprzętu - udział tych towa-
rów w ogólnym eksporcie Szwecji zmniejszył się w związku ze
znacznym zwiększeniem udziału artykułów drzewnych, wywołanym
zwykłą cen na te artykuły.

Zmniejszenie udziału produktów żywnościowych w ekspor-
cie spowodowane było trudnościami ich zbytu w Niemczech zachod-
nich.

Eksport ważniejszych towarów ze Szwecji

/w tys. ton/

	1950	1951	1951 w $\frac{100}{1937}$ r.
Ruda żelazna /w mln. ton/	13	15	108
Drzewo /w tys. m ³ /	3 785	4 400	105
Masa drzewna	283	297	84
Celuloza	1 808	1 712	78
Papier i karton ..	866	925	140
Żelazo	83	80	62
Stal	78	101	73
Łożyska	10 ^{x/}	11 ^{x/}	94 ^{xx/}
Maszyny i sprzęt przem./w mln. kor./	700	912 ^{x/}	515 ^{xx/}
Statki /w mln. kor. szw./	365	351	594

x/ Ocena na podstawie danych za 11 miesięcy

xx/ w $\frac{100}{1938}$ r.

/Zródło: "Monadstatistik över handeln", styczeń 1952 r./

W 1951 roku zwiększył się eksport prawie wszystkich
głównych towarów szwedzkich, w tym: rudy żelaza - o 16%, drzewa o 16%,
papieru i kartonu - o 7%, stali - o 43%, łożysk - o 5%. Eks-
port maszyn i sprzętu wzrósł o 30% wartościowo, ale ilościowo prawie

był znacznie mniejszy. Wywóz celulozy i statków zmniejszył się w porównaniu z 1950 rokiem. Wywóz masy drzewnej, celulozy i czarnych metali ilościowo nie osiągnął przedwojennego poziomu a rudy żelaznej, drzewa i papieru - przewyższył poziom 1937 roku.

Import ważniejszych towarów do Szwecji
/w tys. ton/

	1950	1951	1951 w % 1937 r.
Owoce	175	169	170
Pszenica	76	209	418
Kukurydza	113	89	48
Makuchy	61	62	38
Cukier	106	66	1 100
Węgiel i koks	7 145	7 840	88
Ropa i produkty naftowe	3 627	4 705	400
Sole potasowe	145	162	160
Kauczuk	15	20	290
Wełna	13	10	111
Bawełna	27	26	75
Żelazo	115	82	41
Stal	90	144	90
Wyroby walcowane ..	236	223	143
Miedź	37,8	38,3	80
Maszyny i sprzęt przemysł. /w mln. koron/	610	880	440
Samochody osobowe i ciężarowe /w tys. sztuk/	52	46	230

Import węgla i koksu zwiększył się w porównaniu z 1950 rokiem o 10%, ropy naftowej i produktów - o 30%, stali - o 60%, kauczuku - o 36%. Spadek importu bawełny i wełny spowodowany był kryzysem zbytu towarów tekstylnych. W porównaniu z okresem przedwojennym znacznie wzrósł import produktów naftowych, wyrobów walcowanych ze stali, kauczuku, samochodów, cukru, owoców; wwóz węgla, koksu, żelaza, miedzi i bawełny nie osiągnął poziomu 1937 roku.

Dwie trzecie obrotów szwedzkiego handlu zagranicznego dokonanych było z krajami europejskimi. Udział Europy w imporcie Szwecji był na poziomie 1950 roku, a w eksporcie udział ten zmniejszył się z 73% do 71%. Do wojny udział Europy w szwedzkim handlu zagranicznym był nieco większy: w 1938 roku udział ten wynosił w imporcie Szwecji - 77% w eksporcie - 79%. Obroty Szwecji z Afryką i Azją w roku 1951 utrzymały się na poziomie 1950 roku, natomiast eksport do Ameryki Łacińskiej i Australii nieznacznie wzrósł.

Pierwsze miejsce w handlu zagranicznym Szwecji w 1951 roku zajmowała jak i w poprzednich latach Anglia. Udział Anglii wynosił: w imporcie - 16%, w eksporcie - 18%. Drugie miejsce zajmowały Niemcy zachodnie z udziałem: w imporcie 12,6%, w eksporcie - 10%.

Handel Szwecji z ZSRR i krajami demokracji ludowej w 1951 roku spadł do 6,6% w imporcie i 7,8% w eksporcie wobec odpowiednio 8,8% i 9,2% w 1950 roku.

Szwedzki rząd, posłuszny żądaniom amerykańskich monopolii, odmawia często wydawania licencji eksportowych do krajów obozu demokratycznego, nawet na towary nie mające żadnego znaczenia strategicznego.

N O R W E G I A

Obroty handlu zagranicznego Norwegii w 1951 roku w porównaniu z rokiem 1950 zwiększyły się wartościowo o 40% w tym import wzrósł o 29%, a eksport - o 58%. Szybszy wzrost eksportu niż importu spowodował zmniejszenie się deficytu handlowego o 10%. Pomimo tego jednak saldo ujemne bilansu handlowego wynosiło 1,8 mld. koron nor.

Handel zagraniczny Norwegii

/w mln. kr. nor./

	<u>1950</u>	<u>1951</u>
Import	4 846	6 264
Eksport	2 789	4 428
S a l d o	-2 057	-1 836

Stosunek cen eksportowych i importowych zmienił się na korzyść Norwegii. W 1951 roku ceny eksportowe Norwegii wzrosły o 30%, a ceny importowe - o 22%, w stosunku do cen roku 1950. Na skutek wzrostu cen wzrost ilościowy masy towarowej w handlu zagranicznym był mniejszy od wzrostu wartościowego. Np. wzrost ilościowy importu w roku 1951 w porównaniu z rokiem 1950 wynosił 15,5%, a eksport - 17,4%. O ile wziąć pod uwagę obrót handlowy bez handlu statkami to import zwiększył się o 13,2% a eksport tylko o 5,5%.

Struktura towarowa norweskiego handlu zagranicznego w 1951 roku uległa następującym zmianom: w imporcie zwiększył się udział surowców i półfabrykatów, natomiast udział gotowych wyrobów nieco spadł; w eksporcie udział gotowych wyrobów podwoił się i zmniejszył się udział produktów spożywczych.

Struktura handlu zagranicznego Norwegii

/w mln. kor. norw./

	<u>import:</u>			<u>eksport:</u>		
	<u>1937</u>	<u>1950</u>	<u>1951</u>	<u>1937</u>	<u>1950</u>	<u>1951</u>
Ogółem:	1 293	4 846	6 264	823	2 789	4 428
w tym:						
surowce i półfabrykaty	800	2 909	3 931	626	2 076	3 219
gotowe wyroby	291	1 527	1 814	43	153	497
towary konsum.	202	411	519	154	557	713

/Zródło: "Hønedsoppgaver over varecnsetningen med utlandet", grudzień 1950 i 1951/

W imporcie Norwegii statki stanowią największą pozycję, udział ich wynosił w 1951 roku około 14% wobec 17% w 1950 r. Pod wpływem trudności dewizowych wóz statków zmniejszył się zarówno wartościowo jak i tonażowo.

Następną znaczną pozycją importu norweskiego jest grupa metali czarnych i kolorowych, udział tych metali zwiększył się w 1950 roku do 13,4% wobec 12,4% w roku 1950.

Import Norwegii /ważniejsze towary/
/w tys.ton/

	<u>1937</u>	<u>1950</u>	<u>1951</u>
pszenica	176	212	297
żyto	134	134	87
jęczmień	27	88	41
kukurydza	155	131	53
cukier	91	82	88
sole potasowe ...	41	80	112
węgiel i koks ...	3 462	1 832	2 135
ropa naftowa i produkty naftowe	557	1 412	1 748
sól kuchenna	264	251	258
ruda manganowa ..	131	162	202
ruda chromowa ...	33	52	50
surowce tekst. i wyroby /w mln.kor. nor./	166	672	925
maszyny i sprzęt /w mln.kor.nor./.	92	500	580
statki /tys.BRT/.	49	561	638

Czołowe miejsce w eksporcie Norwegii zajmują trzy podstawowe grupy towarów łączny udział których wynosi 3/4 całego eksportu Norwegii. Na pierwszym miejscu stoją wyroby przemysłu celulozo-papierniczego, udział których w ogólnym eksporcie Norwegii w 1951 roku wyniósł 30% wobec 23,3% - w 1950 roku. Ten wzrost udziału wyrobów przemysłu celulozy i papieru wywołany był wyłącznie silnym wzrostem cen na te towary na rynkach zagranicznych. Ilościowo wywóz tych towarów 1951 r. był taki sam jak w roku poprzednim.

Udział produktów rybołówstwa i przemysłu połowów wielorybów wyniósł w 1951 r. 24,8% wobec 30% w 1950 r., a udział metali kolorowych - odpowiednio 8,3% i 10,3%. Pod wpływem wojennych przygotowań krajów kapitalistycznych wzrósł znacznie eksport statków w 1951 r. Pomimo jednak wysiłków rządu skierowanych na wszechstronne rozszerzenie eksportu - wywóz wielu ważnych towarów w 1950 r. nie zwiększył się w porównaniu z rokiem poprzednim.

Eksport ważniejszych towarów
/w tys.ton/

	<u>1937</u>	<u>1950</u>	<u>1951</u>
salatra	354	744	838
piryty siarkowe	677	389	294
papier i karton	344	325	330
masa drzewna /waga mokra/	602	309	332
celuloza/waga sucha/	355	232	227
ruda żelazna i koncentraty ...	1 025	283	269

ferrostopy	133	173	175
aluminium	22	42	45
inne metale kolorowe	50	55	49
ryby i produkty rybne	254	262	309

w tym:

śledzie solone	48	62	72
tłuszcz wielorybi..	59	58	62
mączka śledziowa ..	40	56	117
konserwy rybne	36	36	35
Statki /w tys.BRT/	115	190	406

Dane dotyczące struktury geograficznej handlu zagranicznego Norwegii w 1951 roku wykazują, że około 70% obrotów przypadało na kraje europejskie, około 20% - na kraje zachodniej półkuli, reszta - na Azję, Afrykę, Australię i Oceanie. Handel z Anglią w roku 1951 zwiększył się i udział Anglii wynosił 23% w imporcie i 20% w eksporcie. Znaczny wzrost importu z Anglii w 1951 r. /wartościowo - o 54%/ w porównaniu z 1950 rokiem wywołany był wzrostem importu statków. Natomiast import statków ze Szwecji, Holandii, Danii i Włoch zmniejszył się i w związku z tym, zmniejszył się również i udział tych krajów w imporcie Norwegii. Dalej zwiększył się znacznie, bo trzykrotnie, import z Belgii oraz dwukrotnie import z Niemiec zachodnich. To wywołane było rozszerzeniem przez Norwację na te kraje tak zwanych list liberalizacyjnych. Z krajów poza europejskich pierwsze miejsce w handlu zagranicznym Norwegii w 1951 r. zajmowały Stany Zjednoczone, udział których w imporcie wynosił około 13%.

Eksport Norwegii w 1951 r., w porównaniu z 1950 rokiem wzrósł: do Australii - o 17%, do krajów azjatyckich - o 91%, do Ameryki Południowej - o 78%, do Ameryki Północnej - o 62%, do Afryki - o 77% i do Europy - 51%.

Jeśli chodzi o kraje europejskie to najbardziej wzrósł eksport do Francji - o 80%, do Włoch - o 135%, do Anglii - o 73% do Szwecji - o 70%. Eksport do Stanów Zjednoczonych wzrósł tylko nieznacznie i w związku z tym udział Stanów Zjednoczonych w norweskim eksporcie zmniejszył się do 7,2%, a norweskie saldo ujemne w handlu ze Stanami Zjednoczonymi wzrosło więcej niż o 1/3.

Na skutek dyskryminacji stosowanej przez władze norweskie handel Norwegii z krajami obozu demokratycznego w dalszym ciągu w 1951 roku uległ zmniejszeniu. Udział ZSRR i europejskich krajów demokracji ludowej w imporcie Norwegii spadł do 3,1%, wobec 5,4% w roku 1950, a w eksporcie wynosił 4,6% wobec 6,5% w 1950.

D A N I A

Eksport Danii w 1951 r. wartościowo wzrósł w porównaniu z 1950 r. o 26%, a import wzrósł o 19%. Pomimo znaczniejszego wzrostu eksportu w porównaniu z importem, saldo ujemne bilansu handlowego w 1951 r. zmniejszyło się tylko o 7% w porównaniu z saldem roku poprzedniego.

Handel zagraniczny Danii /w mln. kor. duńskich/

	<u>1950 r.</u>	<u>1951 r.</u>
eksport	4.591,7	5.783,3
import	5.890,4	6.993,0
saldo	- 1.298,7	- 1.206,7

Wzrost obrotów Danii w handlu zagranicznym w znacznym stopniu związany był ze wzrostem cen zarówno na towary importowane jak i eksportowane.

Ruch cen w imporcie i eksporcie /1935 = 100/

	<u>1 9 5 1 r.</u>			
kwartały:	I	II	III	IV
Wskaźnik cen importowych	431	467	472	474
" " eksportowych	314	310	316	347

Struktura towarowa handlu zagranicznego Danii w 1951 r. prawie że nie zmieniła się w porównaniu z rokiem poprzednim.

Struktura towarowa eksportu Danii

	<u>1950 r.</u>		<u>1951 r.</u>	
	mln.kor.duńsk.	w % do całości	mln.kor.d.	w % do cał.
Ogólny eksport	4.591,7	100.0	5.786,3	100.0
prod.rolnicze	2.836,0	61,8	3.289,5	56,8
towary przemysł.	1.540,1	33,5	2.237,4	38,7
przetwory rybne	144,2	3,1	170,9	2,9
inne towary	71,4	1,6	88,5	1,6

/Zródło: Wareomsetningen med utlandet - grudzień 1951 r./

Udział towarów przemysłowych w eksporcie Danii wzrósł z 33,5% w 1950 r. do 38,7% w 1951 r.

Struktura towarowa eksportu Danii w 1951 r., o ile chodzi o najważniejsze grupy towarów, przedstawiała się następująco:

	1939 r.		1950 r.		1951 r.	
	w mln. Kor.d.	w % do ca- łości	w mln. Kor.d.	w % do ca- łości	w mln. Kor.d.	w % do ca- łości
Ogólny eksport	1.577,0	100,0	4.591,7	100,0	5.786,3	100,0
w tym:						
jajka i prod.mlecz.	548,0	34,7	1.511,9	32,9	1.537,3	26,5
mięso i prod.mięsn.	442,2	28,0	1.030,8	22,4	1.396,5	24,1
żywiec	62,3	3,9	256,8	5,5	400,7	6,9
prod.rybne	40,6	2,5	169,6	3,6	187,7	3,2
cukier i wy- roby	21,0	1,2	203,1	4,4	169,9	2,9
zboże	12,0	0,7	105,2	2,3	105,2	1,8
maszyny /bez elektr./			252,7	5,5	324,4	5,9
maszyny elek- trycz.i apa- raty	68,6	4,3				
			87,8	1,8	142,2	2,4
środki transp.	96,0	6,0	117,5	2,5	258,9	4,4

Eksport z Danii ważniejszych produktów hodowlanych, drobiu i żywca w 1951 r. przedstawiał się następująco:

	Ilość tys.ton		Suma w mln.kor.d.	
	1950 r.	1951 r.	1950 r.	1951 r.
masło	153,4	137,4	863,4	828,9
wieprzowina	180,7	199,9	748,1	915,9
ser	39,4	45,8	151,8	192,6
jajka	94,5	84,5	337,5	349,0
mięso	13,8	16,3	39,2	64,3
żywiec /tys.szt./	222,5	347,6	251,6	400,5

Największa część takich produktów, jak: masło, wieprzowina /bacon/, jajka - była w 1951 r. wywieziona do Anglii. Udział Anglii w duńskim eksporcie tych towarów wynosi odpowiednio: 76,6%, 76,9% i 70,7%.

Import ważniejszych towarów do Danii ilustruje poniższa tablica:

	1939 r.		1950 r.		1951 r.	
	w mln. Kor.d.	w % do ca- łości	w mln. Kor.d.	w % do ca- łości	w mln. Kor.d.	w % do ca- łości
Ogólny imp.	1.740,3	100,0	5.890,4	100,0	6.993,0	100,0

1939 r.		1950 r.		1951 r.	
w mln.	w %%	w mln.	w %%	w mln.	w %%
Kor.d.	cał.	Kor.d.	cał.	Kor.d.	cał.

W tym:						
węgiel, koks i prod.naft.	298,7	17,1	1.015,7	17,2	1.281,2	18,3
wełna, tekstyl. i konfekcja	188,0	10,8	699,7	11,8	766,4	10,9
metale /bez szlachetn./	187,7	10,7	525,3	8,9	752,9	10,7
maszyny /bez elektr./	63,3	3,6	335,9	5,7	367,9	5,2
makuchy i in. pasze	106,4	6,1	291,2	4,9	325,6	4,6
środki transp.	86,1	4,9	233,5	3,9	305,5	4,3
przędza	34,6	1,9	257,1	4,3	272,5	3,8
masłona oleiste	63,1	3,6	174,9	2,9	254,6	3,6
drewno i korek	74,8	4,2	243,1	4,1	247,5	3,5
papier, karton i wyroby	54,3	3,1	140,5	2,3	217,2	3,1
zboże	49,8	2,8	185,2	3,1	176,7	2,5
kawa, herbata, kakao	37,3	2,1	176,5	2,9	169,7	2,4
nawozy	59,3	3,4	163,1	2,4	165,4	2,3
wyroby metalowe	52,5	3,0	180,1	3,0	160,9	2,2
maszyny elektr. i aparaty	26,9	1,5	91,7	1,5	115,7	1,6
tytoni	33,8	1,9	160,2	2,7	116,4	1,6
surowce dla prod. nawozów	59,3	3,4	92,5	1,5	112,7	1,6
miążga drzewna	8,7	0,5	45,5	0,7	111,9	1,5

W 1951 r. Anglia zajmowała pierwsze miejsce w imporcie Danii, chociaż udział jej w tym imporcie zmniejszył się w porównaniu z 1950 r., głównie kosztem zwiększenia udziału Niemiec zach. i Stanów Zjednoczonych.

Udział poszczególnych krajów w imporcie Danii

	1950 r.	1951 r.
Ogólny import	100,0	100,0
W tym:		
Anglia	31,7	25,9
Niemcy zachodnie	9,6	12,8
Stany Zjednoczone	9,2	10,6
Szwecja	7,9	8,4

	<u>1950 r.</u>	<u>1951 r.</u>
Francja	8,5	5,7
Belgia - Luksemburg	1,7	4,6
Finlandia	3,4	3,8
Norwegia	3,4	3,7
Holandia	3,4	3,7
Brazylia	1,9	2,0

FINLANDIA

Poniższe dane charakteryzują handel zagraniczny Finlandii w 1951 r. /w mln mrk.fin./:

	1950 r.	1951 r.	1951 r. w % w stosunku do 1950
import	89.148	155.512	174,4
eksport	81.479	186.813	229,3
saldo	- 7.669	+ 31.301	-

Wzrost masy towarowej w imporcie i eksporcie był jednakże w tym czasie znacznie mniejszy co widać z podanej poniżej tablicy wskaźników /1935 = 100/:

	1950 r.	1951 r.	1951 w % do 1950
<u>Import</u>			
wskaźnik ogólny	120	155	125,8
maszyny i sprzęt	139	206	148,1
surowce	116	146	125,9
żywność	128	127	99,1
inne towary konsumcyjne	109	133	122,0
<u>Eksport</u>			
wskaźnik ogólny	88	107	121,6
drzewo	80	110	137,5
celuloza i papier	104	116	111,5

/Zródło: Biuletyn statystyczny handlu zagranicznego Finlandii, grudzień, 1951./

Wskaźnik cen eksportowych w 1951 r. wzrósł w porównaniu z 1950 r. o 86,7%, a wskaźnik cen importowych - o 38,7%.

Ceny głównych towarów będących przedmiotem fińskiego eksportu szczególnie podniosły się w 1951 r. Np. ceny towarów jak celuloza i papier wzrosły 2,5 razy w stosunku do 1950 r., ceny drzewa wzrosły o 50,6%, podczas gdy ceny podstawowych towarów importowanych wzrosły od 13,6% do 57,0%.

Korzystny stosunek cen eksportowych do cen importowych spowodował powstanie znacznego dodatniego salda bilansu handlowego Finlandii.

W 1951 r. struktura towarowa handlu zagranicznego Finlandii uległa pewnym zmianom, co wykazuje poniższa tablica / w mln. marek fińskich/:

	1938r.		1950r.		1951r.	
	suma	%	suma	%	suma	%
<u>Import</u>	8.607	100,00	89.148	100,0	155.512	100,0
w tym:						
maszyny	1.923	22,3	19.218	21,6	32.405	20,8
surowce	3.571	41,5	38.214	42,9	75.568	48,5
żywność	1.200	14,0	16.786	18,8	24.402	15,7
inne towary						
kons.	1.913	22,2	14.930	16,7	23.136	15,0
<u>Eksport</u>	8.398	100,0	81.479	100,0	186.812	100,0
w tym:						
żywność	699	8,3	1.952	2,4	2.026	1,1
drzewo	3.360	40,0	35.585	43,7	73.408	39,0
papier i celu-						
loza	3.458	41,2	35.062	43,0	99.082	53,0
inne towary	881	10,5	8.880	10,9	12.296	6,9

Dane powyższe wskazują na to, że w imporcie Finlandii zwiększył się udział surowców z 42,9% w 1950 r. do 48,5% w 1951 r., podczas gdy udział towarów konsumcyjnych i żywności spadł z 35,5% do 30,7%.

W eksporcie Finlandii zwiększył się znacznie udział celulozy i papieru /z 43% - w 1950 r. do 53,0% w 1951 r./, natomiast udział drzewa zmniejszył się z 43,7% w 1950 r. do 39% w 1951 r., udział żywności - z 2,4% do 1,1% i udział innych towarów z 10,9% do 6,9%.

Fiński import ważniejszych towarów
/ w tys. ton/

	1938	1950	1951	1951 w % do 1950r
rudy różne	22	40	45	112,5
konc. cynku	-	5,6	6,9	123,2
żelazo i ferro-				
stopy	15	23	14	60,9
miedź	13	4	4	100,0
belki i podkłady /tys.mtr. ³ /	892	1.882	3.496	185,8
kopalniaki /tys.mtr. ³ /	1.625	880	1.122	127,6
tarcica /tys.szt/	861	683	875	128,1
fornierzy				
/tys.mtr. ³ /	222	195	279	143,1
szpule dla nici				
/w tonach/	4.954	2.252	3.436	152,6
domki stand.				
/tys.mtr. ² /	-	477	1.038	217,6
masa drzewna	225	177	210	118,6
celuloza sulfit.	670	513	594	115,8
celuloza sulfat.	352	365	388	103,6
plyty izolacyjne	-	50	68	136,0
karton i papa	101	89	97	107,2
papier gazet.	359	379	382	100,9
inne papiery	105	128	223	174,2

włókno sztucz.	-	4	3	75,0
azbest /w tonach/	2.313	2.301	2.927	127,2
wyroby z azbestu				
/w tonach/	-	813	874	107,5
ser /w tonach/	6.771	7.841	7.973	100,9

Struktura geograficzna handlu zagranicznego Finlandii w 1951 r. wykazuje zmiany polegające na zwiększeniu udziału krajów kapitalistycznych w ogólnym obrocie towarowym.

Podczas gdy udział ten w 1950 r. wynosił 85,0% to w 1951 r. doszedł do 86,4%.

W imporcie Finlandii udział krajów kapitalistycznych wzrósł z 82,3% w 1950 r. do 84,2% w 1951 r. Wzrósł znacznie udział krajów zmarshallizowanych w imporcie Finlandii a mianowicie z 44,4% do 48,1%. Udział krajów kapitalistycznych w eksporcie Finlandii zwiększył się z 87,7% w 1950 r. do 88,4% - w 1951 r. Udział Anglii w eksporcie Finlandii wzrósł z 23,4% do 30,8%, a spadł udział Stanów Zjednoczonych i krajów-uczestników planu Marshalla.

100.0

100.0

100.0

100.0

100.0

100.0

100.0

100.0

100.0

100.0

100.0

100.0

100.0

100.0

100.0

100.0

100.0

100.0

100.0

100.0

100.0

100.0

100.0

100.0

100.0

100.0

100.0

100.0

I N D I E

W roku 1951 obroty handlu zagranicznego Indii wzrosły w porównaniu z 1950 r. o 43%. Import zwiększył się o 51,8%, eksport o 36,1%.

Handel zagraniczny Indii^{x/} / w mln. rupii /

	1949	1950	1951
Import	6.302,0	5.052,3	7.669,8
Eksport /łącznie z reeksportem/	4.396,2	5.430,6	7.391,4
S a l d o	-1.905,8	+ 378,3	- 278,4

x/ Uwzględniony tylko handel drogą morską.

/Zródło: Statystyka celna Indii, rok 1951/

Wzrost handlu zagranicznego Indii był w znacznym stopniu spowodowany zwyżką cen zarówno na eksportowane jak i importowane towary. Szczególnie duży wzrost cen miał miejsce w drugim kwartale 1951 r. Ceny eksportowe na wyroby gotowe wzrosły w tym kwartale w porównaniu ze średnią 1950 r. o 60%, a ceny importowe - o 27%.

Ogólnie ceny towarów eksportowanych przez Indie bardziej wzrosły niż ceny towarów importowanych. Ogólny wskaźnik cen towarów eksportowanych w drugim kwartale 1951 r. wzrósł w porównaniu z poziomem 1950 r. o 45%, podczas gdy ogólny wskaźnik cen towarów importowanych w tym samym czasie zwiększył się tylko o 23%.

Pomimo tego saldo ujemne bilansu handlowego Indii w 1951 r. było bardzo znaczne.

Struktura towarowa eksportu i importu Indii przedstawiała się następująco /w %/:

	E k s p o r t			I m p o r t		
	1949	1950	1951	1949	1950	1951
żywność	26,7	23,2	22,0	20,9	18,6	27,9
surowce i półfabr.	22,2	20,2	20,4	25,2	35,2	29,2
wyroby gotowe	50,5	55,1	56,1	53,1	45,5	42,3

Głównymi towarami eksportu Indii w 1951 r. były: wyroby jutowe, herbata, przędza bawełniana, wyroby bawełniane, korzenie i oleje. Eksport wyrobów jutowych wzrósł o 101,4%. Znacznie wzrósł również wywóz olei, herbaty, korzeni, węgla i innych towarów.

Eksport ważniejszych towarów z Indii

/w mln.ind.rupii/

	1949	1950	1951	1951 w % do 1950r.
Korzenie	145,2	210,8	293,7	139,3
Herbata	786,3	601,1	942,7	156,7
Tytoń	103,1	159,0	157,4	99,0
Węgiel	43,4	34,7	59,4	171,1
Smoły i lakiery ..	80,8	115,7	183,0	157,7
Ruda manganowa, inne rudy, złom ..	45,7	84,7	79,1	93,4
Oleje roślinne, zwierzęce, mineral.	76,7	130,6	289,6	221,3
Bawełna	42,6	179,1	256,5	143,2
Wyroby jztowe i przędza	1.265,4	1.193,3	2.402,6	201,4
Skóry garbowane, surowe, futra	152,4	228,5	280,7	122,7

Wzrost wartościowy eksportu w dużym stopniu spowodowany był wzrostem cen na rynkach światowych w 1951 r. Np. eksport wyrobów jutowych wartościowo wzrósł drukrotnie, podczas gdy ilościowo prawie, że się nie zmienił. Wywóz worków jutowych zwiększył się tylko o 13%, a wywóz tkanin jutowych ilościowo nawet zmniejszył się. Eksport tkanin bawełnianych zmniejszył się z 1.018 milionów metrów w 1950 roku do 705 milionów metrów w 1951 roku.

Cechą charakterystyczną struktury towarowej importu w 1951 r. było dalsze zwiększenie udziału żywności kosztem udziału surowców i wyrobów gotowych. To było wywołane katastrofalnym stanem zaopatrzenia kraju, spowodowanym nieurodzajem 1951 r. Głównymi towarami importu były: żywność, bawełna, maszyny, chemikalia, farmaceutyki, środki transportowe i inne.

Import ważniejszych towarów do Indii

/w mln.ind.rupii/

	1949	1950	1951
Zboża, strączkowe, mąka ..	1.058,5	703,1	1.834,6
Bawełna	767,4	871,4	1.130,9
Wełna	38,0	43,1	40,8
Bron	12,8	19,7	15,9
Chemikalia i farmaceutyki	212,2	155,9	313,1
Farby i barwniki	124,0	105,8	308,1
Maszyny i sprzęt	1.049,3	842,3	924,3
Metale czarne i wyroby z nich	140,5	163,4	199,7
Środki transportowe	293,3	206,0	293,1
Papier, karton, materiały pismienne	146,4	78,2	158,2

Import żywności powiększył się o 161%. W rzeczywistości jednak import ten wzrósł znacznie więcej, gdyż statystyka celna Indii nie ujmuje dostaw zboża otrzymanych w drodze lich-

wiarskich dostaw kredytowych ze Stanów Zjednoczonych.

W 1951 r. Indie wwiozły 4,1 milionów ton zboża i maki wobec 1,6 milionów ton w 1950 r. Znacznie wzrósł również import chemikalii i farmaceutyków - o 100,6%, farb i barwników - o 193,3%. Również wzrósł import bawełny i innych surowców.

Import maszyn i sprzętu zwiększył się o 9,7%, lecz głównie kosztem wwozu obiektów drugorzędnych. Import maszyn i sprzętu o podstawowym znaczeniu dla gospodarki Indii nie tylko, że nie zwiększył się, ale nawet spadł. Np. import obrabiarek na metale zmniejszył się o 14,6%, maszyn włókienniczych - o 22,3%, maszyn dla przemysłu jutowego - 28,5%. Wzrósł natomiast import maszyn dla przemysłu górniczego, eksploatowanego przez Stany Zjednoczone dla uzyskania ważnych strategicznych surowców /mangan i inne/.

Struktura geograficzna eksportu Indii /tylko morzem, bez reeksportu/ w 1951 r. ilustruje następująca tablica:

	1937/38		1950		1951	
	suma	udział w %%	suma	udział w %%	suma	udział w %%
Ogółem	1.809	100,0	5.431	100,0	7.391	100,0
w tym:						
Anglia	603	33,3	1.193	22,0	1.877	25,4
Stany Zjed.	182	10,0	991	18,2	1.300	17,6
Pakistan	-	-	136	2,5	123	1,7
Kanada	23	1,2	128	2,3	171	2,3
Australia	31	1,7	282	5,2	422	5,7
Francja	52	2,9	32	0,6	124	1,7
Japonia	181	10,0	72	1,3	155	2,1
Burma	104	5,7	230	4,2	187	2,5

Import Anglii z Indii w roku 1951 znacznie wzrósł i przewyższył poziom 1950 r. o 684 mln. ind.rupii co stanowi 57,4%. W wyniku tego udział Anglii w eksporcie Indii wzrósł o 3,4%. Udział Stanów Zjednoczonych nieco spadł pomimo tego, że wartościowo eksport do tego kraju wzrósł ponad 31%. Stany Zjednoczone utrzymują się na drugim miejscu w eksporcie Indii.

Znaczny wzrost eksportu miał miejsce do Japonii /o 115%/, do Francji /o 287%/.

W wyniku polityki dyskryminacyjnej stosowanej, pod naciskiem anglo-amerykańskiego imperializmu, przez rząd Indii, handel z krajami obozu demokratycznego jest nieznaczny. W roku 1951 udział krajów tego obozu w eksporcie Indii kształtował się na poziomie niższym od 2%.

Poniższa tablica ilustruje strukturę geograficzną importu Indii /tylko drogą morską, w mln.rupii/:

	1937/38		1950		1951	
	suma	udział w %	suma	udział w %	suma	udział w %
ogółem ...	1.738	100,0	5.052	100,0	6.670	100,0
w tym:						
St.Zjedn...	129	7,4	1.006	19,9	2.013	30,2
Anglia	519	29,8	1.175	23,3	1.431	21,4
Pakistan ..	-	-	46	0,9	106,5	1,6
Kanada	10	0,5	105	2,1	221,4	3,3
Egipt	30	1,7	266	5,3	441	6,6
Burma	260	15,0	126	2,5	234	3,5
Japonia ...	222	12,7	74	1,5	222	3,3

Anglo-amerykańska walka o rynki Indii zaostrzyła się niepomniernie w 1951 r. W roku tym eksport amerykański do Indii przewyższył eksport angielski o 582 mln.in.rupii, w wyniku czego Stany Zjednoczone zajęły pierwsze miejsce w indyjskim imporcie wyparły Anglię na drugie miejsce. Stany Zjednoczone wykorzystują szeroko kredyty udzielane przez Międzynarodowy Bank dla Rozwoju i Odbudowy i przez Międzynarodowy Fundusz Monetarny w celach zagarnięcia tych rynków. Również tym celom służą różne rodzaje tak zwanej "pomocy" słynnego "planu Colombo" oraz 4 punktu programu Trumana itp. Japońskie monopole, które przy amerykańskiej pomocy szybko odzyskują swoje pozycje, również stają się poważnymi konkurentami Anglii. Zwiększenie udziału Burmy i Kanady wywołała-
ne było wzrostem zakupów zbóż w tych krajach.

Udział krajów obozu demokratycznego w imporcie Indii nie dosięga 1%.

PAKISTAN

Szybki wzrost cen surowców i towarów przemysłowych w 1950/51 r. spowodował znaczne powiększenie się obrotów handlu zagranicznego Pakistanu. W przeciągu sześciu miesięcy 1951 r. obroty te /tylko drogą morską/ wynosiły w mln.pak.rup.:

	1950.	1951
Eksport	1.326,0	1.980,3
Import	1.160,2	1.580,3
S a l d o	+ 165,8	+ 400,0

Podstawowymi towarami eksportu Pakistanu są: juta, bawełna, skóry surowe, wełna, herbata. Udział juty i wełny w eksporcie 1950/51 r. wynosił ok. 89%.

Eksport podstawowych towarów z Pakistanu /tylko drogą morską/ w 1950/51 przedstawiał się następująco /ilości - w tys.ton, wartość w mln.pak.rupii/:

	1948/49		1949/50		1950/51	
	ilość	wartość	ilość	wartość	ilość	wartość
Ogółem	-	841,1	-	772,1	-	1.940,7
w tym:						
bawełna	163,7	379,6	144,9	355,0	252,7	1.010,0
juta	214,5	248,4	235,0	250,6	760,8	712,8
skóry surowe ..	19,2	38,3	14,3	29,8	...	49,2
wełna	11,4	33,5	10,8	31,6	14,4	67,4
herbata	12,0	37,6	15,1	49,1	5,4	17,3

W wyniku wzmożonego popytu na surowce ze strony zagranicznych nabywców w 1950/51 r. pomimo niebywale wysokich cen Pakistan nie tylko, że sprzedał wszystkie posiadane zapasy bawełny i juty, ale nawet "zadłużył się" na 100.000 bel juty. Wykorzystując zwiększony popyt na bawełnę rząd pakistański podniósł pięciokrotnie cło wywozowe na ten towar i tym poprawił swoje położenie finansowe. Dopiero we wrześniu 1951 r. wobec szybkiego spadku cen rząd był zmuszony obniżyć to cło.

Wobec ogromnego zacofania przemysłu Pakistanu, kraj ten zmuszony jest do importowania prawie wszystkich niezbędnych mu towarów przemysłowych. Import głównych towarów do Pakistanu /tylko drogą morską/ w 1950/51 r. ilustruje poniższa tablica /w mln.pak.rup./:

	1948/49	1949/50	1950/51
ogółem	1.093,7	1.114,0	1.365,1
w tym:			
metale i rudy,	34,2	52,2	82,6
maszyny i sprzęt .	56,8	82,5	106,1
instrumenty i apar.	20,7	19,9	30,8
środki transportowe			
/bez kolejowych/ .	27,2	61,9	65,4
produkty naftowe .	28,0	30,8	60,8

węgiel i koks	4,9	7,6	26,9
chemikalia i farmaceutyki	42,2	38,7	40,9
farby i barwniki	4,1	5,3	8,2
wyroby z kauczuku	14,7	17,0	11,1
tkaniny bawełniane	269,3	252,0	303,1
przędza bawełniana	112,6	163,6	171,0
tkaniny wełniane	8,7	5,6	4,0
tkaniny z jedw.szt.	37,3	13,6	12,5
wyroby jutowe	28,2	25,6	23,9
konfekcja	7,2	5,3	12,3
papier i karton ..	18,9	15,7	21,4
galanteria żelazna ..	7,6	13,3	11,4
artykuły żywnościowe ..	119,8	74,6	141,0
tytoń i wyroby ...	29,7	35,0	30,9
zapalki	8,4	9,4	16,1
mydło	3,9	7,6	4,0

/Zródło: "Informacyjny biuletyn handlowy i statystyczny Ministerstwa Gospodarki Pakistanu" 1950/51 r./

W pierwszej połowie 1951 r. Pakistan zawarł umowy handlowe z Anglią, Indiami, Francją, Niemcami zachodnimi, Norwegią i Hiszpanią. Udział krajów obozu demokratycznego w handlu zagranicznym Pakistanu jest nieznaczny. Umowa handlowa zawarta w lutym 1951 r. na półtora roku pomiędzy Pakistanem i Indiami przewiduje obrót towarowy pomiędzy tymi krajami na 2 1/2 mlrd.ind.rup./ eksport z Pakistanu - 1 1/2 mlrd.in.rup. i eksport z Indii - 1 mlrd. ind.rup./:

Struktura geograficzna handlu zagranicznego Pakistanu

/wartość - w mln.pak.rup., udział w %/

	1948/49		1949/50		1950/51			
					eksport		import	
	import	eksport	import	eksport	wartość	udział	wartość	udział
ogółem	841,1	1.093,7	772,1	1.114,0	1.940,7	100,0	1.365,1	100,0
w tym:								
Anglia	148,1	270,1	171,6	347,7	298,3	15,4	370,7	27,2
Japonia	11,6	9,9	53,0	94,1	324,4	16,7	188,4	13,8
Stany Zjednoczone ..	88,1	78,6	60,6	119,7	143,4	7,4	119,3	8,7
Ruszy	32,1	38,2	29,9	82,4	158,8	8,2	72,0	5,2
Francja	40,4	4,4	67,4	8,4	161,5	8,3	19,7	1,4
Indie	216,4	449,4	77,2	170,1	35,5	1,8	124,5	9,1
Niemcy zachodnie ..	30,8	3,3	34,3	3,4	124,8	6,4	29,3	2,1
Belgia	50,3	6,7	24,1	14,2	77,3	4,0	23,8	1,7
Holandia	9,9	12,7	12,3	26,9	22,7	1,2	18,6	1,3
Ceylon	14,0	28,8	6,8	16,3	13,0	0,7	28,2	2,0

W tym 1950/51 r. pierwsze miejsce w handlu zagranicznym Pakistanu zajmowała Anglia, podobnie jak to miało miejsce i w roku poprzednim. Indie, które w latach ubiegłych stale zajmowały pierwsze miejsce w tym handlu zeszły na dalszy plan. Stało się to w wyniku indo-pakistańskiej "handlowej wojny" usilnie podsycanej przez anglo-amerykańskich imperialistów.

W ciągu ostatnich dwóch lat zarysowała się penetracja Japonii na rynek Pakistanu, popierana przez Stany Zjednoczone, które wykorzystują japońskie towarzystwa dla wyparcia Anglii z tego rynku. W roku 1950/51 Japonia wysunęła się na czoło importerów towarów pakistańskich i zajęła drugie miejsce pośród eksporterów na ten rynek, zwiększwszy swe obroty z Pakistanem trzy i pół razy w porównaniu z rokiem 1949/50, a dwadzieścia cztery razy w porównaniu z 1948/49 r. Znacznie wzrosły obroty Pakistanu ze Stanami Zjednoczonymi, które w ciągu ostatnich trzech lat wysunęły się na trzecie miejsce w handlu zagranicznym Pakistanu. Udział innych krajów na ogół pozostawał bez zmian.

E G I P T

W okresie powojennym bilans handlowy Egiptu kształtuje się stale ujemnie. W 1950 roku, jak i w latach poprzednich import znacznie przewyższył eksport i saldo ujemne wzrosło jak widać z poniższej tabeli: /tabela w mln.eg.£./:

	<u>import</u>	<u>eksport</u> <u>i reeksport</u>	<u>saldo</u>
1939	34,1	34,8	+ 0,7
1949	178,2	138,0	-40,2
1950	212,7	175,3	-37,4
1951	279,6	203,0	-76,5

Struktura towarowa importu Egiptu wykazuje kolonialny charakter gospodarki kraju. Słaby rozwój produkcji przemysłowej powoduje konieczność wwozu do Egiptu wyrobów gotowych, od najprostszych przedmiotów domowego użytku - do maszyn. Polityka kolonialna angielskich imperialistów doprowadziła do tego, że Egipt, kraj wybitnie rolniczy, nie jest w stanie pokryć potrzeb swojej ludności w artykułach żywnościowych i jest zmuszony je importować.

Zmiany w egipskim imporcie głównych towarów jakie zaszły w ciągu ostatnich przedstawia poniższa tablica /ilość - w tys.ton, wartość - w mln.eg.£./:

	<u>1949</u>		<u>1950</u>		<u>1951</u>	
	<u>ilość</u>	<u>wartość</u>	<u>ilość</u>	<u>wartość</u>	<u>ilość</u>	<u>wartość</u>
ogółem	-	178,2	-	212,7	-	279,6
w tym:						
pszenica	457,9	14,3	442,5	13,8	1 027,8	34,0
mąka pszen.	5,6	0,2	88,8	3,5	82,2	3,6
kukurydza .	136,8	3,6	166,1	3,7	19,7	0,8
herbata ...	16,2	6,2	16,0	6,8	16,0	7,1
kawa	9,6	1,6	5,8	1,8	5,4	1,9
cukier	39,7	1,4	139,8	6,8	1,8	0,1
tytoń	13,5	4,5	12,8	4,9	12,6	4,6
tkaniny baw.						
w mln.mtr.2.	26,2	3,8	32,9	4,6	2,7	3,6
tkaniny weł.	2,2	5,0	2,3	5,2	2,0	5,6
przędza jed.						
szt.	3,1	1,9	2,5	1,5	2,6	2,0
tkaniny z						
jed.szt. ...	0,7	1,5	1,0	2,3	1,0	2,3
worki jutowe	29,7	3,4	23,2	2,9	12,4	2,2
papier, kar-						
ton i wyroby	42,2	3,1	75,6	4,9	63,2	2,8
drzewo bud.	312,7	7,6	337,5	7,8	327,3	10,1
nawozy szt.	621,1	11,4	683,5	12,4	611,2	12,2
lekarstwa	2,6	2,8	3,0	3,8	3,6	4,7
węgiel	376,1	1,8	219,2	0,9	272,0	1,9
prod.naft.	1260,5	10,0	1165,9	9,0	1320,0	13,0

żelazo, stal						
i wyroby	260,3	11,9	348,1	13,8	...	...
maszyny i						
sprzęt	-	20,8	-	20,2	-	...
środki trans.	-	9,0	-	12,7	-	...

w tym:

samochody w						
tys.szt.	11,6	5,8	9,5	5,1	12,5	8,0
złoto /ton/	25,1	11,7	32,2	16,2	...	37,6

/Zródło: "Annual Statement of Foreign Trade",
"Monthly summary of Foreign Trade", 1937 -1951/

Zboża zajmują pierwsze miejsce pośród importowanych do Egiptu towarów. W 1951 roku wóz pszenicy osiągnął rekordowy poziom - 1.027,8 tys.ton wobec tylko 442,5 tys.ton w 1950 r. Import tkanin bawełnianych do Egiptu, kraju produkującego bawełnę, jest jaskrawym dowodem kolonialnej zależności Egiptu od państw imperialistycznych.

Eksport głównych towarów /bez reeksportu/przedstawiał się następująco /ilości w tys.ton, wartość w mln.eg.L./:

	<u>1949</u>		<u>1950</u>		<u>1951</u>	
	ilość	wartość	ilość	wartość	ilość	wartość
Ogółem	-	135,9	-	172,9	-	200,6
w tym:						
bawełna ...	358,5	106,1	395,1	149,8	254,9	164,1
ryż	339,7	14,4	173,5	14,1	311,3	14,5
cebula	116,7	1,2	32,5	2,0	83,3	1,3
przędza baweł.	4,7	1,8	5,8	2,3	9,8	6,9
fosforyty..	145,6	0,3	499,9	1,0	375,2	0,9
rudy metali	130,4	0,4	108,3	0,3	346,9	0,4
sól	443,9	0,4	204,3	0,3	346,9	0,4
asfalt	22,9	0,2	38,9	0,4	29,5	0,4
otręby	19,8	0,2	12,1	0,2	11,3	0,2
mazut	426,8	2,3	332,1	1,6	308,3	1,9

Podobnie jak w roku 1950 również i w 1951 roku bawełna wartościowo stanowiła 82% całego eksportu Egiptu. Spekulacja giełdowa, jaka rozpoczęła się w 1950 r. w związku z nieurodzeniem bawełny w Stanach Zjednoczonych i tworzeniem rezerw surowców strategicznych wywołała silną wyżkę cen. Jednakże, już w drugim kwartale 1951 r. ostre pogorszenie się koniunktury na międzynarodowym rynku spowodowało wzrost zapasów bawełny w Egipcie, nie znajdujących odbiorców, jak również spadek cen.

Eksport bawełny w sezonie 1950/51 /od pierwszego września do 31 sierpnia/ kierowany był do następujących krajów /ilość w tys.ton, udział w %/:

	1949/50		1950/51	
	ilość	udział	ilość	udział
ogółem	397,1	100,0	290,1	100,0
w tym:				
Anglia	69,1	17,4	83,8	28,9
Indie	66,6	16,8	44,9	15,5
Włochy	34,8	8,9	32,3	11,1
Francja	38,5	9,7	22,5	7,7
Stany Zjednoczone	45,1	11,3	12,3	4,9
Japonia	3,7	0,9	13,6	4,7
Niemcy zachodnie ..	14,8	3,7	11,2	3,9

W sezonie 1950/51 wywóz bawełny w porównaniu z poprzednim sezonem zmniejszył się o 107 tys. ton to jest o 27%.

Do niedawna Anglia zajmowała pierwsze miejsce w handlu zagranicznym Egiptu. W latach powojennych zaczynają wzrastać obroty handlu zagranicznego Egiptu ze Stanami Zjednoczonymi głównie po stronie importu ze Stanów. W 1951 r. Stany Zjednoczone zajęły w imporcie Egiptu pierwsze miejsce i saldo ujemne bilansu handlowego Egiptu z tym krajem w 1951 r. wyniosło 45,6 mln. eg.£.

Należy podkreślić znaczny wzrost w ostatnich latach handlu Egiptu z Niemcami zachodnimi i Japonią. Umowa handlowa zawarta pomiędzy Egiptem i Niemcami zachodnimi w 1951 r. przewiduje dalsze rozszerzenie wymiany. Zgodnie z warunkami tej umowy obroty z obu stron osiągną 19,9 mln. eg.£.

W 1951 r. rządy egipski i angielski kontynuowały negocjacje w sprawie zadłużenia szterlingowego Anglii w stosunku do Egiptu. To zadłużenie jest jednym z głównych środków gospodarczego i politycznego imperializmu angielskiego na rząd Egiptu. Po półtora rocznych pertraktacjach, sztucznie przez Anglików przeciąganych pod różnymi pozorami, porozumienia dnia 1 czerwca 1951 r. zostało podpisane. W chwili podpisania tego porozumienia zadłużenie Anglii w stosunku do Egiptu wynosiło około 290 mln.£., z których 230 mln.£. było zamrożonych, a 60 mln.£. - na wolnym rachunku.

Angielski rząd zgodnie ze swą polityką kolonialnych rabunków i gwałtów wymógł rozłożenie na wieloletnie raty tej należności. Zgodnie z podpisaną umową Anglia "zobowiązała się" odblokować z ciągu 10 do 15 lat tylko 150 mln.£. Sprawa zwolnienia pozostałych 80 mln.£. ma być tematem nowych rozmów dopiero za 10 do 15 lat. Tym sposobem angielscy kolonizatorzy zachowali w swych rękach na przyszłość ten doniosły środek nacisku na rządzące koła Egiptu.

I R A N

Poniższe dane ilustrują handel zagraniczny Iranu w latach 1949 - 1951 /w mln. rialów/:

	1949/50 r.	1950/51 r.	1951/52 r.
Import	6786	6242	5482
Eksport	1721	3494	3112
S a l d o	- 5065	- 2748	- 2370

W celu zwiększenia wywozu, rząd irański wprowadził nowy kurs przeliczeniowy dla transakcji handlu zagranicznego. Eksporterzy irańskich towarów, którzy poprzednio otrzymywali za swe dewizy przy odprowadzaniu ich do Banku Narodowego - 40 rialów za dolara, w myśl nowych przepisów otrzymywali 48,75 rialów /od 24 czerwca 1951 r. - 47,25/, podczas gdy kurs oficjalny wynosił 32 riale za dolara. Eksport niektórych surowców wzrósł w 1950/51 r. w porównaniu z 1949/50 r. kilkakrotnie /w tonach/:

	Bawełna	Wełna	Skóry surowe
1949/50	6.030	1.037	4.325
1950/51	19.750	8.472	8.421
Od 21.3. - 22.12.1951	6.244	5.315	5.399

Wywóz bawełny i wełny przyjął takie rozmiary, że trudności zaopatrzenia irańskiego przemysłu włókienniczego, które już i przedtem istniały, wzrosły niepomniernie.

W 1950/51 r., podobnie jak i w latach ubiegłych, głównymi pozycjami irańskiego importu były tkaniny, cukier i herbata. Te towary stanowią 1/3 ogólnego importu.

Struktura towarowa importu irańskiego

/ilość w tys.ton - wartość w mln.rialów/

	1937/38		1950/51		1951/52/9 m-cy/	
	Ilość	Wartość	Ilość	Wartość	Ilość	Wartość
Ogólny import	407	970	504	6.246	294	5.482
w tym:						
tkaniny baw.	13,0	183,1	9,3	783,6	7,8	950,0
cukier	89,7	90,9	153,8	733,6	94,8	590,9
herbata	6,5	70,3	8,8	408,6	8,4	486,9
metale czer-						
ne i wyroby	103	159	68	274	73,6	399,6
samoch.osob.						
/sztuk/	400	6	2.574	136	/	
samoch.cieź.						
/sztuk/	1496	41	2.336	222	/	215,8

/Zródło: "Statistiques annuelles du commerce extérieur de l'Iran en 1314-1322/.

Dwa główne rynki towarowe Iranu - rynek tkanin bawełnianych i rynek cukru - zostały zagarnięte przez anglo-amerykańskie monopole. Udział Stanów Zjednoczonych w irańskim imporcie tkanin wynosił w 1949/50 r. 70%, a w 1950/51 - 40%. Prawie cały cukier w ciągu ostatnich dwóch lat był dostarczony przez Anglię: jej udział w irańskim imporcie cukru wyniósł w 1949/50 - 96%, a w 1950/51 r. - 89%.

Podczas gdy import towarów konsumpcyjnych wzrósł, to wóz metali czarnych i wyrobów z nich silnie zmniejszył się i stanowił tylko połowę tego, co wwieziono w 1937/38 r. Ten spadek ilustruje dobitnie upadek rozbudowy przemysłowej Iranu. Jednocześnie zwiększył się kilkakrotnie import samochodów osobowych, które dostarczają głównie Stany Zjednoczone.

Wartościowo eksport irański w 1950/51 r. dwukrotnie przewyższył poziom eksportu 1949/50 r., jednakże wynosił on tylko 55% wartości importu. Wykazują to poniższe dane:

. /Ilości w tys.ton - wartości w mln. rialów/

	1937/38		1950/51		1951/52/9 m-cy/	
	Ilość	Wartość	Ilość	Wartość	Ilość	Wartość

Ogólny eksport	210	671	190	3494	198	3112
w tym:						
ryż	41,4	25,4	13,8	77,3	16,9	109,8
owoce suszone	50,5	88,2	53,4	449,6	55,2	532,4
bawełna	19,8	92,6	19,8	868,9	6,2	330,8
dywany	4,5	148,7	4,6	635,0	2,8	457,3
wełna	8,7	66,4	8,5	164,8	5,3	338,5
skóry surowe	3,9	34,8	8,4	217,8	5,4	276,1
guma arabska	2,4	48,9	4,1	204,0	3,2	154,8

Polityka anglo-amerykańskich monopolii, dążąca do tego, aby jak najwięcej sprzedać, a jak najmniej kupić, wywiera zły wpływ na gospodarkę Iranu. Ruina gospodarstw rolnych doprowadziła do tego, że Iran, który w okresie przedwojennym wywoził rocznie ok. 25 tys. ton zbóż, obecnie zboże importuje. Na przykład w 1949/50 r. Iran dokonał importu 220 tys. ton pszenicy. W latach przedwojennych Iran eksportował rocznie ok. 20 tys. ton bawełny, a po wojnie Iran w niektórych latach zmuszony był importować ten towar i dopiero w ostatnich latach zaczął go znowu wywozić.

W 1950/51 r. eksport ropy naftowej i produktów naftowych z Iranu, znajdujących się całkowicie w rękach angielskich monopolistów, wzrósł wartościowo 12-krotnie w porównaniu z eksportem przedwojennym. Eksport ten przewyższał wartość eksportu wszystkich innych towarów irańskich w 1950/51 r. sześć i pół raza, na co wskazują poniżej przytoczone dane /ilości w tys. ton - wartość w mln. rialów/:

	1949/50		1950/51	
	Ilość	Wartość	Ilość	Wartość
Ropa naftowa	3960	2373	11705	7102
Prod. naftowe	17547	13016	19511	15082

Anglo-irańskie towarzystwo naftowe wywoziło do Iranu, nie opłacając żadnego cła, kolosalne ilości różnych towarów dla swoich potrzeb i import ten wzrastał z roku na rok, co wykazuje poniższe zestawienie /ilość w tys. ton - wartość w mln. rialów/:

	<u>Ilość</u>	<u>Wartość</u>
1937/38 r.	233	362,1
1948/49	438	1.201,1
1949/50	836	2.479,1
1950/51	127	691,7

Anglo-irańskie towarzystwo naftowe wywoziło z Iranu kolosalne bogactwa, a wydzielało Iranowi jedynie koncesyjne opłaty na nieznaczne sumy, nie wystarczające na pokrycie znacznego ujemnego salda irańskiego bilansu handlowego. Saldo to powstawało głównie w wyniku nierównoważonych obrotów ze Stanami Zjednoczonymi i Anglią.

W irańskim imporcie udział Stanów Zjednoczonych i Anglii w 1950/51 r. stanowił 53,5%./w tym Stany Zjednoczone - 25,5%/, a w eksporcie Iranu udział tych dwóch państw wynosił tylko 30,1%/, w tym Stany Zjednoczone - 11%/.

W 1949/50 r. 78% deficytu bilansu handlowego Iranu przypadało na handel ze Stanami Zjednoczonymi i Anglią, w 1950/51 r. - 79,2%, a w ciągu 9 miesięcy 1951/52 r. - 79,7%.

J A P O N I A

W 1951 roku eksport Japonii wartościowo, w porównaniu z 1950 r. - wzrósł o 68% a import - o 111%, w wyniku czego został przekroczony poziom roku 1936 obrotów handlu zagranicznego Japonii - odpowiednio o 33% i 96%.

Rozwój handlu zagranicznego Japonii w r. 1951 spowodowany był całym szeregiem czynników. Amerykańskie monopole, które zainwestowały znaczne sumy w Japonii, zmuszone były wobec szczupłości rynku wewnętrznego forsować zbyt japońskiego przemysłu zagranicę.

Znaczny wzrost japońskiego importu wywołany był zwiększeniem produkcji towarów o znaczeniu strategicznym i broni dla potrzeb zarówno amerykańskiej armii jak i odradzanej armii japońskiej.

W wyniku znacznie większego tempa wzrostu importu w porównaniu z eksportem saldo ujemne bilansu handlowego Japonii w 1951 r. doszło do 600 mln dol., przewyższyło więc saldo ujemne 1950 roku więcej niż czterokrotnie.

Wskaźnik handlu zagranicznego Japonii

/ wartość - w mln. dol. masa towarowa 1949 r. = 100/

	1950 r.		1951 r.	
	Wartość	wskaźnik masy towar.	Wartość	wskaźnik masy towar.
Import	973	100	2.055	100
Eksport	820	172	1.375	195
Saldo	- 153	-	- 680	-

/Zródło: "Japanese Economic Statistic" 1950 i 1951 r.
Biuletyn statystyczny O.N.Z. maj 1952 r./

Szybki wzrost pod względem wartości japońskich obrotów h.z. w 1951 roku był w znacznym stopniu wywołany wzrostem cen na światowych rynkach zarówno towarów importowanych jak i eksportowanych przez Japonię.

Zwyżka ta wynosiła odpowiednio 33% i 46%. Danych o wzroście ilościowym nie ma, ale był on bezwątpienia znaczny szczególnie po stronie importu.

Struktura handlu zagranicznego Japonii w r. 1951

	Eksport		Import	
	mln. dol.	%%	mln. dol.	%%
Ogółem	1.375	100	2.055	100
w tym:				
żywność	83	6	431	21
tekstylia i surowce	660	48	884	43
drzewo i papier	41	3	62	3

	Eksport		Import	
	mln dol.	%	mln dol.	%
produkty, pochodzenia roślinnego i zwierzęcego	27	2	164	8
ropa i produkty naftowe	14	1	123	6
chemikalia	41	3	62	3
metale i wyroby	275	20	123	6
wykopaliny nie metalowe	69	5	103	5
maszyny i sprzęt	110	8	41	2
inne towary	55	4	62	3

Jeśli chodzi o import japoński to charakterystycznym jest szybki wzrost wwozu surowców strategicznych, co wykazują poniższe dane /w tys. ton/.

	r. 1950	r. 1951
ruda żelaza	1.462	3.365
" manganu	48	278
bauksyt	130	306
węgiel i koks	889	2.790
kauczuk i odpadki	68	126
bawełna	356	410
wełna	35	70
drzewo	79	440
sól	642	1.996
fosforyty	1.000	1.176

Duże znaczenie miał import surowców dla przemysłu włókienniczego. W ciągu 11 miesięcy 1951 roku Japonia wwiozła bawełny surowej za 442,8 mln dolarów w tym ze Stanów Zjednoczonych - za 320 mln dol.

Dużą pozycję w imporcie stanowiły artykuły żywnościowe, przy czym 64,5% wwozu tych artykułów pochodziło ze strefy dolarowej, w tym ze Stanów Zjednoczonych - 37,5%. Tak znaczny import żywności jest bezpośrednim skutkiem polityki amerykańskich władz okupacyjnych, hamujących rozwój produkcji japońskiej w celu zachowania tego rynku dla zbytu amerykańskich towarów.

W eksporcie Japonii pierwsze miejsce zajmowały w 1951r. towary włókiennicze głównie - bawełniane. W ciągu 11 miesięcy 1951 r. Japonia wywiozła tkanin bawełnianych na 286,6 mln dolarów, co stanowi 9% eksportu towarów włókienniczych.

Eksport niektórych towarów Japonii

/ w tys. ton/

	1950 r.	1951 r.
połfabrykaty - stali	540,6	1.000
cement	485,3	791
sulfat amon.	48,3	192
przędza bawełn.	10,7	14,6
tkaniny /w mln.mtr.kw./		
sztucznego jedwabiu	166	238

	1950 r.	1951 r.
bawełnianych	922,6	878
jedwabnych	50,5	43
jedwab surowy	5,8	4,3
miedź	89,2	38,0

/Zródło: "Oriental Economist" maj 1951 r. i luty 1952 r. /

W 1951 r. eksport tkanin bawełnianych spadł w porównaniu z 1950 r. o 5%, do czego bezpośrednio przyczynił się zakaz handlu z Chińską Republiką Ludową. Eksport tych tkanin w 1951 r. stanowił tylko 35% eksportu 1935 r. Pomimo tego Japonia jako eksporter tkanin bawełnianych zajmuje pierwsze miejsce w świecie i przegoniła swego głównego konkurenta - Anglię o 21%.

Głównym rynkiem zbytu japońskich towarów bawełnianych były kraje Południowo-Wschodniej Azji, które w ciągu pierwszych 6 miesięcy 1951 r. nabyły 75% eksportu japońskiego towarów. Japońskie wyroby bawełniane zaczęły już wypierać w tych krajach towar pochodzenia angielskiego. Np. w ciągu pierwszych 6 miesięcy 1951 r. eksport tkanin bawełnianych z Anglii do Pakistanu spadł w porównaniu z analogicznym okresem 1950 roku o 14% i wynosił tylko 22,7 mln mtr. kw.

Eksport zaś Japonii do Pakistanu tych tkanin wzrósł o 42% i wyniósł 134,8 mln mtr. kw.

Podkreślić należy, że zgodnie z twierdzeniem angielskiego czasopisma Economist, ceny japońskie są o 25 - 30% niższe od angielskich.

Duży udział w japońskim eksporcie mają towary grupy "metali i wyroby metalowe" oraz "maszyny i sprzęt". Na rynkach tych towarów Japonia okazała się groźnym konkurentem Anglii, Francji, Belgii i innych krajów kapitalistycznych. Szczególnie ostra konkurencja zarysowała się na rynku metali czarnych i to nie tylko w Południowo-Wschodniej Azji ale i w Ameryce Południowej i Europie.

Zmiany w strukturze geograficznej handlu zagranicznego Japonii w roku 1951 /w % do całości/ ilustruje poniższa tabela:

I M P O R T				E K S P O R T		
	średnio rocznie w 1930-34	1950 r.	1951r.	średnio rocznie w 1930-1934	1950r.	1951r.
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:						
Stany Zjedn.	23,7	43,3	32,9	23,2	21,6	13,4
Pakistan		3,7	5,8		6,7	8,5
Indonezja	2,5	0,7	1,1	5,0	4,9	8,4
Australia	6,2	7,8	6,6	1,9	2,8	5,8
Malaje i Singapur		4,2	2,8		2,1	4,5

Afryka Bryt.		1,8	0,1		3,5	3,9
Hong-Kong		0,1	0,3		6,4	3,8
Anglia	3,6	0,7	1,6	3,5		3,6
Indie	8,4	1,9	3,2	8,2	2,5	3,5
Tailand		4,6	2,8		5,2	3,3
Filipiny	0,6	2,4	2,2	1,3	2,6	2,9
Korea	13,3	1,6	0,4	14,6	1,9	1,0
Kanada	2,0	1,6	3,7		1,8	1,0
Chiny Ludowe	12,4	4,1	1,1	17,3	2,4	0,5

/Zródło: "Oriental Economist" 1951 i 1952 r./

Amerykańskie monopole kontrolują ważniejsze gałęzie przemysłu Japonii i posiłkują się japońskim eksportem jako środkiem dla zagarnięcia angielskich rynków zbytu. W 1951 roku 43% japońskiego eksportu skierowane było do azjatyckich krajów strefy szterlingowej: Pakistanu, Indii, Malajów, Australii. W 1951 r. eksport ten wzrósł o 149% w porównaniu z rokiem 1950. Poważnymi rynkami zbytu dla japońskich towarów stały się również i inne kraje azjatyckie jak Tailand, Indonezja.

W grudniu 1951 roku amerykańskie władze akupacyjne wprowadziły zakaz japońskiego eksportu do Chińskiej Republiki Ludowej i w ten sposób odcięły Japonię od tego wielkiego rynku zbytu i źródła surowców. Zakaz ten przyniósł nieobliczalne szkody gospodarce Japonii. Amerykańska polityka zmierzała do zwrócenia ekspansji eksportowej na rynki Południowo-Wschodniej Azji, poderwania tym angielskich pozycji na tych rynkach, powstrzymania Japonii od handlu z Chinami Ludowymi oraz równoczesnego zwiększenia swego eksportu do Japonii. Chociaż więc udział Stanów Zjednoczonych w imporcie Japonii nieco spadł w 1951 roku, to w cyfrach absolutnych wzrósł on o 79% w porównaniu z rokiem 1950. Jednocześnie rząd amerykański utrudniał wwoz japońskich towarów do Stanów Zjednoczonych. Np. październiku 1951 r. amerykańska komisja dla spraw handlu zagranicznego zatwierdziła projekt wprowadzenia wysokich stawek celnych na wwoz tuńczyka aż do wysokości 22,5% ad valorem. To zarządzenie przyniosło znaczne szkody gospodarce Japonii, która była głównym dostawcą tego towaru do Stanów.

W wyniku tej polityki eksport Japonii w 1951 r. do Stanów Zjednoczonych pozostawał na poziomie 1950 r., chociaż globalny wywóz znacznie wzrósł. Udział Stanów Zjednoczonych w eksporcie Japonii r. 1951 spadł o jedną trzecią w porównaniu z 1950 r. i stanowił połowę średniego rocznego udziału Stanów w latach 1930 - 1934.

Handel zagraniczny krajów kapitalistycznych w 1951 r.

/ w mln dolarów /

<u>E K S P O R T</u>	1950 r.	1 9 5 1 r.				1951 r. ^x
		I	II	III	IV ^x / k w a r t a ł y	
<u>K r a j e :</u>						
<u>E u r o p a</u>	20.421	6.234	7.083	7.153	7.834	28.304
w tym:						
Austria	305	97	110	119	125	451
Anglia	6.079	1.625	1.848	1.838	1.915	7.224
Belgia-Luksemb.	1.651	614	670	659	692	2.651
Niemcy zachodn.	1.981	711	844	961	958 ^{2/}	3.473 ^{2/}
Grecja	90	36	18	13	22	89 ^{2/}
Dania	665	196	207	195	240	838
Irlandia	197	45	45	54	79	223
Islandia	31	9	8	11	16	45
Hiszpania	389	113	143	89	117	462
Włochy	1.266	369	399	417	463	1.649
Holandia	1.412	437	467	487	551	1.943
Norwegia	390	131	148	158	183	620
Portugalia	186	57	64	65	78	264
Turcja	263	103	54	47	110	314
Finlandia	354	101	181	262	268	812
Francja	3.079	1.021	1.087	1.002	1.116	4.226
Szwajcaria	903	247	273	268	293	1.082
Szwecja	1.103	292	476	466	537	1.772
<u>A z j a</u>	8.440	3.270	3.060	2.480	2.620	11.440
w tym:						
Burma	158	53	63	66	60 ^{2/}	242 ^{2/}
Hong-Kong	657	271	224	143	142	780
Izrael	35	19	12	7	7 ^{2/}	45 ^{2/}
Indie	1.140	438	425	377	344	1.584
Indochiny	79	33	28	32	39	132
Indonezja	777	302	362	259	305	1.231
Iran	700	277	174	102	36	589
Cypr	31	9	9	11	12	43
Malaje	1.311	578	563	414	429	1.984
Pakistan	401	273	126	71	128	598
Filipiny	331	127	116	90	81	414
Cejlon	315	108	99	88	89	384
Japonia	820	287	374	313	380	1.355
<u>A m e r y k a</u>						
<u>P ó ł n o c n a</u>	13.070	4.070	4.860	4.660	5.050	18.640
w tym:						
Kanada	2.910	781	886	998	1.101	3.766
Stany Zjednoczone	10.142	3.286	3.973	3.656	3.950	14.868
<u>A m e r y k a</u>						
<u>Centralna i</u>						
<u>P ó ł d n i o w a</u>						
w tym:						
Argentyna	1.065 ^{2/}	285 ^{2/}	390 ^{2/}	309 ^{2/}	327 ^{2/}	1.311 ^{2/}
Brazylia	1.345	428	399	463	468	1.757
Wenezuela	1.242	348	357	361	395	1.461
Haiti	32	17	14	8	10	49

Gwatemala	68	27	21	9	19	76
Honduras	22	6	10	8	33/	27
Dominik Rep.	87	28	38	23	19	108
Costa-Rica	35	14	11	11	123/	48
Kuba	642	163	252	205	1463/	766
Meksyk	466	156	108	135	1633/	562
Panama	10	2	3	3	3	12
Trinidad i Tobago	103	29	36	31	293/	125
Urugwaj	254	109	53	44	303/	236
Chile	284	67	95	84	127	373
<u>A f r y k a</u>	3.980	1.330	1.400	1.160	1.350	1.230

w tym:

Alger	323	87	96	69	95	347
Afryka Poł.Zach.	60	21	20	21	20	81
Egipt	504	235	120	70	156	582
Złote Wybrzeże	186	73	86	29	38	226
Kanaryjskie Wyspy	146	29	43	28	25	125
Kongo Belg.	261	74	102	100	111	387
Kenia-Uganda	123	51	58	50	40	199
Marokko Franc.	190	49	74	59	68	249
Nigeria	244	86	119	82	72	359
Rodezja Półn.	140	42	48	49	49	188
Rodezja Połudn.	117	22	37	42	27	128
Tanga-ika	67	24	24	29	31	108
Tunis	107	30	34	18	19	101
Unia Poł.Afr.	706	258	244	208	251	961
<u>O c e a n i a</u>	2.250	830	910	510	570	2.810

w tym:

Australia	1.667	624	704	321	3922/	2.041
Nowa Zelandia	511	185	183	168	1792/	715

R a z e m : 55.451 17.874 19.583 18.153 19.584 75.174

I M P O R T

K r a j e

E u r o p a 24.886 7.858 8.975 8.792 8.869 34.494

w tym:

Austria	332	121	132	127	148	528
Anglia	7.066	2.288	2.733	2.886	2.734	10.605
Belgia-Luks.	1.950	663	649	554	663	2.544
Niemcy zachodn.	2.704	885	761	947	9112/	3.5032/
Grecja	428	105	116	85	1022/	4082/
Dania	853	237	280	248	248	1.013
Irlandia	446	133	165	122	153	573
Islandia	38	9	17	13	18	57
Hiszpania	392	83	104	99	99	384
Włochy	1.446	470	584	539	482	2.076
Holandia	2.054	639	714	630	562	2.546
Norwegia	678	193	228	213	244	877
Portugalia	274	70	82	86	92	330
Turcja	286	79	85	101	122	397
Finlandia	388	100	171	189	216	676
Francja	3.066	982	1.213	1.147	1.250	4.592
Szwajcaria	1.047	356	371	306	332	1.365
Szwecja	1.182	393	488	458	440	1.777

<u>A z j a</u>	7.350	2.400	2.820	2.900	2.770	10.950
w tym:						
Burma	111	35	27	40	33 ^{2/}	135 ^{2/}
Hong-Kong	666	233	221	178	224	856
Izrael ^{3/}	287	70	77	83	98 ^{2/}	328 ^{2/}
Indie ^{3/}	1.061	339	413	427	432	1.611
Indochiny	210	56	63	87	91 ^{2/}	297 ^{2/}
Indonezja	431	110	154	295	247	805
Iran	261	67	58	63	54	242
Cypr	38	12	12	13	16	54
Malaje	952	416	398	363	377	1.557
Pakistan ^{4/}	351	126	106	119	127	478
Filipiny ^{4/}	392	91	121	158	155	525
Cejlon	245	74	89	85	80	327
Japonia	974	386	669	559	379	2.044
<u>A m e r y k a</u>						
<u>P ó ł n o c n a</u>	12.840	4.250	4.310	3.860	3.750	16.180
w tym:						
Kanada	3.218	989	1.197	1.081	996	4.264
Stany Zjedn.	9.617	3.257	3.109	2.779	2.750	11.893
<u>A m e r y k a</u>						
<u>Centralna i</u>						
<u>Południowa</u>	6.170	1.900	2.230	2.310	2.400	8.840
w tym:						
Argentyna	830	308	461	492	420	1.681
Brazylia ^{4/}	1.098	402	459	554	472	1.887
Wenezuela ^{4/}	590	177	192	175	162	706
Haiti	38	10	12	11	10	42
Gwatemala ^{4/}	71	20	22	19	20	81
Honduras	38	10	12	11	11	44
Dominikańska Rep.	47	11	17	12	13	53
Costa-Rica	46	11	13	15	13	52
Kuba ^{4/}	567	176	186	175	179	716
Meksyk ^{4/}	560	182	231	228	203	843
Panama ^{4/}	68	17	18	16	18	73
Trinidad i						
Tobago	98	25	32	35	34	126
Urugwaj	201	72	79	84	83	318
Chile	248	72	66	79	112	329
<u>A f r y k a</u>	4.560	1.320	1.600	1.610	1.680	6.210
w tym:						
Alger	434	127	138	138	157	560
Afryka						
PółZach. ^{4/}	40	11	14	15	15	55
Egipt	564	149	181	156	181	676
Złote Wybrzeże	130	37	38	44	52	172
Kanaryjskie						
Wyspy	134	36	37	33	32	137
Renia i Uganda	124	40	51	50	62	202
Kongo Belg.	192	69	72	86	84	308
Marokko Franc.	329	75	124	138	118	456
Nigeria	170	45	57	63	70	235
Rodezja Półn.	82	26	26	29	28	109
Rodezja Połudn.	181	57	63	73	71	264
Tanganaika	64	15	17	25	22	76
Tunis	146	39	54	37	40	170

Unia Poł.Afr. ^{4/}	946	303	402	393	346	1.445
<u>O c e a n i a</u>						

w tym:

Australia ^{4/}	1.552	463	542	630	683	2.318
Nowa Zelandia	442	98	128	148	125	499

R a z e m :	57.866	13.318	20.635	20.272	20.349	79.624
-------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

x/ Prowizoryczne

1/ W niektórych wypadkach suma kwartalnych liczb nie zgadza się z liczbą roczną. Wynika to z wprowadzenia późniejszych poprawek.

2/ Ocena

3/ Tylko drogą morską

4/ Kraj rejestruje import w/g cen fob. Do tego aby uzyskać cenę cif - dodano 10% na koszty frachtu i ubezpieczenia.

Wzrost cen i pogorszenie się położenia klasy pracującej

Wzrost zbrojeń i wydatków na cele wojskowe, które w roku 1951 osiągnęły niebywałe rozmiary, były podstawowymi czynnikami, wywołującymi zwiększenie ciężarów podatkowych, wraz z inflacją, stanowiącą przeszkodę dla oszczędzania pieniądza w obrocie, inflacyjnego wzrostu cen i skutkiem tego podwyższenia kosztów utrzymania, a tym samym dalszego pogłębiania się nędzy szerokich mas pracujących.

W związku z wyścigiem zbrojeń w krajach kapitalistycznych w 1951 r. wzrastały podatki.

W Stanach Zjednoczonych ogólna suma podatków wzrosła w 1951 r. do 84 mld. dolarów, podczas gdy w okresie przedwojennym wynosiła ona przeciętnie ok. 16 mld. dol. rocznie. Maksymalna suma podatków, ściąganych podczas drugiej wojny światowej, wynosiła \$ 48 mld. /w 1945 r./. Udział podatków w dochodzie narodowym, który w 1940 r. stanowił 19%, wzrósł w 1951 r. do 36%.

W ciągu ostatniego półtora roku podatki podwyższano trzykrotnie /w tym dwa razy w 1951 r./, w wyniku czego roczny poziom jedynie tylko podatków federalnych zwiększył się o 1/3. Pomimo to, że ostatnie zwiększenie akcyz i innych podatków było przeprowadzone w końcu 1951 r., to jednak Truman w piśmie do Kongresu, dotyczącym budżetu na 1952/53 r., żądał dalszej zwwyżki. Według obliczeń amerykańskiego czasopisma "Look", Truman w ciągu 6-ciu lat swojej prezydentury wycisnął z ludności dwieście siedemdziesiąt siedem miliardów dolarów, podczas gdy wszyscy poprzedni prezydenci Stanów w ciągu półtora wieku otrzymali do dyspozycji tylko 256 mld. dolarów.

Podatki bezpośrednie, płacone przez klasę robotniczą, w grudniu 1951 r. wyniosły ok. \$ 440 mln., t.j. o 57% więcej, niż w 1950 r. Robotnik nie posiadający rodziny płacił w grudniu 1951 r. podatków bezpośrednich 43 razy więcej, niż do wojny, a robotnik posiadający na swym utrzymaniu trzech członków rodziny - prawie 18 razy więcej.

Podatki bezpośrednie obciążające jednego robotnika: zatrudnionego w przemyśle przetwórczym Stanów Zjedn.

/ w dolarach tygodniowo/				Wskaźnik podatków bezp. /1939=100/
	Robotnik bez rodz.	Robotnik z rodz. 3 osob.	Na 1 rob. średnio	
1939	0,28	0,24	0,26	100
1940	0,51	0,25	0,39	149
1944	7,79	2,02	5,08	1.946
1950	8,25	2,13	5,37	2.059
1951 - I.	10,25	3,19	6,93	2.656
" - XII.	12,12	4,22	8,43	3.342

Według oceny Związku Zawodowego Elektryków do czasu zwiększenia podatków w 1951 r. rodzina robotnicza - z rocznym dochodem od 3.000 - 3.200 dolarów - płaciła podatków bezpośrednich : ok. 600 - 700 dolarów rocznie, tj. od 20 - 25% swoich zarobków. Ciężar pośredniego i bezpośredniego opodatkowania stanowi obecnie nie mniej 30% dochodów takiej rodziny. Podatki dodatkowo wprowadzane całym swym ciężarem spadają na najbiedniejsze warstwy ludności.

W Anglii wzrost opodatkowania, również związany z wyścigiem zbrojeń, ilustrują poniższe dane:

/ w mln. funtów /

	1938/39.	1950/51	1951/52	1951/52 w stos. do 1938/39	1951/52 w % do 1950/51
podatki bezpośredn.	499	1.997	2.314	464	116
podatki pośrednie	397	1.746	1.879	473	108
r a z e m	896	3.743	4.193	468	112

We Francji podatki wzrosły jeszcze znacznie i stanowiły:

/w mlrd. franków franc./

	1950 r.	1951 r.	1951 w % w stos. do 1950 roku
podatki bezpośrednie	573	677	119
podatki pośrednie	1.130	1.467	130
r a z e m	1.703	2.144	126

W 1951 r. udział podatków w dochodach budżetu wzrósł do 87% wobec 63% w 1950 r. Podatki pośrednie, które - jak wiadomo - najciężej odbijają się na stopie życiowej pracujących, stanowią we Francji powyżej 2/3 całej sumy podatków.

W Niemczech zachodnich ogólna suma podatków w 1950/51 roku stanowiła Mk zach.niem. 18,8 mlrd. wobec Mk z.niem. 17,6 mlrd. w roku budżetowym 1949/50. W ten sposób już w 1950/51 r. podatki wynosiły ok. Mk. 400 na każdego mieszkańca rocznie. Wpływy podatkowe za pierwsze 9 miesięcy 1951/52 roku finansowego osiągnęły Mk 16,3 mlrd., co oznacza zwiększenie o 20% w porównaniu z 1950/51 r. Udział podatków pośrednich stale wzrasta: o ile w 1949/50 r. finansowym udział podatków pośrednich w ogólnej sumie podatków wynosił 55,1%, to w ciągu 9 miesięcy 1951/52 r. wzrósł on do 60%.

We Włoszech wzrost ciężarów podatkowych przedstawiał się następująco:

	/w mlrd. lirów/		1950/51 w % stos. do 1949/50 r.
	1949/50	1950/51	
podatki bezpośrednie	156,6	185,85	119
" pośrednie	849,86	989,87	116,5
r a z e m	1,005,92	1.175,72	117

Według oświadczenia członka KC Partii komunistycznej Włoch, Antoniego Pesenti, w chwili obecnej podatki bezpośrednie stanowią tylko 16% dochodów budżetu państwowego. Wszystkie inne dochody wpływają z podatków pośrednich, które ciężkim brzemieniem leżą na barkach konsumentów, tj. klasy pracującej. Ale i te 16% głównie wyciągane są z pracujących urzędników i drobnych producentów. Wielcy kapitaliści i towarzystwa akcyjne prawie całkowicie, albo zupełnie całkowicie wykręcają się z płacenia podatków. Według danych włoskiej prasy, wielcy kapitaliści nie dopłacają państwu podatków rocznie na 300 mlrd. lirów.

W Belgii ogólna suma podatków pobranych w 1951 r. wysiła /w mlrd. fr.belg./ 67,8 wobec 58,1 w 1950 r. i 9,4 w 1937 r. Szczególnie znacznie wzrosły podatki w Belgii od czasu, kiedy kraj ten został wciągnięty w blok agresywny północno-atlantycki. Podczas debaty budżetowej jeden z posłów oświadczył, że według projektu rządowego w 1952 r. płatnicy podatków będą płacili ich o 26 mlrd. fr.belg. więcej, niż w 1946 r.

W Holandii wpływy podatkowe za r.1951 wyniosły 6.276 mln. guldenów wobec 4.952 mln.guld. w 1950 r., tj. wzrosły o 28%.

W Szwajcarii obciążenia podatkowe wynosiły:

	/ w mln. fr.szwajc./	
	1949 r.	1951 r.
podatki bezpośrednie	243	270
" pośrednie	1.076	1.215
r a z e m	1.319	1.485

W Austrii wzrost podatków idzie w parze ze zwiększeniem udziału podatków pośrednich, które według projektu budżetu na 1952 r. stanowić będą 56,1% ogólnej sumy opodatkowania.

	/ w mln. szyl. austr./			
	1949 r.	1950 r.	Projekty budżetów 1951 r. 1952 r.	
podatki bezpośrednie	3.310	4.362	5.234	5.947
" pośrednie	3.210	4.300	6.007	7.609
r a z e m	6.520	8.662	11.241	13.556

W Finlandii jedynie tylko podatek dochodowy stanowi więcej, niż 20% ogólnego funduszu płac. Przynosi on ponad

70% wszystkich wpływów podatkowych i jest najwyższy na świecie. Ogólna suma podatków w 1950 r. wynosiła 121,3 mld. marek fińskich, czyli 88% wszystkich dochodów budżetu. W 1951 r. suma podatków stanowiła 122 mld. marek fin. W 1952 r. suma podatków wzrosła do 146,6 mld. marek fińskich, co stanowi 90% dochodów budżetu.

W Szwecji - według danych oficjalnych - podatki zwiększyły się od września 1950 r. do września 1951 r. o 57%. W 1951/52 r. finansowym z ogólnej sumy dochodów państwowych 5.709 mln. kor.szw. - podatki płacone przez ludność stanowiły 4.942 mln. kor.szw., czyli 86,5%, tj. prawie 15 razy więcej, niż w r.1937/38.

W Norwegii podatki w 1950/51 r. wynosiły 3.089 mln. kor.norw., a w 1951/52 r. stanowiły 3.722 mln.kor.norw.

W Danii podatki w 1951 r. stanowiły 4.746 mln.kor. duńsk., tj. o 696 mln.kor.duńsk. /17%/ więcej niż w 1950 r. Według wiadomości prasy, w roku finansowym 1951/52 podatki bezpośrednie i pośrednie wzrosły o 600 mln.kor.duńskich.

W Indiach w roku budżetowym 1951/52 obniżono podatki płacone przez towarzystwa akcyjne z 389 mln.rup.ind. do 305 mln.rup.ind., podczas gdy akcyzy zwiększono do 716,3 mln. rup.ind. wobec 696,8 mln.rup.ind. w roku poprzednim.

W Iranie szczególnie wzrosły podatki pośrednie. W dochodach budżetu na 1950/51 r. podatki te stanowią 66%. Bezpośrednie i pośrednie podatki na głowę ludności wzrosły od 1946/47 do 1950/51 r. więcej niż dwukrotnie.

+ + +

Militaryzacja gospodarki, przeprowadzana przez kapitalistyczne monopole w pogoni za zyskami, doprowadziła w 1951 r. do ostrego pogorszenia się położenia finansowego świata kapitalistycznego, do wzrostu deficytów budżetowych i inflacji.

W Stanach Zjednoczonych w końcu czerwca 1951 r. ilość pieniądza papierowego w obiegu i depozyty bankowe osiągnęły 110 mld. dolarów, a w końcu 1951 r. już 125 mld. dolarów, tj. wzrosły w tym okresie czasu 13,6%. W porównaniu z 1939 r. ilość pieniędzy papierowych w obrocie wzrosła czterokrotnie.

Obrót pieniężny w Stanach Zjedn.

/w mld. dolarów na koniec roku /

	1939	1945	1949	1950	1951	1951 w % stos.do 1939.
Pieniądze papierowe	6,4	26,5	25,4	25,4	26,5	414
Depozyty bankowe	29,7	75,9	85,8	92,3	98,2	337
Indeks wzro- stu ilości:						

	1939	1945	1949	1950	1951	1951 w % stos. do 1939
handlu hurtowego	100	145	143	154	151	151
" detalicznego	100	143	190	191	209	209

Wzrost pieniędzy papierowych w obiegu, przy jednoczesnym zwiększeniu się kredytów, świadczy o poważnych inflacyjnych procesach nurtujących gospodarkę Stanów Zjednoczonych. Przejawiają się one w wyższych cenach, utworzeniu się t.zw. "szarego rynku" i spadku wartości dolara.

Według danych oficjalnych, siła nabywcza dolara w 1951 r. wynosiła tylko 53% przedwojennej, a w stosunku do cen artykułów żywnościowych nawet tylko 43%. Były prezydent Stanów Zjednoczonych, Hoover, wyraził opinię najbardziej reakcyjnych sfer, w jednym ze swych przemówień radiowych przyznał, że "uginamy się pod ciężarem zabolączszej inflacji i niebывałych podatków, które noszą znamiona konfiskaty naszych dóbr."

W Anglii ilość pieniądza w obiegu zwiększyła się w końcu 1951 roku do 1,69 mld. funt. wobec 1,61 mld. funta w końcu 1950 r., tj. o 5%. Jednocześnie rozmiary obrotów handlu detalicznego spadły znacznie w 1951 r. w porównaniu z 1950 r. Wzrost więc ilości pieniądza papierowego w obiegu nosi charakter wyraźnej inflacji.

We Francji wydatki na cele zbrojeniowe i wojenne, wzrastające stale, pokrywane są nie tylko przez podniesienie podatków, ale również przez nowe emisje pieniędzy papierowych, w wyniku czego frank traci na wartości i położenie mas pracujących stale się pogarsza. Od grudnia 1950 r. do grudnia 1951 r. ilość pieniędzy w obiegu wzrosła z 1590 mld. frank. do 1883 mld. fr. fr., tj. o 18,5% i była 16 razy większa niż przed wojną. Rozmiary obrotów handlu detalicznego wzrosły od 1938 r. do 1951 r. tylko o 20%; według ceny francuskiego czasopisma "Secofi" siła nabywcza franka francuskiego w czerwcu 1951 r. stanowiła tylko 5,4% siły nabywczej franka z 1939 r.

W Niemczech zachodnich inflacyjny wzrost pieniądza papierowego w obiegu wykazują następujące dane /mln. mk. zach. - niem. łącznie z wkładami na bieżących rachunkach/:

1949 r.	1950 r.	1951 /grudzień/
21268	25479	29924

Ilość pieniędzy papierowych w obiegu w końcu 1951 r. była o 17% większa niż w roku 1950 i o 41% większa niż w końcu 1949 r., podczas gdy produkcja przemysłowa wzrosła w 1951 r. w porównaniu z 1950 r. tylko o 6%, a obroty handlu detalicznego tylko o 10,6%.

We Włoszech ilość pieniędzy w obiegu wzrosła od grudnia 1950 r. do grudnia 1951 r. - o 10%. W końcu 1951 r. ilość pieniędzy papierowych w obiegu doszła do ogromnej sumy

1305 mld. lirów i była 72 razy większa od ilości pieniędzy w obiegu w r.1937.

W Finlandii ilość pieniędzy w obiegu w grudniu 1951 r. zwiększyła się do 44774 mln. marek fin. wobec 34383 mln. marek fińsk. w grudniu 1950 r., tj. wzrosła o 30%. Obroty handlu detalicznego w tym samym czasie, w cenach niezmiennych, wzrosły tylko o 2,6%.

+ + +

W r.1951 w całym świecie kapitalistycznym silnie poszły w górę hurtowe ceny towarów rolno-spożywczych. Na przykład w 1951/52 r. ceny pszenicy poszły w górę w porównaniu z 1950/51 r.: w Austrii - o 45%, we Francji - o 38%, w Niemczech zachodnich - o 30%, w Szwecji - o 30%, w Anglii, Belgii, Holandii i Norwegii - od 4 do 12%. Ceny owsa wzrosły we Francji o 42%, w Anglii - o 20%, w Norwegii - o 10%. W wyniku wzrostu cen pasz, znacznie zdrożało mięso, w szczególności wieprzowina. Ceny skupu świń na jesieni 1951 r. wzrosły w porównaniu z jesienią 1950 r. we Francji o 61%, w Austrii - o 23%, we Włoszech i Holandii - o 18%, w Szwecji, Anglii, Szwajcarii, Danii, Niemczech zachodnich i Norwegii - o 7 do 13%. Prawie we wszystkich wyżej wymienionych zachodnio-europejskich krajach wzrosły również ceny mleka i jajek. Tego rodzaju ogólny inflacyjny wzrost cen żywności spowodował dalszy wzrost drożyzny.

Drugim charakterystycznym dla wszystkich zachodnio-europejskich krajów zjawiskiem był znaczny wzrost cen hurtowych węgla i czarnych metali. Od października 1950 r. do października 1951 r. węgiel średnio zdrożał /w %/: w Austrii - 79, w Szwecji - 72, w Holandii - 51%, we Francji - 42, we Włoszech - 41, w Szwajcarii - 21, w Niemczech zachodnich - 12, w Anglii - 9 i w Belgii - 4%.

Główną przyczyną tego wzrostu cen hurtowych węgla był jego brak w Europie, wywołany wyścigiem zbrojeń oraz import węgla amerykańskiego po wysokich cenach. Według obliczeń Komisji Gospodarczej ONZ dla Europy koszt importu węgla ze Stanów Zjednoczonych do krajów zachodnio-europejskich wyniósł w 1951 r. ponad 400 mln. dolarów.

Metale czarne w 1951 r. podróżowały w Anglii, we Francji, Belgii, Niemczech zachodnich i in. krajach mniej więcej o 20 do 25%. Zwyżki cen węgla i produktów czarnej metalurgii, przeprowadzone w większości krajów kapitalistycznych w III-im kwartale 1951 r., wywołały wzrost cen innych towarów i przyczyniły się do dalszego podnoszenia się kosztów utrzymania.

Równolegle ze wzrostem cen żywności, pasz, węgla, żelaza, stali, drewna, celulozy, papieru, nawozów, niektórych chemikaliów i wyposażenia przemysłowego - ceny hurtowe całego szeregu towarów spadły w 2-im i 3-im kwartale. Spadek cen dotyczył głównie surowców /takich jak: kauczuk, bawełna, wełna, cukier, ziarno kakaowe, cyna i in./, jak również niektórych wyrobów przemysłowych szerokiej konsumpcji /tekstylia,

odzież, obuwie/. Spadek cen na te towary był tak znaczny, że spowodował on spadek ogólnego poziomu cen hurtowych, szczególnie w grupie surowców. Na przykład w Anglii wskaźnik cen hurtowych na surowce i półfabrykaty przemysłowe, który w marcu 1951 r. osiągnął swój najwyższy poziom - 220 punktów /1949 r. = 100/, zaczął ostro spadać i w wrześniu 1951 r. obniżył się do 177, tj. do poziomu z grudnia 1950 r. We Francji wskaźnik cen hurtowych surowców, który w kwietniu 1951 r. kształtował się na poziomie 206 /1949 r. = 100/, spadł we wrześniu 1951 r. do 174. Spadek ogólnego poziomu cen hurtowych szczególnie surowców w okresie od kwietnia do września 1951 r. zaznaczył się również w Stanach Zjednoczonych, Belgii, Niemczech zachodnich, Szwajcarii i innych krajach.

+ + +

Znaczny wzrost w 1951 r. cen hurtowych na żywność i towary przemysłowe, jak również wzrost kosztu usług doprowadziły do dalszej wyżki cen detalicznych i drożyzny kosztów utrzymania we wszystkich krajach. Spadek cen hurtowych w 1951 r. nie spowodował poprawy sytuacji pod tym względem.

Oficjalne wskaźniki, ogłaszane przez różne burżuazyjne instytucje, pomimo dążenia ich autorów do ukrycia przed masami pracujących istotnych rozmiarów wzrostu drożyzny - rejestrowały na przestrzeni całego 1951 r. stałą wyżkę cen detalicznych i kosztów utrzymania. Według danych oficjalnej statystyki, koszty utrzymania od wybuchu wojny na Korei do końca 1951 r. wzrosły w Austrii o 48%, we Francji - o 33%, w Japonii - o 22%, w Szwecji, Norwegii, Finlandii, Holandii - ponad 20%, w Angli, we Włoszech, w Belgii i Danii - 13 do 14%, w Stanach Zjednoczonych - o 11%, w Szwajcarii - o 8%.

Wzrost cen detalicznych i kosztów utrzymania spowodował dalszy spadek siły nabywczej ludności i związanego z tym popytu, co znalazło swój wyraz w pierwszej linii w spadku spożycia całego szeregu towarów przemysłowych. Np. spożycie artykułów włókienniczych i odzieży - według danych Komisji Gospodarczej ONZ dla Europy - zmniejszyło się w okresie od lipca 1950 do września 1951 r.: w Norwegii i Szwajcarii - o 10%, w Angli - o 19%, w Szwecji - o 20%, w Danii - o 22%, w Belgii - o 31%, w Niemczech zachodnich - o 35%. /Dane powyższe, jeśli chodzi o Anglię i Niemcy zachodnie, uwzględniają spadek rozmiarów spożycia, a dla pozostałych krajów - spadek rozmiarów sprzedaży w detalu/.

W większości tych krajów zmniejszyło się również spożycie artykułów żywnościowych. Według tychże danych, spożycie żywności we wrześniu 1951 r. było niższe od średniej miesięcznej III kwartału 1950 r.: w Szwajcarii i Anglii - na 5 do 6%, w Danii, Norwegii - na 7 do 8%, w Niemczech zach. - na 10%, w Belgii i Szwecji - na 14 do 16%.

Polityka regulowania cen detalicznych, stosowana przez rządy Stanów Zjednoczonych i niektórych innych państw, nie mogła zapobiec wzrostowi kosztów utrzymania. Tego rodzaju środki, jak państwowe subsydia, przy pomocy których czyni się próby zatrzymania szybkiego wzrostu cen detalicznych podstawowych

artykułów żywnościowych w Anglii, Szwecji, Norwegii, Finlandii, hamowały nieco tempo wzrostu cen detalicznych, ale z drugiej strony prowadziły do dodatkowego obciążenia ludności podatkami, a więc w rezultacie do obniżenia stopy życiowej mas pracujących. Jest rzeczą charakterystyczną, że w miarę wzrostu wydatków na zbrojenia, subsydia te w większości krajów zostają znacznie ograniczone.

W Stanach Zjednoczonych koszty utrzymania w 1951 r. wzrastały w ciągu całego roku. Według danych Ministerstwa Pracy, wskaźnik kosztów utrzymania w 1951 r. wzrósł średnio o 8%, przy czym najwyższy wzrost - 11% - dotyczył produktów żywnościowych.

W ciągu półtora roku, od czasu rozpoczęcia amerykańskiej agresji na Korei, koszty utrzymania - według tych danych - wzrosły o 11%, a ceny żywności - o 14%.

Dane te jednakże są znacznie zaniżone i nie odzwierciedlają rzeczywistego wzrostu kosztów utrzymania w ostatnich czasach. Wskaźniki ogłoszone przez Zjednoczony Związek Zawodowy Robotników Przemysłów Elektrycznego i Radiowego świadczą o tym, że wzrost kosztów utrzymania w Stanach Zjednoczonych w rzeczywistości wyniósł 22%, a nie 14%, jak to przedstawia za ten sam okres czasu wskaźnik oficjalny. Jeśli wziąć pod uwagę, że w ciągu I półrocza 1950 r. wyżka kosztów utrzymania nie przybrała większych rozmiarów, to dane, ogłoszone przez powyższy związek zawodowy, dają rzeczywiste pojęcie o tym zwiększeniu kosztów utrzymania w Stanach Zjednoczonych jakie nastąpiło od początku agresji na Korei. W szczególności w tym okresie czasu wzrosły ceny żywności o 21,4%, ceny odzieży - o 15%, mebli - o 17,5%, czynszu mieszkaniowego - o 9,1%, koszty przejazdów - o 15%, koszty opału, światła i innych usług - o 15,8%.

	Wskaźnik <u>Min.Pracy</u>	Wskaźnik <u>Zw.Zaw.Elektryków</u>
	/1939 = 100/	
1945 r.	129	181
1949	170	231
1950	172	241
I kwartał	168	231
1951:		
styczeń	183	263
październik	188	277
1952		
styczeń	191	282

Według danych Związku Zawodowego Elektryków, koszty utrzymania w końcu 1951 r. były trzykrotnie wyższe niż przed wojną, podczas gdy dane oficjalne wykazują zwiększenie mniejsze od dwukrotnego. Rozbieżność tych indeksów o 80 punktów, która wytworzyła się już w styczniu 1951 r., głównie wynika z tego, że 27 punktów, pochodzących ze zwiększenia podatków bezpośrednich, w ogóle nie jest brane pod uwagę w indeksie oficjalnym, dalej - wzrost kosztów nabycia żywności, odzieży

oraz komorne jest o 38 punktów wyższy niż to wykazuje indeks oficjalny oraz dlatego, że koszt transportu, opaku, światła i pomocy lekarskiej wzrósł o 15 punktów ponad obliczenie oficjalne.

W warunkach stosowanej przez rząd polityki "zamrażania" płac, tego rodzaju zaniżanie wskaźników kosztów utrzymania jest jednoznaczne ze spadkiem stopy życiowej amerykańskich robotników. To widać z obliczeń cytowanego powyżej Związku Zawodowego: dla 15 mln. zrzeszonych w związki zawodowe robotników, zmiana wskaźnika kosztów utrzymania o 1 punkt oznacza różnicę w rocznych zarobkach prawie o 300 mln. dolarów. Innymi słowy zaniżenie indeksu o 1 punkt zwiększa minimum o 300 mln. dolarów rocznie dochody monopolii, na straży interesów których stoi Ministerstwo Pracy.

W Anglii w ciągu 1951 r. znacznie podrożały wszystkie ważniejsze artykuły żywnościowe i towary szerokiej konsumpcji. Np. mleko i jajka zdrożały o 20%, ser - o 71%, konserwy rybne - o 11 do 37,5%, bacon - o 32%, baranina - średnio o 14%, cukier - kryształ - o 20%, manna kasza - o 15%. Wzrosły także ceny na wszystkie wyroby mięsne, mąkę, wyroby mączne i cukiernicze, konfitury, dżem, soki owocowe, mleko skondensowane, niektóre rodzaje konserw jarzynowych, sól, zapalki itd.

Ceny wielu artykułów żywnościowych i towarów szerokiej konsumpcji były podwyższane kilkakrotnie w ciągu roku. Wzrost drożyzny w roku ubiegłym znacznie zmniejszył siłę nabywczą ludności. Wiele rodzin robotniczych nie jest w stanie wykupić nawet swoich przydziałów kartkowych.

Szczególnie wydatnie zmniejszyło się spożycie towarów przemysłowych. Np. w III kwartale 1951 r. ludność zakupiła obuwia i odzieży o 30% mniej, niż w analogicznym okresie 1950 r.

Rząd angielski, wydając pieniądze na zbrojenia, jednocześnie zmniejsza subsydia, regulujące ceny artykułów reglamentowanych. W 1951/52 roku finansowym wydano na subsydia £ 410 mln., a na r. 1952/53 przewidziano tylko wydatek £ 250 milionów.

We Francji koszty utrzymania w 1951 r. wzrosły znacznie, niż w innych krajach kapitalistycznych i w grudniu ub. roku były one o 21% wyższe, niż w czerwcu 1951 r., a 32% wyższe, niż w czerwcu 1950 r. Wskaźnik cen artykułów żywnościowych w 1951 r. wzrósł o 17%. Szczególnie wzrósł koszt opaku - o 41% oraz ceny wyrobów gotowych - o 25%.

W Niemczech zachodnich koszty utrzymania, według indeksów oficjalnych całowocześnie zaniżonych, wzrosły w 1951 r. o 10,4%, ~~zaniżonych~~ produktów żywnościowych, według tychże oficjalnych danych, wyniósł 17,8%.

We Włoszech indeks kosztów utrzymania - według danych oficjalnych - podniósł się o 7%.

W Belgii indeks cen detalicznych w 1951 r. wzrósł o 10%. Ceny detaliczne na chleb wzrosły o 9%, kartofli - o 22%, jaj - o 18%, masła - o 17%, kawy - o 24% itd. Znacznie wzrósł koszt opaku, energii elektrycznej, podwyższone zostały taryfy

kolejowe i koszty innych usług.

W Szwajcarii koszty utrzymania - według danych oficjalnych - w 1951 r. wzrosły średnio o 6%. Ceny odzieży w tym okresie czasu wzrosły o 15,7% i były 2,5 raza wyższe, niż do wojny.

W Austrii poziom cen detalicznych w 1951 r. był o 27,5% wyższy, niż w 1950 r. Od grudnia 1950 r. do grudnia 1951 r. ceny detaliczne wzrosły o 32%. Koszt utrzymania w Austrii w 1951 r. wzrósł o 31% i był 10 razy wyższy, niż przed wojną.

Pod wpływem co raz potężniejszej akcji mas pracujących przeciwko wzrostowi drożyzny, żądanie obniżenia cen detalicznych lub podwyższenia płac - wielu kapitalistów zaczęło głośić w 1951 r. konieczność "dobrowolnego" obniżenia cen. Jednak to "dobrowolne" obniżenie cen było znacznie mniejsze, niż poprzednia zwyżka. Np. ceny na męskie obuwie w 1951 r. podwyższono z 218 do 279 szylingów, tj. o 28%, w okresie t.zw. "dobrowolnego" obniżania cen, męskie obuwie potaniało tylko o 14 szylingów, tj. tylko o 6,4%. W lipcu 1951 r. cena kilograma chleba została podwyższona o 1,20 szylinga, a w końcu 1951 r. została obniżona "dobrowolnie" tylko o 0,10 szylinga. "Dobrowolne" obniżanie cen jest jednym ze środków walki kapitalistów przeciwko zwiększaniu płac i rzeczywistemu obniżaniu cen.

W Szwecji ceny detaliczne w 1951 r. wzrosły o 14%, przy czym ceny żywności poszły w górę o 15%, odzieży - o 18%, opału i światła - o 25%.

Wzrost cen detalicznych miał miejsce nieprzerwanie na przestrzeni całego roku. Wskaźnik cen detalicznych na rok 1951 wzrósł w porównaniu z rokiem 1950 średnio o 17%. Chleb pszeniczny wzrósł o 31%, mąka pszenna - o 28%, kasza owsiana i makaron - o 26%, cukier - o 38%, wołowina - o 47%, baranina - o 14%, masło - o 4%.

Koszt utrzymania w Szwecji w 1951 r. był średnio o 14% wyższy, niż w 1950 r. Jednakże indeksy oficjalne nie odzwierciedlają rzeczywistego wzrostu kosztów utrzymania w kraju, co nawet przyznaje prasa burżuazyjna. Gazeta "Finanstidningen" pisała: "Dla nikogo z obywateli Szwecji nie jest tajemnicą, że już w ciągu wielu lat ogłaszane indeksy kosztów utrzymania są sztucznie układane i wykazują one tylko takie zmiany, jakie władze uważają dla siebie za dogodne."

W Norwegii indeks ogólny kosztów utrzymania w 1951 r. podniósł się o 13%, przy czym ceny żywności wzrosły o 14%, odzieży - o 20%, opału - ponad 35%.

Na początku 1951 r. podwyższone zostały ceny mięsa, ryb, mleka, produktów mlecznych, a w maju i ceny chleba. W grudniu 1951 r. ogłoszono nową zwyżkę cen mleka - o 9%, mięsa i słoniny - o 6 do 11%, chleba czarnego - o 3,5% i chleba pszennego - o 5,5%. W wyniku wzrostu cen w ciągu 1951 r. spadła konsumpcja artykułów włókienniczych, obuwia, żywności - szczególnie mięsa, wina, napojów i tytoniu.

W Danii oficjalny indeks kosztów utrzymania od stycznia do października 1951 r. wzrósł o 6%. W tym okresie opał i światło podróżowały o 30%, a podatki o 15%.

Według danych gazety "Land Og Folk" od stycznia 1951 r. do stycznia 1952 r. ceny detaliczne chleba wzrosły o 12 - 17%, maki pszennej - o 7%, kaszy - o 20-35%, cukru - o 40%, tłuszczów - o 9%, sera - o 7%, jaj - o 21%, mięsa - o 16%, jarzyn - o 10-50%, soli - o 15%, nafty - o 14%, torfu - o 18%, gazu - o 22%, elektryczności - o 5%, obuwia - o 40%. W ten sposób rzeczywisty wzrost cen był znacznie wyższy, niż to wykazywały oficjalne indeksy.

W Japonii w grudniu 1951 r. koszt utrzymania - według danych oficjalnych - był o 18% wyższy, niż w styczniu 1951 r. i o 31,5% wyższy, niż przed wybuchem wojny na Korei. Ceny artykułów żywnościowych od grudnia 1950 r. do sierpnia 1951 r. wzrosły więcej, niż o 25%.

Inflacyjny wzrost cen i brak podstawowych artykułów żywnościowych doprowadziły do tego, że spożycie w Japonii w 1951 r. stanowiło tylko 2/3 spożycia przedwojennego.

W Egipcie koszty utrzymania w 1951 r. były 3 razy wyższe, a ceny żywności 3,5 raza wyższe, niż przed wojną. Według danych oficjalnych, koszty utrzymania w Egipcie w III-im kwartale 1951 r. były o 8% wyższe, niż w tym samym okresie 1950 r. Jednakże faktyczny wzrost drożyzny był bez porównania większy. Delegat Egiptu na warszawskim Kongresie Pokoju oświadczył, że "jego kraj jest klasycznym przykładem najniższej stopy życiowej w świecie i wstrząsającej nędzy."

+ + +

W 1951 r. realne zarobki pracujących we wszystkich krajach kapitalistycznych w dalszym ciągu spadały.

W Stanach Zjednoczonych średnia płaca za godzinę pracy w całym przemyśle przetwórczym wzrosła w 1951 r. o 11% w porównaniu z pierwszym półroczem 1950 r., podczas gdy koszty utrzymania, zgodnie z obliczeniami Związku Zawodowego Elektryków, wzrosły o 20%.

W związku ze znacznym wzrostem intensywności pracy, kosztów utrzymania i ciężarów podatkowych, realne zarobki amerykańskiego robotnika są niższe od przedwojennych i systematycznie w dalszym ciągu spadają.

Ruch realnych płac w Stanach Zjednoczonych
/1939 = 100/

	1950	1951 r.
średnia płaca za godzinę +/	231	251
średnia płaca za godzinę z poprawką	191	201
na zmiany wydajności pracy		

+/ Dane Ministerstwa Pracy

	1950 r.	1951 r.
wydajność na jednego robotnika +/	121	125
koszt utrzymania łącznie z po- datkami ++/	241	270
realna płaca	79	74

W listopadzie 1951 r. - według danych oficjalnych - średni tygodniowy zarobek robotnika w przemysłach przetwórczych wynosił £ 65,25. Według tychże danych - minimalne koszty utrzymania rodziny robotniczej, złożonej z 4-ech osób, wynosiły w listopadzie 1951 r. ca £ 80. W ten sposób nominalny przeciętny tygodniowy zarobek pokrywał tylko ok. 80% oficjalnego minimum kosztów przeżycia. Znacznie gorsze położenie było pracujących w przemysłach towarów konsumcyjnych, gdyż ich przeciętny tygodniowy zarobek w tym samym czasie wynosił tylko £ 58,69, co stanowiło tylko 73% minimalnych kosztów przeżycia.

W Anglii różnice pomiędzy wzrostem zarobków, a wzrostem kosztów utrzymania uwidacznia poniższa tablica:

	Indeks nomi- nalnej płacy	Indeks cen detalicznych
1947 - czerwiec	100	100
styczeń	110	113
1950 - wrzesień	110	114
grudzień	114	116
1951 - styczeń	115	117
wrzesień	121	128
październik	122	129
listopad	126	129
grudzień	126	130

Przy rozpatrywaniu ruchów nominalnych zarobków i cen detalicznych należy także brać pod uwagę rosnące obciążenia podatkowe w Anglii, które prowadzą do jeszcze większego zmniejszenia realnych zarobków klasy pracującej.

Według danych Ministerstwa Pracy, koszty utrzymania w Anglii od października 1947 r. do kwietnia 1951 r. wzrosły o 29%, podczas gdy przeciętny tygodniowy zarobek robotnika w tym okresie czasu wzrósł o 25%. Ilość przepracowanych godzin w tygodniu przy tym wzrosła z 45,2 do 46,3 dla wszystkich robotników, a w tym dla mężczyzn z 46,3 do 47,9. To oznacza, że w Anglii, podobnie jak i w Stanach Zjednoczonych w warunkach militaryzacji gospodarki, robotnik zmuszony jest pracować z większym natężeniem i większą ilością godzin, otrzymując za to mniej, niż poprzednio.

We Francji wzrost cen detalicznych również doprowadził do dalszego wzrostu kosztów utrzymania i do obniżenia się

+/ Dane Ministerstwa Pracy

++/ Dane Związku Zawodowego Elektryków.

realnych płac robotników. Według stwierdzeń gazet rządowych, koszty utrzymania we Francji w ciągu ostatniego roku wzrosły o 24%. W Paryżu w 1951 r. koszty te - według danych oficjalnych - wzrosły o 25,5%, a według obliczeń Centrum Badań Ekonomicznych w Paryżu - wzrosły o 33%, podczas gdy płace wzrosły tylko o 15%.

W Niemczech zachodnich - według danych oficjalnych - nominalny tygodniowy zarobek robotnika wzrósł z 55,57 marek zach.-niem. w 1949 r. do 71,81 mk.zach.-niem. w czerwcu 1951 r. t.j. o 29%. W tym samym okresie czasu wydajność na robotnika zwiększyła się o 28,5%, ilość przepracowanych godzin w tygodniu - o 3,4%, a indeks kosztów utrzymania - o 4,2%. Zestawienie powyższych danych, nawet bez brania pod uwagę wzrostu ciężarów podatkowych i bez brania pod uwagę tego, że indeks kosztów utrzymania nie odzwierciedla wzrostu drożyzny - wskazuje na to, że realne zarobki robotników w Niemczech zachodnich były w 1951 r. znacznie niższe, niż w latach 1949 i 1950.

We Włoszech spadek stopy życiowej klasy pracującej jest jeszcze większy, niż w Anglii i Stanach Zjednoczonych. Najlepiej płatni robotnicy w Rzymie w grudniu 1951 r. zarabiali w przemyśle spożywczym średnio 1332 liry dziennie, w przemyśle włókienniczym - 1.263 liry, w metalowym - 1.003 liry, w chemicznym - 1.263 liry, tj. od 25 do 30.000 lirów mies. W tym samym czasie - według obliczeń Instytutu Finansowego "DOCSA" - minimum kosztów przeżycia rodziny robotniczej już w 1949 r. wynosiło 42,1 tys. lirów miesięcznie, a od tego czasu drożyzna wzrosła o 10%. W ten sposób robotnik zarabia około połowy potrzebnego dla przeżycia minimum.

Zarobki, zarówno nominalne jak i realne, robotników rolnych są jeszcze niższe. Na prowincji rzymskiej robotnicy-mężczyźni, zatrudnieni w gospodarstwach rolnych, zarabiali w sierpniu 1951 r. przeciętnie 776 litów dziennie, a kobiety - 553 liry dziennie. Dodać tu należy, że powyżej miliona robotników rolnych pracuje tylko od 100 do 120 dni rocznie.

W Belgii wzrost płac robotniczych również o wiele pozostaje w tyle za wzrostem cen detalicznych. Od grudnia 1950 roku do października 1951 r. indeks cen detalicznych wzrósł o 10%, a płace w przemyśle koksowym wzrosły o 8%, w metalurgicznym - o 9%, w budowlanym i transporcie - o 3%.

W Szwajcarii płace za godzinę w IV-ym kwartale 1951 r. według oficjalnych danych - były o 3,9% wyższe, niż w IV-ym kwartale 1950 r., podczas gdy koszt utrzymania wzrósł o 6%. W ten sposób nawet według oficjalnej szwajcarskiej statystyki, która nie uwzględnia wzrostu podatków, realne płace pracujących obniżyły się w 1951 r.

W Austrii realne zarobki w r.1950, a w szczególności w 1951 r. również spadły w porównaniu z r.1949. Według danych austriackiego Instytutu Badań Ekonomicznych - indeks kosztów utrzymania rodziny robotniczej, składającej się z 4-ch osób /w tygodniu/, wzrósł z 508,3 punktów w grudniu 1950 r. do 706,8 punktów w grudniu 1951 r./1938 = 100/, tj. o 39,1%, podczas gdy zarobki robotników w tym okresie podniosły się tylko o 32,2%.

W Finlandii w 1950 r. pod naciskiem masowych ruchów strajkowych, płace nominalne robotników zostały podwyższone o 15% w okresie od maja do grudnia. Wypłata tych podwyższonych płac nastąpiła jednak dopiero w styczniu 1951 r., a w tym czasie indeks kosztów utrzymania wzrósł prawie o 18%. W ten sposób uzyskana zwyżka została anulowana przez wzrost cen.

W ciągu 1951 r. oficjalny indeks kosztów utrzymania stale wzrastał i we wrześniu 1951 r. doszedł do 1.102 punktów /1938 - 1939 = 100/, co uprawniało robotników do dalszej 10% zwyżki płac. Jednakże rząd przeprowadził prawo o "zamrożeniu" płac robotniczych. Według tego prawa płace związane są z nowym indeksem kosztów utrzymania, przy którym za 100 przyjmuje się koszt utrzymania z października 1951 r.

W Szwecji - według oświadczenia przewodniczącego Centralnej Rady Związków Zawodowych, A. Stranda - spadek realnych płac robotników w 1951 r. wynosi od 2 - 3%. Płace realne w przemyśle tekstylnym - według obliczeń Związku Zawodowego Włókniarzy - obniżył się w 1951 r. o 6%.

W Norwegii stawki płac w I półroczu 1951 r. wzrosły w różnych gałęziach gospodarki o 10-16% w porównaniu z odpowiednim okresem 1950 r.

Rewizja stawek płac, w związku ze wzrostem drożyzny, była przeprowadzona wiosną i jesienią 1951 r. Jednakże ustalone zwyżki zarobków nie skompensowały wzrostu drożyzny. Zgodnie z przeprowadzonymi obliczeniami, realne zarobki robotników w IV kwartale 1951 r. były o 2 do 3% niższe niż w I kwartale 1950 roku.

Jeszcze w większym stopniu spadły w 1951 r. i tak już nędzne zarobki robotników krajów kolonialnych i zależnych, praca których jest opłacana niżej niż praca robotników europejskich.

+ + +

Ciężkie materialne położenie klasy pracującej w krajach kapitalistycznych pogłębiało się wobec silnego bezrobocia tam panującego.

Trudności w zaopatrzeniu w surowce przemysłów produkujących na potrzeby cywilne wywołane wyścigiem zbrojeń oraz spadek siły nabywczej szerokich sfer ludności doprowadza w krajach kapitalizmu do likwidacji szeregu gałęzi pokojowej produkcji, a przez to do znacznego wzrostu bezrobotnych, większość których staje się "elementem zbytecznym" i nie może nigdzie znaleźć pracy. Według oficjalnych danych Organizacji Narodów Zjednoczonych, w 14 krajach Europy Zachodniej w I-ym półroczu 1951 r. było średnio 4,5 mln. całkowicie bezrobotnych. W drugim półroczu 1951 r. liczba bezrobotnych znacznie wzrosła.

W Stanach Zjednoczonych - według oficjalnych danych Ministerstwa Pracy - w listopadzie 1951 r. ilość całkowicie bezrobotnych osiągała 1.828.000 ludzi. Oprócz tego - według tych-

Ze danych - częściowo bezrobotnych było 11.106.000 ludzi, a 1.862.000 ludzi było niby zatrudnionych, ale faktycznie nigdzie nie pracowało. Łącznie więc stwierdzić należy, że całkowicie bezrobotnych było 3,7 mln., a częściowo bezrobotnych było 11,1 mln. Szczególnie duże bezrobocie panowało w przemyśle automobilowym i w szeregu gałęzi przemysłów lekkich, jak tekstylnym, obuwniczym i in.

W Anglii - według danych oficjalnych - ogólna ilość bezrobotnych na dzień 14 stycznia 1952 r. wynosiła 378.700 ludzi, tj. o 75.800 więcej, niż w miesiącu poprzednim. Jest to najwyższa liczba oficjalnie zarejestrowana od kwietnia 1947 r. W rzeczywistości liczba bezrobotnych w Anglii jest znacznie większa, niż to wykazują dane oficjalne, które nie rejestrują częściowo bezrobotnych oraz bezrobotnych zameżnych kobiet, nie zapisanych na giełdzie pracy. Według stwierdzenia gazety "Daily Worker" - w chwili obecnej w Anglii jest ok. 600.000 ludzi całkowicie lub częściowo bezrobotnych.

W Niemczech zachodnich w grudniu 1951 r. - według danych oficjalnych - było 1.654.000 bezrobotnych, co stanowiło 10% całej ludności pracującej Niemiec zachodnich. Według danych prasy demokratycznej, ilość bezrobotnych w tym czasie przewyższała 2 mln. ludzi.

We Włoszech - według danych prasy - w końcu 1951 r. ilość całkowicie bezrobotnych wynosiła 2 mln. ludzi, a oprócz tego powyżej 1 mln. robotników pracowało tylko częściowo. Powyżej jednego miliona robotników rolnych ma pracę tylko w ciągu 100 do 120 dni w roku.

W Belgii w drugiej połowie grudnia 1951 r. ilość bezrobotnych, zarejestrowanych w t.zw. "Funduszu dla podtrzymania bezrobotnych", wynosiła 335.000, co stanowi 30% całej pracującej ludności. Szczególnie znaczny wzrost bezrobocia odczuwały w 1951 r. przemysły: włókienniczy, spożywczy, garbarski, obuwniczy, ceramiczny, mydlarski i in., pracujące dla potrzeb ludności cywilnej. Np. bezrobocie w przemyśle tekstylnym w Belgii wzrosło z 15,5 tys. ludzi we wrześniu 1950 r. do 41,8 tys. we wrześniu 1951 r., a w przemyśle konfekcyjnym - z 12,1 tys. do 21,7 tys.

W Austrii - według komunikatu Ministerstwa Opieki Społecznej - ilość bezrobotnych od końca listopada do końca grudnia 1951 r. wzrosła z 91.631 do 150.991. Z ogólnej ilości bezrobotnych - 50.538 przypada na Wiedeń.

W Finlandii najwyższe bezrobocie okresu powojennego przypadło na początek 1950 r., kiedy - według danych oficjalnych - w kraju było 60.000 bezrobotnych, a według danych prasy demokratycznej - 100 tys. Spadek bezrobocia w Finlandii zarysował się w połowie 1950 r., głównie dzięki dobroczynnemu wpływowi rozwoju stosunków gospodarczych Finlandii ze Związkiem Radzieckim. W myśl 5-letniej umowy, zawartej ze Związkiem Radzieckim, Finlandia dostarcza Związkowi szereg takich towarów, jak: prefabrykowane domki, statki, sprzęt nawigacyjny i in. Te zamówienia Związku Radzieckiego znacznie podniosły zatrudnienie w całym szeregu gałęzi fińskiego przemysłu.

W Danii ilość bezrobotnych na dzień 2 stycznia 1951 r. wynosiła 142 tys. Biorąc pod uwagę bezrobotnych nigdzie nie zarejestrowanych, a także i to, że część robotników nie pracuje w ciągu pełnego tygodnia - rzeczywista ilość bezrobotnych przewyższa 20% wszystkich robotników kraju. Oznacza to, że w Danii co piąty robotnik jest bez pracy.

+ + +

Wzrost zysków monopolii kapitalistycznych kosztem mas pracujących osiągnął w 1951 r. niebywałe rozmiary.

W Stanach Zjednoczonych zyski monopolii były w 1951 r. wyższe, niż kiedykolwiek.

Zyski przemysłowych i bankowych towarzystw

/w mld. dolarów, bez uwzględnienia podatków/

<u>1938</u>	<u>1949</u>	<u>1950</u>	<u>1951 r.</u>
3,3	28,3	41,4	44,8

W ten sposób zyski amerykańskich monopolii w 1951 r. były 14 razy większe, niż w 1938 r. i wynosiły prawie połowę zysków osiągniętych w ciągu 5-ciu lat wojny.

W Anglii - według danych gazety "Financial Times" - ogólne zyski 3.787 towarzystw, ogłaszających swoje roczne bilanse, wynosiły w 1951 r. 1.874 mln. funtów w porównaniu z 1.432 mln. funtów, uzyskanymi w poprzednim roku finansowym, tj. zyski 1951 r. były o 31% większe.

Największe zyski osiągnęły towarzystwa produkujące surowce strategiczne. Np. zyski towarzystw kauczukowych wzrosły o 331%, naftowych - o 54%, produkujących ołów, miedź i inne kolorowe metale - o 67%. Liczne towarzystwa przemysłu budowy maszyn, motorów, aeroplanów, jak również towarzystwa przemysłu metalurgicznego, wykonujące zamówienia wojenne, powiększyły swoje zyski o ponad 30%.

We Francji dochody 16-u największych towarzystw akcyjnych zwiększyły się w 1951 r. o 55% w porównaniu z 1950 r. Zyski przedsiębiorstw przemysłu metalowego "Usinord" wzrosły w ciągu roku o 70%, a "Societe metalurgique de la Bonneville" - o 100%, fabryki celulozy i papieru "Seinepa" - o 200% itd.

W Belgii dochody towarzystw akcyjnych wzrosły w 1951 r. o 52% w porównaniu z 1950 r., a dochody największych zakładów metalurgicznych i budowy maszyn wzrosły od 100 do 500% w ciągu roku.

W Szwecji dochody monopolii wzrosły w 1951 r. o 50% w stosunku do 1950 r., a w 1950 r. - o 34% w stosunku do 1949 r. - t.zn., że dochody te wzrosły w ciągu dwóch lat w dwójnasób.

+ + +

Pod kierownictwem Partii Komunistycznej, awangardy klasy robotniczej, masy pracujące krajów kapitalistycznych prowadzą ciężką walkę z polityką militaryzacji gospodarki i obniżania stopy życiowej ludności, polityką przeprowadzaną przez rządy krajów kapitalistycznych. Masy ludowe walczą o pokój i poprawę bytu.

W Stanach Zjednoczonych - według danych oficjalnych - ilość strajków przeprowadzonych w 1951 r. wynosiła 4.670, a uczestniczyło w nich 2,1 mln. ludzi. W ciągu 1951 r. wielkie strajki objęły kolejarzy, włóknarzy, górników, robotników przemysłu automobilowego i awiacyjnego, dekerów, robotników transportowych i in. W ciągu ostatnich dwóch miesięcy roku ubiegłego strajkowało dziesiątki tysięcy robotników portowych, robotników zakładów awiacyjnych i automobilowych, przemysłu gumowego, hutniczego, sto tysięcy robotników kopalń i rafinerii miedzi.

W Anglii polityka "oszczędności" rządu konserwatystów przeprowadzana jest kosztem obcinania wydatków na import żywności, na lecznictwo, na budownictwo mieszkaniowe i na oświatę. Polityka ta wywołała potężny ruch protestu szerokich mas ludności.

W Francji w ciągu 1951 r. w różnych gałęziach przemysłu miały miejsce liczne strajki pracowników, żądających podwyższenia płac oraz przyznania dodatków w związku ze wzrostem drożyzny. Pod tymi hasłami był przeprowadzony piętnastodniowy strajk kilku tysięcy robotników tekstylnych, strajk robotników stoczni, przemysłu metalowego w Havrze, licznych fabryk przemysłu budowy maszyn, górników itd.

W Belgii w 1951 r. miały miejsce liczne strajki, trwające od 1 do 30 dni: miesięczny strajk robotników stoczni "Zachodniej Flandrii", strajk górników, robotników przemysłu ceramicznego, tekstylnego, konfekcyjnego, meblarskiego i innych gałęzi. W całym szeregu miast Belgii robotnicy przeprowadzili liczne meetingi, protestujące przeciwko wyżkom cen i przedłużeniu dnia pracy.

W Indiach w 1951 r. znacznie wzrósł ruch strajkowy, co świadczy o lepszej organizacji klasy robotniczej. O ile w ciągu 7 miesięcy 1950 r. w Indiach było 617 strajków, w których brało udział 314 tys. robotników, to w tym samym okresie w 1951 r. ilość strajków wzrosła do 765, a ilość uczestniczących w nich - do 400 tys. ludzi.

Pomimo potęgującego się wyścigu zbrojeń w krajach kapitalistycznych w pierwszym kwartale 1952 r. coraz ostrzej występować zaczęły oznaki spadku gospodarczej aktywności w tych krajach. To znalazło swój wyraz w zahamowaniu wzrostu produkcji przemysłowej, zaostrzeniu się kryzysów dewizowych, w osłabieniu tempa napływu zamówień, zwiększeniu się zapasów na składach, spadku obrotów handlu detalicznego, spadku obrotów handlu zagranicznego, niższe cen hurtowych i międzynarodowych oraz znacznym wzroście bezrobocia.

Rozmiar produkcji w Stanach Zjednoczonych i Anglii w I kwartale b.r. pozostawał na poziomie I kwartału 1950 r. a w Belgii nawet spadł.

Militaryzacja życia gospodarczego krajów kapitalistycznych doprowadziła do spotęgowania dyskryminacji rozwoju poszczególnych gałęzi gospodarki. W wyniku wyścigu zbrojeń trwającego już 1 1/2 do 2 lat nastąpił w szeregu przemysłów spadek produkcji w rozmiarach przewyższających kryzysowy przebieg lat 1929 - 1933. Według wiadomości prasy 60% - 70% zdolności produkcyjnej włoskiego przemysłu budowy maszyn jest niewykorzystane, a produkcja samochodów ciężarowych i osobowych w Stanach Zjednoczonych w I kwartale b.r. spadła do 64,3% produkcji I kwartału r.ub. Produkcja przemysłu obuwniczego spadła za ten sam okres czasu w Anglii - o 25%, w Stanach Zjednoczonych - o 12%, w Belgii - o 40%. Prasa burżuazyjna zmuszona była podnieść alarm z powodu katastrofalnego położenia przemysłu włókienniczego. W chwili obecnej jest bezczynnych w Anglii - 40% urządzeń zakładów przemysłu włókienniczego, 59% - zakładów przędzy czesankowej. W Grecji na 72 fabryki włókiennicze, - 41 przerwało pracę. Wszędzie ma miejsce masowe zwalnianie robotników.

W przemyśle stoczniowym Włoch w dalszym ciągu produkcja spada. W I kwartale 1952 r. tonaż statków w budowie zmniejszył się w porównaniu z I kwartałem 1951 r. o ponad 19%. Przemysł tekstylny Włoch zakańcza wykonanie posiadanych zamówień i oczekuje się, że produkcja wyrobów bawełnianych w 1952 r. będzie o 15 - 20% mniejsza niż w roku ubiegłym. Tydzień pracy w większości zakładów tej branży ograniczony jest do 24 - 32 godzin. Wiele zakładów przemysłu spożywczego, szczególnie mleczarskich zatrzymuje produkcję i zwalnia robotników.

Pogorszenie się koniunktury ujawnia się szczególnie w metalurgii żelaza w wielu kapitalistycznych krajach, pomimo tego, że ta gałąź przemysłu głównie obsługuje produkcję zbrojeniową. Oznaki zastoju w hutnictwie krajów kapitalistycznych występują w postaci zahamowania tempa wzrostu wytopu żelaza i stali, produkcji wyrobów walcowanych oraz w spadku cen na te produkty na międzynarodowych rynkach. Wytop stali w I kwartale 1952 r. wzrósł w 8-miu głównych kapitalistycznych krajach tylko o 1,5% w porównaniu z IV kwartałem 1951 r. /38 812 tys. ton wobec 38 210 tys. ton/, a wytop żelaza lanego nawet spadł /27 800 tys. ton wobec 27 934 tys. ton/. Spadek wzrostu produkcji żelaza i stali daje się zaobserwować zarówno w kapitalistycznych krajach Europy jak i w Ameryce.

Wytop stali w Stanach Zjednoczonych w kwietniu b.r. spadł i wyniósł tylko 7 242 tys. ton w porównaniu z 8 531,2

tys.ton w marcu 1952 i 8 024,9 tys.ton - w kwietniu roku ubiegłego.

W wielu krajach kapitalistycznych zmniejsza się portfel zamówień. Np. w Stanach Zjednoczonych ogólna suma zamówień w przemysłach przetwórczych spadła o 20% w porównaniu z rokiem ubiegłym.

Portfel niewykonanych zamówień w przemysłach produkujących towary krótkotrwałej konsumpcji spadł w marcu 1952 do 3,9 mld. \$, podczas gdy w marcu 1951 wynosił 7,7 mld. dolarów. Napływ zamówień w przemyśle budowy maszyn od lutego 1951 r. do lutego 1952 r. zmniejszył się o 29%. Szczególnie ostry spadek zarysował się w przemyśle budowy obrabiarek gdzie wynosił on w tym okresie czasu 44%. Znacznie zmniejszyły się zamówienia na obrabiarki ze strony zagranicznych odbiorców w I kwartale 1952. Zmniejszyły się zamówienia na maszyny tekstylne, wagony kolejowe, urządzenia kanalizacyjne i centralnego ogrzewania, samochody i inne.

Spadek popytu na towary szerokiej konsumpcji wywołał w Anglii szereg bankructw w tych branżach. We Francji napływ zamówień eksportowych zmniejszył się poważnie w 1952 r. w porównaniu z 1951 r. /np. w przemyśle tekstylnym - o 30% - 50%, w przemyśle urządzeń poligraficznych - o 50%, w przemyśle maszyn drogowych - o 55%. Również brak zamówień daje się odczuć w całym szeregu branż produkujących dobra konsumpcyjne - we Włoszech, Niemczech zachodnich, Belgii i innych krajach kapitalistycznych.

Ten stan kryzysowy w szeregu gałęzi przemysłowych nie nastawiony na produkcję wojenną, wywołany jest w pierwszym rzędzie małą siłą kupczą szerokich warstw ludności, w związku ze wzrostem drożyzny i podatków - bezpośrednich, pośrednich.

Na skutek tego, że siła kupcza szerokich mas pracujących spada szybciej niż produkcja daje się zaobserwować wzrost zapasów towarów nieznaających zbytu. Spadają indeksy obrotów detalicznych. Np. w Stanach Zjednoczonych obroty handlu detalicznego, obliczone w cenach niezmiennych, spadły w ciągu dwóch pierwszych miesięcy 1952 r. o 5% w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego. Trudności zbytu artykułów powszechnej konsumpcji wywołały wstrzymanie, zamierzonego poprzednio, budownictwa nowych przedsiębiorstw przemysłu tekstylnego, skórzanego, spożywczego i innych.

W Anglii w lutym 1952 r. handel detaliczny męską konfekcją był o 26% mniejszy niż przed rokiem a zbył damskiej konfekcji spadł - o 16%, obuwia - o 10%, mebli - o 24%, galanterii metalowej elektro - radio sprzętu - o 10%. Sprzedaż aparatów radiowych, która w 1951 r. doszła do 1 400 000 sztuk spadła znacznie w I kwartale 1952 r. i w skali rocznej kształtuje się na poziomie około 800 000 sztuk.

Nieznaające zbytu zapasy na składach tekstylii, obuwia, mebli i innych towarów użytku domowego były w marcu 1952 r. o 39,4% większe niż w tym samym czasie roku ubiegłego.

W Niemczech zachodnich sprzedaż detaliczne wyrobów włókienniczych były w styczniu 1952 o 16%, a obuwia - o 33% mniejsze niż w roku ubiegłym. Zmniejszył się zbył artykułów

Gospodarstwa domowego.

W Szwajcarii przemysł bawełniany już od 5 miesięcy pracuje na skład. Ta gałąź przemysłu może w normalnych warunkach przerabiać do 50 000 bel bawełny miesięcznie. Jednakże w styczniu 1952 przerobiono tylko, z braku zamówień - 15 000 bel, a w lutym - 16 000 bel. Wzrost zapasów i brak dostatecznych zamówień spowodował właścicieli fabryk do decyzji ograniczenia produkcji od 1 marca do - 30 września 1952 - o 10%, a jeśli położenie się nie poprawi to nawet do 20%. Trudności zbytu spowodowały wzrost zapasów obuwia na składach w porównaniu z rokiem ubiegłym - o 20%.

Wzrost zapasów z powodu braku zbytu i spadek detalicznych obrotów ma miejsce we wszystkich krajach kapitalistycznych.

Pogorszenie się koniunktury gospodarczej krajów kapitalizmu znalazło swój wyraz również w zahamowaniu wzrostu cen hurtowych, niektórych towarów jak tekstylii, obuwia, metali kolorowych, kauczuku, chemikalii i niektórych artykułów żywnościowych.

W Stanach Zjednoczonych w I kwartale 1952 roku w związku z nadwyżką podaży nad popytem spadły ceny hurtowe szeregu towarów jak węgiel, skóry, tekstylia, niektóre gatunki drewna, opony, tłuszcze roślinne, cukier. W związku z tym spadkiem cen Urząd Stabilizacji Cen zniósł dnia 22.IV.b.r. kontrolę cen całego szeregu towarów. W Anglii wskaźnik cen hurtowych od stycznia do marca 1952 r. spadł o 0,9%, we Francji - o 2,3%, w Belgii - o 4,2%, we Włoszech - o 1,3%.

Jednakże ten spadek cen hurtowych niektórych towarów nie wpłynął na zmniejszenie się drożyzny gdyż nie nastąpiła odpowiednia zniżka cen detalicznych. W ten sposób wszystkie skutki zmiany koniunktury monopolistów potrafili przerzucić na barki klasy pracującej i zabezpieczyć sobie maksimum kapitalistycznych zysków.

Wzrost podatków, wywołanych zbrojeniami, obciąża klasę pracującą a zmniejszenie subsydium rządowych dla stabilizacji cen oraz zaniechanie kontroli doprowadza do coraz większej drożyzny.

Rząd angielski na rok budżetowy 1952/53 zmniejszył sumy przewidziane na subsydia stabilizacyjne do 250 mln.£ wobec 410 mln.£ w roku ubiegłym tj. o 40%. W związku z tym już w końcu marca podskoczyły ceny chleba o 25%, maki pszennej - o 51%. Podrożało mięso mleko, chleb, kasza owsiana. Oczekuje się wzrostu cen wszystkich artykułów żywnościowych, pasażerskich taryf kolejowych. Nowe taryfy kolejowe są wyższe od stawek przedwojennych dla Londynu - o 86%, dla reszty kraju - o 90%.

W Szwajcarii wzrost wskaźnika kosztów utrzymania nastąpił głównie na skutek wzrostu cen artykułów żywnościowych: wieprzowiny, wołowiny, jajek, kartofli oraz opaku. Indeks cen węgla i drzewa opałowego podniósł się od stycznia 1951 r. do stycznia 1952 r. o 24,1%.

W Finlandii od 1 stycznia 1952 r. nastąpiła znaczna

zwyżka, oen, szczególnie maki i chleba - o 20 - 30%, sera - o 38%, mleka - o 10%. Wzrosły ceny takich usług, jak poczta, telegraf, telefon i przejazdy kolejną.

W początkach 1952 r. ceny detaliczne w Belgii i Włoszech znacznie wzrosły.

Analogiczna sytuacja ma miejsce i w innych krajach kapitalistycznych.

Spadek produkcji w gałęziach przemysłu, pracującego na potrzeby kolejowe, wywołał dalszy wzrost bezrobocia. Według danych oficjalnych, silnie zniżonych, ilość całkowicie bezrobotnych w Stanach Zjednoczonych wzrosła od grudnia 1951 r. / do lutego 1952 o 26% i przekroczyła cyfrę 2 mln. ludzi; ilość częściowo bezrobotnych wynosi ponad 12 mln. ludzi.

W Anglii ilość bezrobotnych, oficjalnie zarejestrowanych w maju 1952 r. wynosiła 467 000 osób, tj. - w porównaniu z grudniem 1951 r. - wzrosła o 43%. W samym tylko przemyśle tekstylnym ilość bezrobotnych w maju 1952 r. przekroczyła 160 000 osób.

W Niemczech zachodnich w końcu lutego 1952 r. - według danych oficjalnych - było 1,9 mln. całkowicie bezrobotnych. Jednocześnie znacznie wzrosła ilość częściowo bezrobotnych, a to głównie z wprowadzeniem niepełnego dnia pracy w całym szeregu przemysłów.

We Francji od grudnia 1951 r. do maja 1952 r. ilość bezrobotnych wzrosła o 38%.

We Włoszech - według danych oficjalnych - bez pracy pozostaje ponad 2 mln. ludzi: 10% - na południu Włoch, a 8% - na północy całej dorosłej ludności jest bez pracy.

Obliczenia wykazują, że ilość bezrobotnych - całkowitych i częściowych - w Stanach Zjednoczonych, Japonii i 14 krajach zachodnio-europejskich sięga 45 mln. osób.

Polityka międzynarodowego kapitału, zmierzająca do obniżenia poziomu życia klas pracujących w świecie kapitalistycznym - napotyka na coraz potężniejszy opór klasy robotniczej. Ilość strajków w krajach kapitalistycznych znacznie wzrosła w początkach 1952 r. Np. w Stanach Zjednoczonych - w styczniu - lutym b.r. miało miejsce - według danych oficjalnych - 1 150 strajków wobec 578 w listopadzie - grudniu 1951 r. W kwietniu r.b. w Stanach Zjednoczonych strajkowało ok. 1 mln. ludzi, w tym 800 tys. w przemyśle stalowym i naftowym. W czerwcu r.b. zastrajkowało 650 tys. ludzi w przemyśle metalowym.

W Anglii w kwietniu 1952 r. około 7 mln. robotników zażądało podwyższenia płac.

We Włoszech w I kwartale r.b. strajkowało ponad 350 000 robotników przemysłu metalurgicznego. Poza tym liczne strajki miały miejsce w gazowniach, w przemyśle tekstylnym, spożywczym, chemicznym i budowy maszyn okręgów Mediolanu, Turynu i Genui.

W Niemczech zachodnich robotnicy Zagłębia Ruhry strajkują na znak protestu przeciwko separatystycznemu "ogólnemu układowi" przeciwko włączeniu Niemiec zachodnich do agresywnego północno-atlantycznego bloku.

W ten sposób wyścig zbrojeń i związany z tym wzrost nędzy klasy pracującej w świecie kapitalistycznym doprowadziły do zaostrenia się przeciwieństw między pracą a kapitałem.

Zmiany koniunktury gospodarczej w krajach kapitalistycznych odbiły się na ich handlu zagranicznym. Różwój tego handlu, jaki miał miejsce w ciągu ostatnich dwóch lat, został zahamowany.

Według tymczasowych danych, obroty handlu zagranicznego 15 krajów kapitalistycznych, a mianowicie: Austrii, Anglii, Belgii, Niemiec zachodnich, Danii, Włoch, Kanady, Holandii, Norwegii, Turcji, Finlandii, Francji, Szwajcarii, Szwecji i Stanów Zjednoczonych - wynosiły w I kw. 1952 r. 24,4 mln. dolarów, wobec 24,7% mln. dolarów w IV kw. 1951 r.

Eksport Stanów Zjednoczonych w I kw. 1952 r., pomimo zwiększonego wywozu towarów na cele wojenne, znacznie skurczył się. Brak dolarów w kapitalistycznych krajach-importerach zmusił te ostatnie do ograniczenia wwozu ze Stanów Zjednoczonych. Import do Stanów Zjednoczonych wzrósł nieco w I kwartale 1952 r. w porównaniu z IV kw. 1951 r., ale był ciągle o 8,5% niższy, niż w I kw. 1951 r.

Anglia, która przeżywa ogromne finansowe trudności, czyniła wszelkie wysiłki, aby poprawić swój bilans handlowy. Wyniki jednak osiągnięte w I kw. 1952 r. nie dają powodów do optymizmu. Udało się Anglii zmniejszyć import IV kw. 1951 r. o 2,3%, a eksport zwiększyć o £ 60 mln., tj. o 8,4%, ale ujemne saldo bilansu handlowego dalej kształtowało się na katastrofalnym poziomie £ 211 mln.

Francja zmuszona była zwiększyć w I kw. 1952 r. swój import i zmniejszyć swój eksport w stosunku do poprzedniego kwartału, w wyniku czego saldo ujemne wynosiło w I kw. 1952 r. 84 mld. franków wobec 46 mld. frank., w kwartale ubiegłym. Podobne położenie wytworzyło się w innych krajach kapitalistycznych.

Struktura obrotów handlu zagranicznego głównych krajów kapitalistycznych wykazywała w I kw. 1952 r. utrzymanie się tych samych, co w roku 1951-szym, tendencji, a więc: dalszy spadek udziału w obrotach żywności i towarów szerokiej konsumpcji przy jednoczesnym zwiększeniu udziału materiału wojennego, sprzętu i urządzeń dla przemysłu zbrojeniowego i surowców strategicznych.

Ogólne pogarszanie się położenia gospodarczego krajów kapitalistycznych i narastanie przeciwieństw w obozie imperialistycznym spowodowało w końcu 1951 r. i na początku 1952 r. wprowadzenie ostrych ograniczeń importowych w wielu krajach i to równolegle z podniesieniem taryf celnych, nieuchronnie prowadzi do coraz większego chaosu w wymianie handlowej tych krajów.

Coraz wyraźniej zarysowujące się pogarszanie koniunktury w świecie kapitalistycznym znalazło swój wyraz w tendencjach spadkowych cen w handlu międzynarodowym.

Jak wiadomo, już w końcu 1951 zwykowany ruch cen zatrzymał się, a w I kw. 1952 r. rozpoczął się ich szybki spadek.

Szczególnie wyraźnie wystąpiło to na rynku metali kolorowych, kauczuku. Gwałtownie spadły też stawki frachtów.

Charakterystycznym dla nowych warunków jest również wzrost składow, osłabienie kontroli nad spożyciem, obniżenie cel i podatków wywozowych i wznowienie negocjacji, dotyczących międzynarodowych porozumień towarowych.

+ + +

Ciężkie położenie gospodarcze krajów kapitalistycznych uwidacznia się jaskrawo na tle kolosalnych powodzeń krajów obozu socjalistycznego ze Związkiem Radzieckim na czele.

W ZSRR w 1951 r. i w I kwartale 1952 miał miejsce dalszy ogromny wzrost produkcji wszystkich gałęzi życia gospodarczego.

Ogólna produkcja całego przemysłu w 1951 r. wzrosła w Związku Radzieckim w porównaniu z rokiem 1950 o 16% i dwukrotnie przewyższyła wysoki poziom 1940 r. Przykładowo przyrost wytopu surówki żelaza wyniósł 2 700 000 ton, a stali - około 4 000 000 ton. Związek Radziecki produkuje obecnie tyle stali ile Anglia, Francja i Szwecja - łącznie. W ciągu ostatnich paru lat roczny przyrost wydobywania węgla w Związku Radzieckim wynosi średnio 24 mln. ton, ropy naftowej - 4,5 mln. ton. Produkcja energii elektrycznej kształtuje się na poziomie 100 miliardów kw/h.

Gospodarka narodowa Związku posługuje się najwyższą techniką, zmechanizowane są pracochłonne procesy produkcyjne i przeprowadzona jest całkowita mechanizacja całego szeregu przemysłów. Szybko rozwija się radzieckie budownictwo maszyn. W ciągu jednego tylko 1951 roku skonstruowano 500 nowych typów maszyn i mechanizmów, co zabezpiecza dalszy techniczny postęp gospodarki narodowej. Znaczny rozwój ma miejsce w gałęziach przemysłu spożywczego i przemysłów towarów szerokiej konsumpcji.

W 1951 wielkie osiągnięcia wykazała gospodarka rolna i nastąpiło organizacyjne i gospodarcze wzmocnienie kołchozów. Pomimo suszy na niektórych obszarach kraju ogólny urodzaj zbóż chlebowych przekroczył liczbę 7 400 000 000 pudów. Urodzaj podstawowych zbóż pszenicy i żyta był większy niż w roku 1951. Większe też były w 1951 r. zbiory bawełny i buraka cukrowego. Związek Radziecki produkuje obecnie więcej bawełny niż Indie, Pakistan i Egipt razem wzięty.

W roku ubiegłym stan hodowli zwierząt kołchozów i sowchozów wykazał znaczny wzrost. Pogłowie zwierząt hodowlanych w kołchozach zwiększyło się: bydła - o 12%, świń - o 26%, owiec i kóz o 8%, koni - o 8%. Pogłowie drobiu wzrosło o półtora raza.

Ogólne pogłowie zwierząt hodowlanych zwiększyło się w ZSRR w 1951 roku o około 14 mln. sztuk w tym bydła - o 1 600 000 sztuk, świń - o 2 600 szt., owiec i kóz - o 8,5 mln. sztuk, koni prawie o 1 mln. sztuk. Ilość drobiu wzrosła o 60 mln. sztuk. W gospodarce rolnej ZSRR mają szerokie zastosowanie ostatnie zdobycze agrobiologii, a pod względem mechanizacji produkcji rolnictwo radzieckie zajmuje pierwsze miejsce w świecie.

W jednym tylko 1951 r. rolnictwo ZSRR otrzymało z przemysłu 137 000 traktorów /w przeliczeniu na 15-konne/, 53 000 kombajnów i około 2 mln. innych maszyn rolniczych i samochodów.

Szybki wzrost produkcji towarów szerokiej konsumpcji zabezpiecza systematyczne podnoszenie się dobrobytu ludności.

Towarzysz Stalin uczy, że najistotniejszą cechą podstawowego ekonomicznego prawa socjalizmu jest zapewnienie maksymalnego zaspokojenia ciągle rosnących potrzeb materialnych i kulturalnych całego społeczeństwa, a to drogą stałego wzrostu i doskonalenia się produkcji socjalistycznej na bazie najdoskonalszej techniki.

W Związku Radzieckim nie ma i nie może być kryzysów i bezrobocia, nędzy klasy pracującej i innych nieuleczalnych chorób ustroju kapitalistycznego. Zagadnienie stałego wzrostu dobrobytu narodu jest ciągłą troską Rządu Radzieckiego i Partii Komunistycznej.

Dochód narodowy ZSRR w 1951 roku wzrósł w porównaniu z 1950 rokiem, w cenach porównywalnych - o 12%. Około 75% dochodu narodowego przypadło w udziale pracującym, dla zaspokojenia ich materialnych i kulturalnych potrzeb. Reszta została zużyta dla rozbudowania socjalistycznej produkcji.

Ludność Związku Radzieckiego spożywa obecnie o 1 1/2 do 2 razy więcej niż przed wojną - mięsa, masła, tłuszczów, przetworów rybnych i mięsnych, cukru, wyrobów cukierniczych i innych. Potężnie wzrósł zbyt towarów szerokiej konsumpcji, a w okresie powojennym 5 razy obniżano ceny detaliczne artykułów spożywczych i przemysłowych.

W wyniku obniżenia cen i wzrostu płac robotników, urzędników, wzrostu dochodu chłopów - łączne dochody klasy pracującej wzrosły w porównaniu z okresem przedwojennym więcej niż 2-krotnie.

Zniżka cen przeprowadzona 1 kwietnia 1952 dała ludności oszczędność ponad 28 mld. rubli. W porównaniu z 1950 rokiem dochody pracujących wzrosły w 1951 r. o 10% i to zwiększanie siły kupczej ludności stwarza znów warunki dla dalszego rozwoju przemysłu i rolnictwa.

Państwo radzieckie wydaje ogromne sumy na budownictwo mieszkaniowe, na ochronę zdrowia, na oświatę i ubezpieczenia społeczne. W okresie powojennym zbudowano w Związku Radzieckim 127 mln. m² przestrzeni mieszkaniowej w miastach i około 3 mln. domów na wsi.

Nauka i kultura wspaniale rozwijają się. W ostatnich czasach uczeni radzieccy rozwiązali cały szereg problemów naukowych i w wielu gałęziach nauka radziecka zajęła pierwsze miejsce w świecie.

O wielkiej twórczości narodu radzieckiego świadczą coroczne nagrody Stalinowskie udzielane za wybitne osiągnięcia w dziedzinie nauki, techniki, literatury i sztuki.

Potężny rozmach wielkich budowli i systematyczny wzrost dobrobytu ludności świadczą o tym, że gospodarka Związku Radzieckiego jest gospodarką pokojowego budownictwa. O charakterze pokojowym, gospodarki Związku a także i krajów demokracji ludowej świadczą ich budżety.

Podczas gdy w krajach kapitalistycznych, które weszły na drogę przygotowania nowej wojny, lwia część budżetu zużywana jest na wyścig zbrojeń to w krajach obozu socjalistycznego większość środków budżetowych skierowana jest na finansowanie gospodarki narodowej i potrzeb kulturalnych.

Nawet według danych oficjalnych wydatki na cele wojenne wynoszą w Stanach Zjednoczonych - ponad 80%, we Francji - 59%, w Anglii i Włoszech - ponad 50% wszystkich wydatków państwowych.

W budżecie państwa radzieckiego w 1952 roku 37,8% wszystkich wydatków skierowane na finansowanie gospodarki narodowej, 26,2% na potrzeby społeczno-kulturalne, 23,9% - na obronę kraju. Prawie 2/3 wydatków państwowych poświęcone jest na rozwój przemysłu, rolnictwa, na wielkie budowy komunizmu, na urzeczywistnienie wielkiego Stalinowskiego Planu przekształcenia przyrody, na oświatę, na lecznictwo, ubezpieczenia socjalne, na ochronę matki i dziecka, na budownictwo mieszkaniowe.

W krajach demokracji ludowej 30 - 40% wydatków budżetowych idzie na rozbudowę gospodarki, 24 - 38% na potrzeby kulturalne, a na obronę - od 10 do 15%. Analogiczne położenie jest w Chińskiej Republice Ludowej i w Niemieckiej Republice Demokratycznej.

Handel zagraniczny krajów obozu socjalistycznego rozwija się w szybkim tempie. Już w 1949 roku volumen ilościowy handlu zagranicznego Związku Radzieckiego przekroczył poziom przedwojenny dwukrotnie. Szybko wzrastają obroty Związku z krajami demokracji ludowej.

Udział Związku Radzieckiego w obrotach handlu zagranicznego Albanii, Bułgarii, Czechosłowacji, Polski, Rumunii i Węgier przez II wojnę światową wynosił od 0,1% do 1,1%, a 1951 roku stanowił on średnio w eksporcie - około 30%, a w imporcie - około 32%. Albania i Węgry przed wojną w ogóle nie handlowały ze Związkiem, a w 1951 udział Związku w obrotach handlowych tych krajów wynosił odpowiednio 57% i 29%. Obroty handlowe Związku z Bułgarią, Polską i Rumunią wynosiły około 0,1% - w 1938, w 1951 wynosiły odpowiednio 58%, 25% i 51% ogólnych obrotów handlu zagranicznego tych krajów. Ponad 28% handlu zagranicznego Czechosłowacji przypada na ZSRR.

W handlu zagranicznym Chin Ludowych i N.R.D. Związek Radziecki zajmuje pierwsze miejsce.

Podkreślić należy, że długoterminowe umowy handlowe z krajami obozu socjalistycznego gwarantują dalszy potężny rozwój wzajemnych obrotów handlowych.

Handel ZSRR z krajami demokracji ludowej przebiega na podstawie planów przy założeniu sprawiedliwych wzajemnych korzyści. Opiera się ten handel na umowach handlowych, zawartych na okresy od 4 - 6 lat, gwarantujących nieprzerwany bieg wzajemnych dostaw. Umowy handlowe i inne zawierane przez Związek Radziecki odzwierciedlają zupełną równość i poszanowanie suwerenności układających się stron.

Rozwój handlowych stosunków z ZSRR, ogromna i bezinteresowna pomoc ZSRR odegrały szczególnie doniosłą rolę w budownictwie socjalistycznym krajów demokracji ludowej i Chin Ludowych.

Handel zagraniczny stwarza dodatkowe możliwości dla gospodarczego rozwoju kraju i zaspokojenia materialnych i kulturalnych potrzeb jego ludności i dlatego w rozwoju międzynarodowych handlowych stosunków powinny być zainteresowane wszystkie kraje.

Stosunki wymienne pomiędzy krajami mogą się rozwijać niezależnie od ich różnych ustrojów społecznych, gospodarczych i politycznych. Towarzysz Stalin wskazywał na to, że import i eksport są najlepszymi sposobami dla osiągnięcia pokojowej współpracy narodów.

Należy podkreślić, że do II wojny światowej stosunki handlowe pomiędzy Wschodem i Zachodem rozwijały się zadawalająco. Jednakże po wojnie, od roku 1948 stosunki te zaczęły się coraz bardziej pogarszać, a to w związku z polityką dyskryminacji stosowaną w stosunku do krajów obozu socjalistycznego przez Stany Zjednoczone i szereg państw zachodnio-europejskich. W 1951 r. polityka ta zaczęła coraz bardziej przybierać na sile i powodować upadek handlu międzynarodowego. Stany Zjednoczone jednostronnie zerwały umowy handlowe z ZSRR, Polską, Czechosłowacją, Węgrami, Rumunią i Bułgarią, wprowadziły prohibicyjne stawki celne na towary importowane z tych krajów i nałożyły embargo na import szeregu towarów z ZSRR i Chin Ludowych.

Przeprowadzając politykę bojkotu gospodarczego Związku Radzieckiego i krajów demokracji ludowej - monopole Stanów Zjednoczonych i innych krajów działających pod ich dyktando spodziewały się przeszkodzić budownictwu pokojowemu krajów socjalizmu.

Wszystkim już teraz wiadomo, że tego rodzaju polityka zmierzająca do ograniczenia normalnych handlowych stosunków pomiędzy Zachodem i Wschodem przynosi szkodę przede wszystkim inicjatorom. W wyniku militarystyki gospodarka krajów kapitalistycznych znalazła się w położeniu bez wyjścia. Spadła produkcja w przemysłach towarów pokojowej konsumpcji, rośnie bezrobocie, spada stopa życiowa ludności pracującej. Rozszerzenie natomiast stosunków handlowych Wschodu z Zachodem zwiększyłoby zatrudnienie przedsiębiorstw produkcji pokojowej w krajach zachodnio-europejskich. Świadomość tego przenika do coraz szerszych sfer handlowych świata kapitalistycznego. W krajach zachodnio-europejskich przemysłowcy i kupcy zaczynają pojmować, że przezwyciężenie kryzysu handlu zagranicznego nastąpić może nie poprzez zbrojenia i przygotowanie nowej wojny, lecz przy pomocy rozwinięcia jak najszerszej wymiany pomiędzy wszystkimi narodami na zasadach wzajemnego poszanowania suwerenności, równości partnerów i obopólnych korzyści.

Międzynarodowa Konferencja Gospodarcza w Moskwie w kwietniu 1952 r. wykazała kolosalne możliwości w tej dziedzinie.

Według "BIKI"

SPIS RZECZY

Anglia.....	str. 17
Belgia.....	" 43
Dania.....	" 63
Egipt.....	" 79
Finlandia.....	" 67
Francja.....	" 25
Indie.....	" 71
Iran.....	" 83
Japonia.....	" 87
Niemcy zachodnie.....	" 31
Norwegia.....	" 59
Pakistan.....	" 75
Szwecja.....	" 55
Szwajcaria.....	" 49
U.S.A.....	" 7
Włochy.....	" 37
Wzrost cen i pogorszenie poło- żenia klasy pracującej.....	" 95

P.I.H.Z. dn. 3.IX.1952 r. nakł. 520 egz.

Nr. poz 1.

